

Riksdagens protokoll

2008/09:78

Torsdagen den 26 februari

Kl. 12.00 – 17.43

Protokoll
2008/09:78

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 februari.

2 § Meddelande om EU-debatt

Andre vice talmannen meddelade att *torsdagen den 12 mars kl. 12.00* skulle en debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet anordnas.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:341

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:341 Gränshinder för funktionshindrades arbete av Maria Stenberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokat engagemang samt resa.

Stockholm den 23 februari 2009

Utrikesdepartementet

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Enligt uppdrag

Inga Eriksson Fogh

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:351 Tvångsisolering av barn och ungdomar på särskilda ungdomshem
av Elina Linna (v)

Interpellationen kommer att besvaras av statsrådet Maria Larsson tisdagen den 17 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 20 februari 2009

Socialdepartementet

Maria Larsson (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM82 På väg mot ett avtal om klimatförändringar i Köpenhamn *KOM(2009)39* till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09:FPM83 Nya regler kring förfalskade läkemedel *KOM(2008)668* till socialutskottet

2008/09:FPM84 Nya regler om säkerhetsövervakning av läkemedel *KOM(2008)664 KOM(2008)665* till socialutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2008/09:121 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelse

2008/09:103 till konstitutionsutskottet

Framställning

2008/09:RRS22 till trafikutskottet

Redogörelser

2008/09:RRS19 och RRS20 till finansutskottet

2008/09:RRS21 till arbetsmarknadsutskottet

Motion

2008/09:Fi18 till finansutskottet

6 § Livsmedelskontroll – förenklad beredning

Prot. 2008/09:78
26 februari

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU14
Livsmedelskontroll – förenklad beredning.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Skogspolitik – förenklad beredning

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU15
Skogspolitik – förenklad beredning.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Kemikaliekontroll

Kemikaliekontroll

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU16
Kemikaliekontroll.

Anf. 1 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Förbjudna gifter i frukt och grönt, frukt och grönsaker från Sydeuropa besprutas med olagliga bekämpningsmedel som smugglas från Kina av ukrainsk maffia. Ja, det har vi denna vecka kunnat läsa i en stor dagstidning. Det beskrivs att man i vissa spanska jordbruksdistrikt kan se ändlösa rader av växthus där tomater och salladshuvuden odlas, avsedda bland annat för svenska matbutiker. Här kämpar miljöpolisen sedan flera år mot en snabbt växande användning av otillåtna bekämpningsmedel. Den spanska polisen misstänker att det är fel på 8–10 procent av allt som sprutas på grödorna.

Industrin varnar för att EU:s skärpta regleringar, som motiveras av omsorg om miljö och hälsa, urholkas av att tillräckliga resurser inte anslagits för att förhindra regelbrott. Det är alltså inte reglerna som det är fel på, utan man måste se till att dessa efterföljs. Följden kan bli att hundratal förbjudna medel finns kvar i stor skala på den svarta marknaden.

Branschorganisationen Svenskt Växtskydd yttrar sig i samma artikel och menar att det svenska jordbruket hittills klarat sig bra från illegal import. Ändå efterlyser man en hårdare myndighetskontroll i Sverige.

I veckan har vi också kunnat läsa en artikel om att 10 000 kemikalier hamnar i avloppet. Vi kan också läsa om att det i avloppsvatten finns många ämnen som orsakar hormonella störningar hos fiskar. Sådana ämnen är exempelvis rester av läkemedel, p-piller, bekämpningsmedel och industriprodukter. De här ämnena orsakar både feminiserande och maskuliniserande effekter bland annat hos fiskar.

På senare tid har det också kommit larmrapporter om skadliga livsmedelstillsatser och om gifter i tyger, vindruvor, solskyddsmedel, barnoveraller, barnstövlar med mera. De senare kommer naturligtvis att användas av barn eftersom de är avsedda för barn. Det är extra allvarligt eftersom barn dels är känsligare än vuxna, dels har en lång levnadstid. Om vi inte gör något åt det här problemet kommer barnen under sin levnadstid att samla på sig mycket gifter i sina kroppar.

Naturligtvis tänker jag extra mycket på detta eftersom jag nyligen blivit farmor. Kan jag som konsument och farmor när jag ska köpa till exempel leksaker eller barnkläder vara säker på att det inte finns förbjudna ämnen och inte heller gifter i de här varorna? En bättre märkning behövs verkligen.

Fru talman! Nu debatterar vi betänkandet *Kemikaliekontroll* där några av de frågor och frågeställningar tas upp som jag redan har belyst – kemikalier i varor och också livsmedelstillsatser, exempelvis sötningsmedel som sprider sig i miljön.

Jag yrkar bifall till reservation 1 som handlar om ett av de problem som jag tagit upp, nämligen problemet med livsmedelstillsatser, i det här fallet sukralos som är ett syntetiskt sötningsmedel.

En kartläggning som IVL gjort på uppdrag av Naturvårdsverket visar att i princip all sukralos som kommer till reningsverken når miljön. Uppskattningsvis kan så mycket som 6–7 ton från våra reningsverk varje år hamna i avloppen – alltså utan rening i reningsverket. I miljön i våra sjöar och vattendrag går nedbrytningen av sötningsmedel mycket långsamt.

Osäkerheten är stor när det gäller bedömningen av den här typen av ämnen och vad som händer med vattenmiljön när halterna ökar. Ett svårnedbrytbart ämne som sukralos ska inte spridas i naturen. Vi tycker att regeringen bör ta initiativ till att försiktighetsprincipen tillämpas när det gäller användning av den här typen av svårnedbrytbara ämnen.

För snart ett år sedan kom Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljömål, *Miljömålen – nu är det bråttom!* Miljömålsrådet föreslår tilllägg som rör frågor som vi har tagit upp i reservationerna, till exempel när det gäller exponering via föda.

Vi kan läsa om att det är mycket svårt att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, även om ytterligare åtgärder sätts in. Tyvärr kan vi inte se några förslag eller ytterligare åtgärder från regeringen. I stället ser det ut att vara tvärtom. Regeringen väljer att utreda form och struktur beträffande miljömålen – detta i stället för att föreslå konkreta åtgärder. Det är till och med så illa att regeringen förra året beslutade att tillåta ett tidigare förbjudet flamskyddsmedel, nämligen det bromerade flamskyddsmedlet dekabromdifenyleter – ett miljögift som har varit förbjudet i Sverige och som bland annat hittats i pilgrimsfalkars ägg.

Bromerade flamskyddsmedel började i början av 1980-talet dyka upp i miljöprover. Sedan har halterna ökat. De här ämnena har också hittats i bröstmjölk och i människors blod. På tal om barn vill jag säga att dessa naturligtvis är extra utsatta.

Sedan tidigare är de så kallade lågbromerade flamskyddsmedlen penta- och oktambromdifenyleter förbjudna i både EU och Sverige. Det högbromerade flamskyddsmedlet dekabromdifenyleter är dock inom

vissa områden tillåtet i EU. Det har varit förbjudet i Sverige men är det alltså inte längre.

Fru talman! Vi socialdemokrater i miljö- och jordbruksutskottet har ett särskilt yttrande i betänkandet. Där markerar vi den betydelse som vi anser att kemikaliefrågan har inom svensk miljöpolitik.

Som ni säkert redan hört mig säga anser vi socialdemokrater att den nuvarande regeringen inte lägger de resurser på och inte ägnar det intresse åt detta som spridningen av kemikalier i våra kläder, möbler, bostäder och livsmedel motiverar.

EU:s samordnade kemikalielagstiftning betyder att Sverige har små möjligheter att gå före med egna förbud mot enskilda kemikalier. Men samtidigt ger den också möjligheter till en gemensam lagstiftning, så regeringen har en ypperlig chans att ihärdigt driva på för skarpare lagar inom hela EU.

De ca 30 000 olika kemikalier som i dag finns spridda på den europeiska marknaden innebär naturligtvis en gigantisk uppgift. I ca 95 procent av fallen saknas ordentliga kunskaper om miljö- och hälsoeffekter.

Den tillsyn av den svenska kemikaliemarknaden som Kemikalieinspektionen utövar är därför oerhört viktig, och vi tycker att den behöver stärkas. Det är därför märkligt att de i stället får minskade resurser till detta arbete. Hur ska det kunna anses garantera en fullgod tillsyn samtidigt som de nationella arbetsuppgifterna och kraven på internationellt samarbete ökar i samband med genomförandet av den nya kemikalielagstiftningen Reach? För övrigt tycker vi att själva genomförandet går alldeles för långsamt.

Vi kan läsa i betänkandet att miljöminister Andreas Carlgren ser mycket allvarligt på den diffusa spridningen av giftiga ämnen från varor. Ja, om det är vi som ni förstår överens, och det har vi tagit upp också. Men det räcker inte med utredningar, man till och med backar med vissa förslag. Tyvärr är vår slutsats att regeringen tycks ointresserad av kemikaliefrågan. Men kommer det konkreta förslag ska vi naturligtvis omvärdera vår bedömning. Än så länge tycker vi att dessa har lyst med sin frånvaro, men vi kanske får reda på saker och ting under debatten. Det är ingenting vi mer önskar, och vi ser fram emot att få höra om konkreta förslag.

Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Vi ska i dag diskutera kemikaliekontroll. Som vi hörde Carina Ohlsson säga här tidigare är giftfri miljö ett av de mål som vi har varit eniga om här i riksdagen tidigare, men det är också ett av de mål som Miljömålsrådet pekar på är svårt, eller näst intill omöjligt, att nå till 2020, även om fler åtgärder sätts in. Därför är det väldigt förvånande att det inte händer mer inom detta område. Även om Miljömålsrådet säger att det är svårt att nå målet betyder det inte att man ska lägga ned och inte jobba hårt eller ännu hårdare. Ni i den moderatledda majoriteten är passiva och prioriterar inte miljö och hälsa, det är alldeles uppenbart.

Det finns kända miljögifter, men det finns också nya problemämnen. Halterna i miljön av kända miljögifter som dioxinliknande ämnen kvicksilver och kadmium kommer fortfarande att vara ett problem 2020, och samtidigt fortsätter nya problemämnen att identifieras. Även om vi inte vet exakt vilka riskerna är borde åtminstone försiktighetsprincipen gälla.

Trots det använder vi kemikalier i en ganska stor omfattning. Kemikalieinspektionens produktregister visade 2006 att det fanns 72 000 kemiska produkter i Sverige. I dessa kemiska produkter ingick ungefär 13 000 kemiska ämnen. I mitten av 90-talet tillfördes ca 160 miljoner ton varor till samhället varje år, och inget talar för att det är mindre i dag. Det borde väl ändå göra att försiktighetsprincipen ska gälla i stället för som nu försöka ha ett slags balans à la Centermodell med nja, njä, kanske, eventuellt, ifall att. Vi ska ha säkra produkter.

En stor del av de här kemiska produkterna är hälsofarliga. Den omsatta mängden av hälsofarliga kemiska produkter år 2006 var 7,7 ton per person! Det är alltså inte en liten mängd vi pratar om.

En del av kemikalierna finns i maten. Det finns en hel del onödiga tillsatser i mat, men det finns också tillsatser som behövs. I stället för att fokusera på hur maten ska göras billig borde fokus ligga på hur maten ska göras bra, att man gör god mat av hög kvalitet. Maten i våra offentliga kök, i skolor, på dagis och inom äldreomsorgen skulle kunna vara ett föredöme. Riksdagen har beslutat om ett mål på 25 procent ekologiskt i offentlig konsumtion till 2010. Det är ett mål som den moderatledda regeringen inte har tagit bort och som finns kvar men som regeringen inte gjort många knop för att uppfylla.

Sukralos är ett exempel på tillsatser som man lätt skulle kunna byta ut. Det är ett socker där man har bytt ut tre syre- och vätegrupper mot klor och gjort ämnet 600 gånger sötare än vanligt socker. En mängd ekosystem är beroende av smak och lukt. Fiskar smakar sig exempelvis fram till sina byten och fortplantningsområden. Problemet är dock att man inte vet hur de påverkas på lång sikt av att vattnet smakar sött. Liksom DDT är sukralos ett klororganiskt ämne, men sukralos är tre gånger så stabil i vattenmiljön. Halveringstiden i ett relativt kallt land som Sverige ligger på fyra till fem år. Det tar alltså lång tid innan de här utsläppen försvinner, vilket bland annat Henrik Kylin, miljökemiprofessor, har lyft fram.

I betänkandet hänvisar ni i majoriteten till att EU i december fattade ett beslut om att man kan göra snabbare omprövningar av redan godkända livsmedelstillsatser om det dyker upp nya vetenskapliga eller tekniska uppgifter som kan påverka bedömningen av livsmedelstillsatser. Men använd det regelverket i stället för att rösta emot som ni nu gör!

Nya studier kring azofärgämnen har dykt upp, men det duger uppenbarligen inte. Azofärgämnen är någonting som finns i godis och bakverk som förut var förbjudna i Sverige på grund av allergirisker men som vi var tvungna att införa igen. När EU-parlamentet nyligen föreslog ett förbud mot azofärgämnen kohandlade majoriteten i ministerrådet om att införa en varningstext i stället, och Sveriges minister röstade för varningstext i stället för förbud trots uppenbara risker och att vi inte vet effekten på lång sikt. De studier som är gjorda är inga långtidsstudier.

Höga halter av sötningsmedlet sukralos har upptäckts i Saltsjön och i Stockholms ström, trots att det rör sig om stora vattenvolymer med strömt vatten som blandas om. Det är inte enbart människors hälsa som drabbas, även vattenmiljön drabbas, och fiskar och andra vattenlevande djur påverkas negativt. Forskarna befarar även att halten av sukralos i miljön kan komma att öka i framtiden.

Osäkerheten är stor när det gäller bedömningen av vad som händer på lång sikt. Svårnedbrytbara ämnen ska inte spridas i naturen. Regeringen bör därför ta initiativ till att försiktighetsprincipen tillämpas vid användningen av sukralos. Jag har tidigare interpellat ministern om att ha ett moratorium tills man säkert vet. Tyvärr lyssnar minister Eskil Erlandsson inte på det örat.

Jag och Miljöpartiet anser att regeringen bör presentera ett åtgärdsprogram som syftar till att förhindra att sukralos sprids i naturen. Det är inte bara sukralos som är problemet, det finns många kemiska ämnen som sprids i vår natur och som också finns i vårt dricksvatten, till exempel rester av läkemedel, som Carina Ohlsson tog upp. De kommer inte ut i vattnet på grund av att vi kastar dem i soporna. De kommer ut därför att de passerar våra kroppar.

Två motioner tar upp den här risken, men de får inget stöd. Jag håller med motionärerna Thomas Nihlén från Miljöpartiet och Finn Bengtsson från Moderaterna. Men det är synd att ni inte stöder era egna partikamrater här, för det finns läkemedelsrester som inte borde finnas i vattnet. Det gör att vi ökar risken för antibiotikaresistens, hormonella effekter och allergiska reaktioner. Därför är det viktigt att se till att ämnen som triklosan, som är ett antibakteriellt medel, klassificeras som läkemedel. Nu kan det finnas i tandkräm. Det är inte många människor som vet om att det finns i både kläder och tandkräm.

Ett alternativ kan alltså vara att läkemedelsklassificera ämnet. Och regeringen borde intensifiera ansträngningarna för att minska spridningen av det i stället för att som nu blunda. Men i betänkandet säger utskottsmajoriteten nej till det. Det är helt uppenbart att ni inte prioriterar miljö- och hälsofrågor.

Självklart står jag bakom samtliga reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 3 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till betänkandets förslag till behandling av motionerna.

Det är viktigt att vi slår fast att vi alla, såväl enskilda som företag och politiker, har ett ansvar när det gäller den här typen av frågor och för att skydda oss, men att vi också bejakar den användning av kemikalier som vår dagliga livsföring är beroende av.

Ordet försiktighetsprincipen har redan nu använts ett antal gånger och kommer förmodligen att användas ett antal gånger till, så jag tänkte trötta församlingen med ett direkt citat ur Riodeklarationen om vad det innebär. Ibland tror jag inte att alla har läst den. Det står så här: "I syfte att skydda miljön ska försiktighetsprincipen tillämpas så långt möjligt och med hänsyn tagen till statens möjligheter härtill. Om det föreligger hot om allvarlig eller oåterkallelig skada, får inte avsaknaden av vetenskaplig bevisning användas som ursäkt för att skjuta upp kostnadseffektiva åtgärder för att förhindra miljöförstöring." Det innebär att en vanlig rädsla och oro inte är tillräckligt för att tillämpa försiktighetsprincipen, utan det måste finnas någon form av grund för det hela. När man hör på någon av mina företrädare här kan man tro att om bara ordet kemikalier används är det något som är farligt. Det är naturligtvis inte sant.

I betänkandet tar vi upp frågan om kvicksilver, och vi kan konstatera att amalgam kommer att förbjudas från och med den 1 juni innevarande år. Det är ett bra sätt, tycker jag, att undvika att kvicksilver kommer ut i naturen.

Här har nämnts sötningsmedlet sukralos, ett syntetiskt sötningsmedel. Jag vill påstå att jordbruksministern har tagit det på allvar, och han har bett Naturvårdsverket att undersöka det. Dessutom får vi nu ett starkt stöd via en EU-förordning som antogs den 16 december i fjol. Det innebär att 300 redan godkända tillsatser ska prövas igen vid en utvidgad prövning, vilket innebär att man även ska ta hänsyn till miljöeffekterna. Jag förstår om Gunvor G Ericson från Miljöpartiet inte tar till sig den typen av information eftersom hon inte tycker att vi ska vara med i EU. Men detta tycker jag är ett verkligt bra grepp.

Det som är positivt också som utskottet har inhämtat är att just nu kan man inte se någon påverkan på fisk eller blåmusslor till följd av användningen av detta sötningsmedel. Annars brukar det vara ganska tydliga markeringsorganismer. Vad jag vill ha sagt med detta är att alliansregeringen tar detta på fullaste allvar.

När det gäller läkemedelsrester är det viktigt att börja vid källan. I regleringsbrevet för 2009 har regeringen uppdragit till Läkemiddelsverket att i samråd med Naturvårdsverket och KemI, alltså Kemikalieinspektionen, kartlägga och föreslå åtgärder senast den 31 december innevarande år.

Det finns dessutom ett projekt som heter Pharma som fram till 2012 ska undersöka 1 200 läkemedelssubstanser. Detta tycker jag är utomordentligt viktigt att hålla fram i den här debatten när det sägs att ingenting görs.

I nuvarande läge, faktabaserat, finns det alltså inte några storskaliga effekter på fiskpopulationen som kan kopplas direkt till miljögifter eller läkemedelsrester. Det är naturligtvis bra så långt, men undersökningen måste fortsätta. Däremot kan man inte vara säker på att inte diffusa utsläpp kan vara orsak till förändringar, då inte kopplat till de direkta utsläppen.

Regeringen har sagt att man ska återkomma till de här frågorna i havspropositionen. Jag vill då påstå att regeringen tar detta på fullaste allvar.

När det gäller kemikalier i varor – som har nämnts här omger vi oss av mängder av kemikalier – är det viktigt att vårt gemensamma kemikalisystem inom EU, Reach, används nu när det finns på plats. Jag noterar att Socialdemokraterna i sitt särskilda yttrande säger att Reach fortfarande är världens mest ambitiösa kemikalielagstiftning. Jag tycker att det är ett bra statement. Jag står gärna bakom det, därför att jag tycker likadant. Det är viktigt att vi slår vakt om det.

Trots detta har regeringen i sitt regleringsbrev för innevarande år sagt att man ska intensifiera sitt arbete och att Kemikalieinspektionen senast den 1 april 2009 ska redovisa en lista på ämnen som är viktiga för Sverige att driva. Vi är också drivande inom EU för att få igenom den vägledande kemikalielagstiftningen inom Reach.

Vår regering är också starkt drivande när det gäller den globala säkerhetsstrategin för kemikalier. Jag tycker att det är viktigt att detta kommer fram när man ideligen hör att regeringen ingenting gör. Detta visar återigen att vi tar det här på fullaste allvar.

Det nämns här att mindre pengar till KemI skulle vara ett stort bekymmer. Men snälla nån, om Sverige ensamt skulle ha ansvar för alla kemikalier som omger oss – hur många tiotusentals det egentligen är är det nog ingen som vet – och vi nu är 27 länder att dela på samma ansvar och kan fördela arbetet, vore det väl konstigt om man inte skulle uppnå någon form av rationalisering och därigenom kunna minska kostnaden för de enskilda länderna. Kritiken att det inte tillförs pengar i den mängd som Kemikalieinspektionen önskar väger därför ganska lätt.

Fru talman! När det gäller blyammunitionen lider diskussionen och debatten väldigt mycket av att man inte kan skilja på å ena sidan blyjoner, som är biotillgängliga och kan gå direkt in i kroppen, och å andra sidan metalliskt bly. Det är en sammanblandning som vi har gjort under ganska lång tid. Jag hoppas att vi kan medverka till att rensa upp i den debatten. Debatten uppstod när vi tidigare hade blyinblandad bensin, vilket gjorde att inte minst barn fick en ökad blyhalt i blodet. Blyhalten är numera nere på en så att säga normal nivå allteftersom vi minskar blyinblandningen i bensin.

När det gäller hur mycket bly vi omger oss med kan jag kort berätta att på en meters djup finns det naturligt i marken mellan 20 000 och 2 miljoner gram per hektar. Varje år regnar det ned 5–30 gram per hektar. I dag får slam innehålla så mycket bly att det blir 25 gram per hektar och år. Och den blyammunition som sprids ut vid jakt är mellan 0,5 och 1 gram. Jag tror att det är viktigt för dem som lyssnar på den här debatten att få reda på omfattningen.

Vi säger också i betänkandet att det metalliska blyet från ammunition är stabilt och orörligt och att miljöns exponering är liten. Dessutom står jaktetik, djurskyddshänsyn och djuretiska värden på piedestal när det gäller att vi naturligtvis ska använda det mest effektiva medlet vid jakt.

Det har gjorts en hel del. Vi har tagit bort bly i samband med våtmark. Vi har tagit bort det vid lerduveskytte etcetera, alltså övningskjutning på sådant. Det har dessutom tagits fram vitbok om skjutbanor. Jägareförbundet har tagit fram en instruktion till jägare om att ta hem de röda organen från skogen så att eventuella rester inte ska ätas av predatorerna i skogen. Det är bra.

Vi har tagit bort idén om en blyskatt eftersom det inte finns något godtagbart alternativ i dag. Det är också bra.

Sammanfattningsvis, fru talman, får blyammunition användas så länge godtagbara alternativ saknas. Dessutom ska det göras en avstämning 2010. Återigen visar det att vi tar detta på allvar.

Det pågår en översyn av miljömålssystemet. Det är möjligt att vi där kan få till ett resonemang om att en gång för alla kunna lära oss att skilja på biotillgängligt bly och det stabila blyet. Möjligen kommer vi också att få en diskussion om att vi naturligtvis ska fasa ut det bly som är skadligt för människa, djur och miljö.

Fru talman! Alliansen tar sitt fulla ansvar i den politiska delen när det gäller hanteringen av kemikalier. Försiktighetsprincipen tillämpas på ett mycket ansvarsfullt sätt inom alla dessa områden som jag har visat på. Medborgarna i Sverige kan känna sig trygga. Vi kan också se till att var och en tar sitt ökade egna ansvar.

Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Jag lyssnade till Bengt-Anders Johansson när han å ena sidan tryckte på att det är de ekonomiska värdena som ska ligga till grund för försiktighetsprincipen, å andra sidan sade: Jovisst, vi värnar miljön.

Men ser man på försiktighetsprincipen som ett politiskt förhållnings-sätt – den är inskriven i svensk lag i miljöbalken – handlar den om att förebygga. Det är en grundläggande princip som alla sju riksdagspartier har varit överens om när det gäller folkhälsoarbetet. I stället för att stirra sig blind på individens levnadsvanor måste man se på samhällets strukturer. Det tycks ni ha glömt.

Jag vill också upplysa Bengt-Anders Johansson om att Sverige är medlem i EU. Miljöpartiet anser att Sverige ska driva miljöfrågorna aktivt även på EU-nivå.

Jag har talat med de forskare som har gjort studien om sukralos. De hävdar att man inte kan säga vilka effekter det har på längre tid än 5–10 år. Det vet man inte eftersom den studien inte har gjorts.

Naturvårdsverket är mycket kritiskt till användningen av triklosan. Varför ställer ni inte upp på att läkemedelsklassificera triklosan?

Anf. 5 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det jag försökte åstadkomma i mitt förande var att få en balans i detta med försiktighetsprincipen. Det vore sällsynt olyckligt om vi som nation skulle springa på alla bollar samtidigt. Vi måste ha någon form av utvärdering av vad som anses vara det absolut skadligaste och där sannolikheten är störst. I Riodeklarationen står: där det finns ett hot om allvarlig eller oåterkallelig skada. Det är något annat än den allmänmänskliga oro som man kan bära lite till mans, även jag, och då är det viktigt att man lyssnar på vetenskapen.

Gunvor G Ericson vet, precis som jag, att inom vetenskapen är det sällan entydigt. Det finns ofta två olika synpunkter. Därför är det viktigt att båda får komma till tals och att man med det som utgångspunkt ska ta ställning. Därför har såväl individen som politiken och företagen ett stort ansvar.

I Gunvor G Ericsons värld är det dock bara det allmänna, alltså politiken, som ska ta ansvar för den enskilde. Det är inte rätt ansvarsfördelning. Vi har alltid i första hand ansvar för våra egna liv – sedan kan vi utvidga det.

Vi ska naturligtvis tillhandahålla instrument, mätvärden etcetera och ett rimligt förhållningssätt till kemikalier. Det som är skadligt ska tas bort. Kemikalier som är bra ska vi givetvis använda i människans tjänst.

När det gäller sukralos finns det, precis som Gunvor G Ericson sade, forskare som hävdar detta. Ja, jag är alldeles övertygad om det. Det är därför vi fortsätter fördjupa kunskaperna.

Anf. 6 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! När jag lyssnar på Bengt-Anders Johansson kan jag undra om det är så att man ska vänta tills forskarna är eniga innan man vidtar några åtgärder. Så uppfattar inte jag försiktighetsprincipen. Det fanns också en tydlig ambition i miljöbalkens förarbeten att man ska ha utbytbarhet. Finns det andra ämnen som man kan använda i stället ska man försöka byta.

Bengt-Anders Johansson försöker komma runt det i sitt resonemang. Självklart har individer ett ansvar att göra goda val. Vi i politiken har ett ansvar att se till att möjliggöra för människor att göra dessa goda val.

Om triklosan riskerar att göra att vi får fler resistenta bakterier kan jag inte förstå varför Bengt-Anders Johansson inte vill gå med på att läkemedelsklassificera triklosan. Jag fick inget svar på min fråga, så jag ställer den igen: Varför vill ni inte läkemedelsklassificera det antibakteriella medlet triklosan som bland annat finns i kläder och tandkräm och som många människor får i sig utan att vara medvetna om det?

Anf. 7 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är lite besvärligt att föra en diskussion när man ideligen får höra att ingenting görs. I betänkandet lyfts fram att regeringen i två mycket aktuella regleringsbrev har givit uppdrag med just försiktighetsprincipen som grund för att ta in ännu mer fakta. Man har också givit andra uppdrag till bland andra Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen vid sidan av regleringsbreven. Dessutom har vi fått en EU-förordning som börjar gälla i december där man just ska belysa dessa miljöeffekter, vilket Gunvor G Ericson efterlyste.

Man kan alltid kräva att det ska göras mer, men då blir det någon form av plakatpolitik. Det jag talar om är realpolitik. Vi gör faktiskt förflyttningar som innebär att vi undan för undan kommer att få fram och säkerställa mer fakta som ger ett bättre underlag för beslut.

Man kan hela tiden hålla på och kräva att det skulle ha kommit fram mer och tidigare, gärna i går, men sådant är inte livet, inte ens för en miljöpartist.

Anf. 8 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Då ska ni få höra hur livet är för en socialdemokrat. Jag begärde replik på Bengt-Anders Johansson när han talade om tillsynen och att det kan vara läge att skära ned anslagen eftersom det är 27 länder som ska dela på ansvaret. Samtidigt vet vi att kemikalier i varor inte omfattas på det sätt som vi hade velat från svenskt håll när det gäller Reach. På en global marknad får vi mängder av varor som kommer från andra länder utanför EU.

I något fall i de larmrapporter som jag har talat om är det svenska myndigheter som har sett problematiken. I många fall är det dock enskilda individer. Jag vill därför hävda att det är många som tar ansvar. I vissa fall kan det vara ideella organisationer.

Det är vissa punktinsatser och man lyfter upp ett problem. Då blir man oroad och undrar hur stort problemet egentligen är.

Jag tycker definitivt inte att vi har kommit till det läget att vi kan säga att det nu händer så mycket och att vi bedriver så bra tillsyn att vi kan skära ned det.

Tycker Bengt-Anders Johansson att vi är i det läget när Miljömålsrådet säger att även om vi sätter in ytterligare åtgärder för att få en giftfri miljö kommer vi inte att nå målet? Bengt-Anders kanske har mer kunskap än jag så att han kan se hur vi ska nå målet.

Anf. 9 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! För den oinvidde kan jag och Carina Ohlsson avslöja att vi båda har ett förflutet i Kemikalieinspektionens styrelse. Vi har alltså en hyfsad bakgrund när det gäller hur budgeten har varit uppbyggd etcetera.

Om jag har varit otydlig och sagt att vi kan dra ned på tillsynen, vilket jag inte tror att jag har gjort, vill jag dementera det omgående. Jag delar uppfattningen att vi inte ska dra ned på tillsynen.

Det måste i någon mån vara skillnad mellan om Sverige som enskilt land ska utvärdera varenda kemikalie som kommer från hela världen och om vi kan dela upp det arbetet på 27 länders kemikalieinspektioner. Dessutom har vi en gemensam kemikaliemyndighet inom EU. I någon mån måste skattebetalarna tycka att det kan ske en rationalisering genom att vi kan hjälpas åt.

Det är mot den bakgrunden som jag ser att man till och med kan frigöra en del från utvärderingsdelen för att öka tillsynen inom en given budget, utan att man behöver öka den.

Jag tror att det är viktigt att det kommer fram att det är så vi ser på detta. Det är därför vi inte har gått Kemikalieinspektionen till mötes fullt ut.

Anf. 10 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Här har vi helt olika uppfattning.

Vi socialdemokrater tycker inte att vi är i det läget att vi har så mycket kunskap och bedriver så bra tillsyn att vi kan dra ned på vare sig det ena eller det andra på myndighetsnivå när det gäller kemikalier. Vi ser att vi har lång väg till det uppsatta målet. Vi vet faktiskt inte ens riktigt hur vi ska nå det.

Man kan säga att det väller in både nyttiga och onyttiga kemikalier. Jag håller med Bengt-Anders när han säger att inte alla kemikalier är till skada. Allt består ju av kemikalier. Vi vet ju båda att inte allt är till skada för människor och miljö, men vi måste få mer kunskap om vad som verkligen är till skada för människor och miljö. Det är därför vi har de redskap som vi har tagit upp i debatten, som försiktighetsprincipen och substitutionsprincipen. Man kan ha funktionell substitution och ha en process i stället för en kemikalie. Vi måste nyttja alla medel som står till förfogande för att inte kommande generationer ska gå omkring som kemikaliecocktailer.

Vi har fått mycket utökad kunskap. Vi vet att en del kemikalier, när de omvandlas, aktivt kan söka sig till exempel till modersmjölk. Den kunskapen har vi fått på senare år. Jag tycker att det skrämmer en att veta att vi får reda på mer och mer som kan skada människor och miljö. Det är därför vi har försiktighetsprincipen, Och det är därför vi måste ha väldigt god tillsyn.

Jag ser definitivt inte att vi är i det läget att vi kan säga att vi kan dra ned på detta eftersom vi vet så mycket och kan lösa detta tillsammans i EU. Där är vi inte ännu, tycker vi socialdemokrater.

Prot. 2008/09:78
26 februari

Kemikaliekontroll

Anf. 11 BENGTT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag kanske ska påminna om att Reach innebär att man har flyttat över väldigt mycket ansvar till importörer och tillverkare av kemikalier. De ska alltså visa att det de producerar eller importerar inte är skadligt. Det var tidigare Kemikalieinspektionens uppgift.

Det är 27 länder som nu gör utvärderingen och det är företagen som har ansvar för alla nya kemikalier. Jag hävdar att det omöjliga kan behövas lika mycket pengar till en verksamhet som tidigare när vi har gjort sådana grundläggande strukturella förändringar.

Vi hamnar i den eviga argumentation som Socialdemokraterna alltid företräder, att det är pengarna man fokuserar på och inte på innehållet i arbetet. Det blir väldigt märkligt. Man kan då alltid hävda att om man ökar blir det mycket bättre och om man minskar blir det mycket sämre. Jag hävdar att det beror på hur man använder pengarna.

Det är mycket vettigare att vi använder 27 kemikalieinspektioner i Europa och att samtliga tillverkande företag, som kommer med nya kemikalier, eller importörer får ta det ansvar som samhället hade tidigare.

Detta är viktigt att föra fram så att inte människor tror att det är så eländigt som Carina Ohlsson framhåller.

Vi är helt överens om, Carina Ohlsson, att vi ska använda alla medel. Vi ska använda försiktighetsprincipen på ett klokt sätt så att vi fokuserar på det som är allra farligast och beta oss igenom detta. I det avseendet tror jag att vi är väldigt överens. Det tycker jag är glädjande.

Anf. 12 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! För Centerpartiet och alliansregeringen pågår det kontinuerligt ett arbete som är oerhört viktigt, nämligen arbetet med att minska användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier i Sverige, på EU-nivå och internationellt. Det pågår också ett arbete med att få bort de allra farligaste kemikalierna från marknaden.

Det är ett arbete som har pågått i Sverige under lång tid. Det har pågått ända sedan 60-talet. Det är ett arbete som har pågått på bred basis.

Under senare tid har förutsättningarna för att fasa ut kemikalier och minska användningen förändrats, liksom sättet vi arbetar på. Vi har gått med i Europeiska unionen och vi har, som har berörts här tidigare, fått den europeiska kemikalielagstiftningen Reach på plats. Nu pågår arbetet med att implementera den.

Jag är helt överens med dem som tidigare i debatten har lyft upp miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och sagt att det är oroväckande att det är ett svårt mål att nå. Det är det. Vi är alla överens om målsättningen, men det är ett mycket svårt mål att nå.

Jag tror att det är viktigt att vi har med oss i diskussionen att det har hänt ett antal oförrätter här i landet som gör det svårare att nå målet. I arbetet med den utredning när det gäller miljömålssystemets struktur som bland andra Carina Ohlsson berörde kan vi se att naturen återhämtar sig långsammare än man räknade med. Det är något som vi också måste ha

med i bedömningen när vi arbetar med miljömålen och hur vi ska nå dem i framtiden.

Fler och fler frågor hanteras på internationell och europeisk nivå. Det tycker jag är bra. Miljöfrågorna har en internationell karaktär. Därför måste vi vara med på den nivån.

Det är därför positivt att vi ser över miljömålssystemets struktur. Den struktur vi har i dag skapades i en situation då vi inte var medlemmar, eller alldeles nyblivna medlemmar, i Europeiska unionen. Vi har varit med och utvecklat EU för att kunna få en starkare roll i just miljöfrågor.

Jag ser positivt på utredningen som kommer att ge oss system med miljömålen som är mer anpassade till dagens situation. Därmed inte sagt att vi ska sänka vår ambition. Det är definitivt inte målet med utredningen.

Det är intressant att lyssna på Carina Ohlsson och Gunvor G Ericson som påstår att det finns ett ointresse från regeringen när det gäller att jobba med kemikaliefrågor. Man tycker inte att utskottet har lyssnat på motionärerna – det är rätt sällan utskotten lyssnar på motionärerna.

Försök, när ni läser betänkandet, att flytta blicken lite längre än till den rad där det står att motionen avstyrks. Det vidtas ett antal åtgärder. Bengt-Anders Johansson lyfte på ett föredömligt sätt fram dessa delar i sitt anförande.

Återigen: Våra verk och myndigheter har ett antal uppdrag för att se hur vi kan fortsätta att driva utvecklingen framåt och begränsa spridningen av hälsofarliga kemikalier i naturen. Det är på just det sättet vi måste arbeta. Vi ska använda våra fackmyndigheter för att hela tiden kunna flytta fram positionerna. Jag uppmanar till att läsa hela betänkandet och inte bara raden med avstyrkande.

Avslutningsvis vill jag, fru talman, ta upp det som Carina Ohlsson berörde, att Sverige tagit bort förbudet mot deka-BDE. Även om det inte berör betänkandet tänkte jag för sakens skull ändå redogöra för varför Sverige gjort det ställningstagandet.

För det första vill jag poängtera att fyra femtedelar av all användning av deka-BDE är förbjuden i hela EU. Det är viktigt att komma ihåg. Sverige hade ett ensidigt förbud mot deka-BDE. Det fanns stor risk för att Sverige skulle bli fällt i EG-domstolen på grund av det förbudet. Om Sverige hade blivit fällt hade risken varit stor att det arbete som Sverige nu bedriver på europeisk nivå för att få ett förbud mot deka-BDE i hela EU skulle bli mycket svårare och ta mycket längre tid.

Man ska i denna diskussion vara medveten om att ja, det kan ibland finnas en funktion med att ha nationella förbud, men vi får inte hamna i den situationen att vi förlorar det långsiktiga målet som är att få till ett förbud i hela EU. Om vi hamnar i den situationen får vi kanske släppa på det nationella förbudet för att nå det långsiktiga målet. Ett förbud på europeisk nivå skulle få betydligt större effekt än ett nationellt svenskt förbud.

Jag tycker att man agerat på ett helt riktigt sätt, och jag förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta aktivt på EU-nivå för att förbjuda deka-BDE. Regeringen arbetar dessutom mycket aktivt inom EU för att även i fortsättningen se till dels att tillämpningen av Reach sker på ett korrekt sätt, dels att den europeiska kemikaliepolitiken fortsätter att utvecklas.

(Applåder)

Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Jag har läst betänkandet mycket noggrant. Eftersom jag inte sitter i miljö- och jordbruksutskottet utan jobbar med folkhälsofrågor har jag noga läst igenom vad som står i detta betänkande.

Beträffande triklosan skriver utskottet att ”när det gäller frågan om läkemedelsklassning av triklosan kan nämnas att ämnet är godkänt i EU som ingrediens i kosmetika. Triklosan används som antibakteriellt medel framför allt i tandkräm, där syftet är att motverka tandlossning, men även i andra hygienprodukter som deodoranter och flytande tvål.” Sedan fortsätter man att beskriva var detta ämne finns. Lite längre fram i betänkandet står att ”utskottet har från Läkemedelsverket inhämtat att ingen läkemedelsklassning är planerad för triklosan”. Därefter går man vidare och skriver om fluorerade ämnen.

Det finns alltså ingen motivering till varför utskottet har landat i att avstyrka förslaget om läkemedelsklassning för triklosan.

Jag skulle gärna vilja veta hur man ser på den frågan från utskottets sida. Jag försökte med Moderaternas representant tidigare, och nu försöker jag få Claes Västerteg att ge en motivering till varför man bara skriver att Läkemedelsverket inte har någon planering av läkemedelsklassning för triklosan. Det vore intressant att höra hur majoriteten sett på denna fråga.

Anf. 14 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det är mycket positivt att Gunvor G Ericson läst betänkandet, det förutsätter man ju, men hon hoppade över några rader när hon citerade ur betänkandet. Det står nämligen också att ”huruvida det finns risk för resistensutveckling mot triklosan eller mot antibiotika vid användning av triklosan är inte klarlagt fullt ut”. Det tror jag är en viktig del i den bedömning som ska göras framöver av huruvida det ska vara ett förbud eller inte.

Det är en del i betänkandet, och det jag läste upp är också en del av svaret. Jag tror att det är ett ytterligare klargörande. Däremot tror jag inte, fru talman, att Gunvor G Ericson blir nöjd med svaret. Det förväntar jag mig inte.

Det pågår ett arbete vid Kemikalieinspektionen. Regeringen har i sitt regleringsbrev lagt till att man ska intensifiera arbetet med att titta på problematiken med kemikalier i varor, så vi kommer säkert att få anledning att återkomma till detta. Försök därför inte i kammaren göra gällande att det inte sker någonting på det här området. Det pågår ett gediget arbete.

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om antibiotikaresistens är det ett stort problem i vårt samhälle. Jag har tidigare jobbat som sjuksköterska på intensivvårdsavdelning och mött patienter som inte kunnat bli hjälpta för att man inte hittat tillräckligt bra antibiotika till dem. Det är ett mycket stort problem, och där tror jag att Claes Västerteg och övriga i den borgerliga alliansen är överens med oss.

Det finns en organisation som heter Strama. Den består av läkare och sjuksköterskor som jobbar för att minska antibiotikaanvändningen. Men

det handlar inte bara om sjukvården. Det handlar också om var antibiotika finns i hela vårt samhälle.

Claes Västerteg säger att man vill vara helt säker på att det verkligen finns bevis för att dessa medel innebär antibiotikaresistens. Som jag sade inser jag att det finns en viss tveksamhet, men man kunde ju vända på det hela och säga att eftersom vi inte är helt säkra på att det är okej att använda dessa medel, att det kan finnas en risk, skulle man, om den politiska viljan fanns, kunna gå åt andra hållet.

I stället väljer man att säga att vi behöver forska mer. Det håller jag helt med om, det behövs mer forskning, men det framgår inte tydligt av betänkandet att det är anledningen till att man inte ens vill pröva om triklosan skulle kunna läkemedelsklassificeras.

Tanken med läkemedelsklassificering är att göra det hela tydligare – för att veta när triklosan får användas. Behövs det exempelvis i kläder? Anser Claes Västerteg det?

Anf. 16 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det finns en viktig del att ha med sig i denna diskussion, nämligen vad det får för effekt om vi gör saker ensidigt i Sverige. Vi är en del av Europeiska unionen, och därför är det en poäng med att vi jobbar aktivt för att kunna ta gemensamma grepp i hela EU.

Det pågår ett brett arbete i Europeiska unionen med att se över olika ämnen, vilka de vara månede, och det tycker jag är mycket viktigt. Men som jag sade är det i dag inte aktuellt att göra någon förändring avseende triklosan.

Fru talman! Jag skulle även vilja lyfta upp frågan om antibiotika. Det är helt riktigt att vi är överens om att vi vill minska mängden antibiotika. Med all respekt för att Gunvor G Ericson är sjuksköterska, men jag tror inte att det stora problemet är just triklosan, utan det finns problem även vad avser läkemedelsförskrivningen i sjukvården. Den delen tror jag dock att vi ska hantera i andra sammanhang, inte lösa via triklosanfrågan.

Avslutningsvis vill jag upprepa att det vid Kemikalieinspektionen pågår ett arbete för att se hur vi i fortsättningen ska hantera kemikalier i varor. Också jag vill veta vad som finns i de produkter jag köper, och då är det viktigt att jag lätt kan se vad som ingår i produkterna. Huruvida ämnet triklosan behövs i olika produkter är jag inte man att svara på.

Anf. 17 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Fru talman! Det är en viktig debatt som förs i dag om kemikaliers påverkan på människor och miljö. Visst oroas man när man hör talas om ökad kemikalieanvändning, att det i dricksvatten finns ämnen som man inte ens kan uttala namnen på, att det kan finnas gifter i de solkrämer vi smörjer våra barn med och skadliga ämnen i de kläder vi har närmast kroppen.

Kemikalieämnet berör och engagerar, och därför kommer jag troligen att tala något längre tid än de sex minuter som jag anmält att jag skulle tala. Men även om detta ämne berör och oroar måste både hjärtat och hjärnan vara påkopplade. Förtroende kan inte ges endast till den som skriker högst.

Jag måste säga att jag tycker att särskilt Socialdemokraterna har ett högt tonläge i förhållande till sina åtgärdsförslag. Ett argt yttrande har de

presterat till det här betänkandet, men deras politik byggs inte under med mer än en enda enskild motion.

Låt mig börja med denna enda motion, som handlar om spridning av sötningsmedel i miljön. Sedan januari i år finns det en ny EU-förordning om livsmedelstillsatser. Sveriges regering har varit starkt pådrivande för att det i förordningen ska finnas regler som kräver att hänsyn ska tas till miljöeffekter vid godkännande av livsmedelstillsatser. Det här finns nu på plats, och det är en stor framgång. Med anledning av den nya förordningen ska den europeiska livsmedelsmyndigheten göra en översyn av alla tillsatser. Då ska deras miljöpåverkan finnas med i bedömningen av om de i fortsättningen ska vara godkända.

Ämnet sukralos, som vi har hört talas om tidigare i debatten i dag, är en livsmedelstillsats som i stort sett går igenom kroppen opåverkad. Den har också mycket stabila egenskaper i naturen. Men forskarna anser att det fortfarande finns för få vetenskapliga resultat om hur vattenlevande djur påverkas av ämnet. En del forskning har pågått om sukralos, och under arbetet med den nya EU-förordningen om tillsatser har jordbruksministern skickat in till EU de studier som funnits för beaktande.

För några veckor sedan blev Naturvårdsverket och institutionen för tillämpad miljövetenskap vid Stockholms universitet klara med en förstudie på kräftdjur. Slutsatsen är att sukralos kan ha ekotoxiska effekter och att det är svårt att förutsäga långsiktiga effekter av ämnet. Detta är viktiga resultat, men studien är fortfarande bara en förstudie. Forskarna uppmanas nu att komma in med förslag till fördjupade studier hos Naturvårdsverket.

Visst verkar det mycket angeläget att gå vidare med mer omfattande forskning. Framkommer det tydliga negativa effekter för miljö och djur av sukralos ska studierna förstås förmedlas till kommissionen och till Efsa som argumentation för ett förbud.

Sammanfattningsvis vill jag säga att vi i alliansen har drivit på arbetet i EU. Vi följer forskningen på området och ska fortsatt agera i frågan om det framkommer vetenskapligt underlag för detta.

Nu tänker jag tala om läkemedel och miljö. Visst är det så att läkemedel har påvisats i dricksvatten. Detta är en varningssignal om att vårt sätt att hantera läkemedel i dag kan leda till hälso- och miljöproblem i framtiden. Vissa djurarter är redan drabbade av störningar.

Men också på detta område, läkemedel som tillförs naturen, är kunskapen om effekterna begränsade. Försiktighetsprincipen ska förstås gälla också på det här området, och därför ska vi vidta åtgärder för att minska ämnen som bedöms farliga för miljön. För flera år sedan skrev jag en motion om att det behövs bättre upplysning om att mediciner inte ska kastas eller spolans ned i avfallet. Det är viktigt att läkemedel tas om hand korrekt och att insamlingssystemet fungerar bra.

Den största delen av de läkemedel som når miljön kommer via toaletter när medicin har passerat genom människors kroppar. Den sista anhalten innan läkemedelsresten kommer ut i naturen är via reningsverket. Slutsatsen av det här är att man måste göra den största insatsen i början av kedjan, i läkemedelsanvändningen. Men man måste också se över reningsmöjligheterna i reningsverken.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att utreda frågan om läkemedelsrester i miljön. Åtgärder som är baserade på det arbetet kommer i havs-

propositionen, som snart ska presenteras. I Naturvårdsverkets rapport rekommenderas att vissa åtgärder ska vänta tills ett forskningsprojekt som kallas Mistrapharma är klart. Det blir det år 2012. Resultatet från det projektet ska förstås studeras och reageras på.

I december förra året kom EU-kommissionen med en kommunikation över hur de framöver avser att driva frågorna om läkemedel. I detta finns ett viktigt förslag om att läkemedelsövervakningen också bör inkludera miljöpåverkan. I dag ingår biverkningar och folkhälsoaspekter i övervakningen, men inte miljöpåverkan. EU:s läkemedelslagstiftning behöver kompletteras med tanke på ämnens miljöfarlighet. Jag anser att det är angeläget att Sverige i den fortsatta rådsbehandlingen arbetar för att miljöpåverkan införs i EU:s läkemedelsövervakning. Läkemedel som är mycket farliga och som det säljs mycket av behöver sättas under regelbunden kontroll för att effekterna ska kunna följas.

I detta sammanhang kan det vara viktigt att nämna att behandlingen av patienter alltid ska komma i första hand när ett läkemedel förskrivs. Men finns det ett miljövänligt bättre alternativ för att uppnå samma effekt bör det finnas drivkrafter för att de mindre miljöpåverkande substanserna ska användas. I Sverige är nu hälften av alla läkemedel miljöklassificerade. Det är mycket bra i en internationell jämförelse. Dessa kunskaper borde spridas i resten av EU.

EU:s läkemedelsmyndighet har uttalat att den inte har kapacitet att ta hand om en databas för miljöklassificering, men också sagt att den inte har något emot om ett medlemsland tar på sig uppgiften. Kanske skulle Läkemedelsverket i Sverige kunna härbärgera en internationellt tillgänglig databas. Jag tycker att det är värt att se över det förslaget. Det skulle kunna vara en fjäder i hatten för Sverige.

Ökad rening av vatten håller Mistrapharma på att forska om. Att införa en ny reningsteknik är mycket dyrt. Eftersom vi inte kommer att ha råd att förändra allt på en gång är det viktigt att veta hur vi ska satsa pengarna för rening och vad det är vi först måste skydda.

Jag vill säga något om kemikalier i varor. Kemikalieinspektionen har fått i uppdrag att öka sitt arbete vad gäller problemet med kemikalier i varor, särskilt varor för barn. I april ska de redovisa en lista över ämnen som kan vara lämplig när Sverige ska driva olika processer i Reach.

Sverige ska vara tufft i det fortsatta arbetet i EU. Arbetet med hur information om farliga ämnen ska lämnas vidare till leverantörer och konsumenter måste fortsätta. Vi konsumenter måste få bättre information för att kunna skapa ett konsumenttryck för höga miljökrav på till exempel kläder.

Allra sist vill jag säga att jag är mycket glad för att vi i Sverige efter många års arbete nu lyckats få fram ett förbud mot kvicksilver. Kviksilver är ett av de allra farligaste miljögifterna och är ett hot mot både människors hälsa och miljön. I den oro man kan känna beträffande kemikalier är det alltså samtidigt glädjande att kunna konstatera att det på kemikalieområdet pågår mycket forskning och uppföljning och att vi i Sverige kommer i land med åtgärder både nationellt och internationellt.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 18 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Karin Granbom Ellison sade att det är för få resultat för att man ska kunna säga något. Ja, det är så med forskning att man behöver många resultat för att kunna säga något säkert. Men det finns ändå ganska många studier som pekar på effekter. Jag är också väldigt glad att Karin Granbom Ellison erkänner att det i den senaste studien om sukralos står att sukralos kan ha ekotoxiska effekter, för så är det.

Men det är också så med vetenskapen att det faktum att man har för få resultat för att kunna säga något inte betyder att det är ofarligt. Det betyder inte heller att vi vet att det är farligt. Det måste vi ändå förhålla oss till i politiken. Då kan man fundera på om vi ska vänta tills vi är hundra procent säkra på att det är farligt och använda medlen, såsom vi gjorde med DDT och andra ämnen. Det kanske inte är en så klok strategi. Man kan använda utbytesprincipen.

När det gäller sukralos finns det andra sötningsmedel som också har en ganska låg andel kalorier. Det är ju därför man använder sukralos, för att det är en låg andel kalorier.

Det finns ett ämne som heter stevia, som är en naturlig buske. Det är inte godkänt i EU. I USA godkände man det i november. I Japan har man använt det i 40 år.

Min fråga till Karin Granbom Ellison är: Skulle du kunna tänka dig att man i stället använder stevia och byter det mot sukralos av försiktighetsprincipskäl?

Anf. 19 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Det är väldigt viktigt att vi baserar vår politik på vetenskapliga grunder. Det måste ändå vara basen när vi ska ta ställning till förbud eller inte. Därför följer jag noga vilka resultat som kommer på området sukralos.

Nu ska det göras en bedömning om man ska gå vidare med ytterligare fördjupade studier. Om det finns tydliga vetenskapliga resultat har vi något att skicka in till EU:s livsmedelsmyndighet. Det är den som ska fatta beslutet om det ska komma ett förbud mot sukralos. Eftersom den nu ser över alla tillsatser vore det ett tillfälle, om det finns bra resultat, att skicka in det.

Jag vill understryka att vår politik ska bygga på vetenskap. Jag kan inte stå här och säga om ett särskilt ämne är utbytbar mot ett annat. Så mycket kemi vill jag inte uttala mig om. Jag stannar där.

Anf. 20 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Det är också en självklarhet för mig att det ska grundas på vetenskap. Men där vi skiljer oss åt är att jag i väntan på kunskap kan tänka mig ett moratorium för sukralos.

Jag anser att det är för stor risk att spela med om det nu skulle visa sig att sukralos har ekotoxiska effekter som vi inte kan göra någonting åt. DDT finns fortfarande i bröstmjölk trots att det har varit förbjudet så länge.

Jag vill inte att våra kommande generationer ska drabbas av ett felaktigt beslut som vi här och nu fattar. I väntan på kunskap kan man anta ett moratorium och byta ut mot andra ämnen. I till exempel USA anses

stevia vara helt okej. Jag hoppas att man också kommer att godkänna det i EU. Jag vet att det finns en ansökan inlämnad.

I sitt anförande tog Karin upp frågan om miljöklassificering av läkemedel. Än så länge är det frivilligt. Det är inte bindande på samma sätt som om det fanns en lagreglering. Det är väldigt intressant att du lyfter upp att Läkemedelsverket skulle kunna få ett uppdrag att registrera. Frågan blir då: Driver Folkpartiet linjen att det ska vara så?

En annan fråga om läkemedel handlar om vem som får skriva ut läkemedel. I dag kan alla som har rätt att skriva ut läkemedel skriva ut det tyngsta bredspektrum antibiotika som finns, till exempel ett sådant som tar 365 dagar att brytas ned i solljus för att det över huvud taget ska försvinna. Det kan vem som helst skriva ut som har rätt att skriva ut läkemedel. Är det inte intressant att försöka titta på begränsning av det?

Du tog även upp frågan om konsumenttryck. Vad gör ni när ni drar ned resurserna till Konsumentverket?

Anf. 21 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Det var många frågor på en gång här. Jag börjar med neddragningen. Det har varit mycket tal om det särskilt från Socialdemokraternas sida, och det förvånar mig.

När man tittar på anslagen ser man att Socialdemokraterna anslår 5 miljoner extra. Det kommer väl inte att täcka den så kallade neddragning som vi gör? I så fall skulle Socialdemokraterna också göra en neddragning.

Det grämer mig att jag inte har fått med mig siffran här. Jag har plockat fram den, men jag fick inte med mig den. Jag kan inte exakt säga hur mycket anslaget har minskat med.

Jag vill minnas och har fått uppgifter om att det gavs ett extra anslag till Kemikalieinspektionen för att man skulle genomföra och starta verksamhet med Reach. Man anser nu att det uppstartsarbetet har genomförts, och därmed behöver man inte detta extra anslag. Därmed har inte anslaget till den vanliga verksamheten i Kemikalieinspektionen minskat. Det är väldigt viktigt att Kemikalieinspektionen jobbar på och gör ett mycket bra arbete

När det gäller frågan om läkemedel och miljö är det viktigt att vi ökar kunskapen och sprider information om att det finns listor med väldigt bra klassificeringar. Vi har kommit oerhört långt i Sverige i jämförelse med många andra länder. Det är positivt att se att kommissionen nu i sitt paket på ett mycket tydligare sätt än vad man har gjort tidigare lyfter fram att miljö och läkemedel hänger ihop.

Jag tycker att vi i Sverige ska försöka bidra med att den kunskap och klassificering som vi har i Sverige ska göras tillgänglig på internationell nivå.

Anf. 22 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet med anledning av att Karin Granbom Ellison sade att vi socialdemokrater hade ett väldigt högt tonläge i det särskilda yttrandet. Jag vill förklara varför vi har detta höga tonläge.

Det speglar den frustration vi känner. Det har gjorts en genomgripande analys och utvärdering av miljömålen. Ett av de miljömål som är

allra svårast att nå är Giftfri miljö. Det är snart ett år sedan man lade fram den utvärderingen.

I stället för att ta itu med det säger man att vi nu ska se över och göra om miljömålen. Man skulle ha kunnat göra det och samtidigt kommit med konkreta förslag. Giftfri miljö är någonting som vi socialdemokrater har jobbat väldigt hårt med.

Jag debatterade just den frågan. Det var en särskilt proposition där man hade lyft ut hela miljömålsarbetet eftersom man såg klimatfrågan och giftfri miljö som så viktiga. I det arbete som vi debatterade hade man ett så bra nationellt förslag och också möjlighet att påverka Reach på ett väldigt bra sätt.

Man känner en frustration. Det känns inte som att regeringen nu fullföljer den goda tradition man haft i Sverige med att vara i fronten när det gäller kemikalier. Det är också det som speglas i det särskilda yttrande som vi har skrivit.

Vi har förslag också i andra betänkanden och i till exempel budgetmotioner och så vidare. Vi kommer att fullfölja det och komma med mer förslag. Men det är lite svårt när det inte kommer några förslag från regeringen i de här frågorna till riksdagen.

Anf. 23 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Jag pekade i mitt anförande på, och också andra alliansrepresentanter har gjort det, att det pågår väldigt mycket arbete. Många myndigheter har fått uppdrag att jobba med och ska ganska så snart presentera resultatet av de uppdragen.

Kemikalieinspektionen ska till exempel redan nu i april lämna en lista på olika ämnen som är värda att driva inom Reach. Det är ett mycket tydligt arbete. Men vi kan inte starta det arbetet förrän myndigheterna har fått jobba igenom arbetet.

Det har varit ett högt tonläge. Ni talar väldigt engagerat. Men till slut utmynnarnar det i slutsatser om åtgärder som är väldigt svaga. Jag tänkte ge er chansen att berätta lite mer om era åtgärder i era reservationer.

I motionen om spridning av sötningsmedel till miljön säger ni till exempel att regeringen ska presentera ett åtgärdsprogram. Hur ser ert åtgärdsprogram ut? Kan jag få veta det?

Sedan kan jag titta i den andra reservationen om miljöeffekt av läkemedel. Där säger ni att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till en översyn av ofördelaktiga miljöeffekter av xenobiotika.

När man har gjort en sådan översyn och resultatet föreligger ska man ta ställning i vilken mån och i så fall hur miljölagstiftningen eller annan relevant lagstiftning ska förändras i syfte att minska skadliga effekter.

Ja, är det inte det vi gör? Vi håller ju på att invänta studier, och när vi har sett resultatet av dem ska vi gå vidare och se om vi behöver någon ny lagstiftning. Vad är det Socialdemokraterna vill med sin reservation?

Anf. 24 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Det är viss skillnad mellan att vara i regeringsställning och i opposition. När man är i opposition har man inte möjlighet att skriva regleringsbrev, ge myndigheter direktiv och vara med och ta fram förordningar. Det är det som är skillnaden med att vara i opposition.

Vi kan gärna vara med och komma med förslag till Karin Granbom Ellison om hur man ska ta fram åtgärdsplaner och så vidare. Men det är det som framför allt är regeringens uppdrag eftersom den har myndigheterna till hjälp.

Jag har också kontakt med myndigheter, men tyvärr har jag inte den rollen att jag kan ge direktiv eller skriva regleringsbrev. Jag kan inte gå ut till myndigheter och säga: Skriv nu en förordning om det här! Det är det som är regeringsuppdrag.

Tidigare har det varje år kommit en skrivelse från regeringen om hur man jobbar med hållbar utveckling. Det har vi inte sett den här mandatperioden. Folkpartiet var det parti som drev stenhårt att man skulle ha en hållbarhetskommision. Det var där man skulle ta upp de synpunkter som handlar om kopplingen mellan sociala frågor, miljö, hälsa och ekonomi. Vi har inte sett skymten av något som har kommit från Hållbarhetskommisionen. Den sitter på hemliga möten och visar sig inte för omvärlden, och definitivt inte för oppositionen. Oppositionen får inte vara med i Hållbarhetskommisionen. Inte ens Sveriges Kommuner och Landsting får vara med där.

Så är det i fråga efter fråga. Vi har inga förslag att kunna ta ställning till från regeringen. Vi fick ingen miljömålsproposition med åtgärder. Regeringen är svaret skyldig när det handlar om det här. Jag kan bara bolla tillbaka: Var är åtgärdsförslagen från regeringen? Var är miljömålspropositionen? När får vi se en proposition om en giftfri miljö?

Man får mängder av signaler från samhället i övrigt om att det inte står rätt till i de här frågorna. Vi får signaler om att det finns gifter överallt och att de kommer in i varor. Men vi ser inga förslag från regeringen.

Anf. 25 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att man som opposition kan säga: Vi är bara i opposition och därför har vi inga förslag. Vi kan inte säga vad myndigheterna ska göra.

Jag tycker visst att oppositionen ska kunna säga att om vi satt i regering skulle vi lämna den här typen av uppdrag till myndigheten därför att vi har ett problem som ser ut på det här sättet, och det måste vi arbeta med. Det är att vara här och nu och prata om verkligheten. Vi kan alla känna stort engagemang. Vi kan vara bekymrade. Men vi måste systematiskt jobba med den här frågan, och det tycker jag att regeringen gör.

Vi har ett antal viktiga uppdrag utlagda på våra myndigheter. Det kommer till exempel åtgärder i havspropositionen när det gäller läkemedel och miljö. Det är resultatet av att Naturvårdsverket fick ett uppdrag att se över området. På det här sättet arbetar regeringen nu strukturellt med att gå framåt för en bättre och mer giftfri miljö.

Anf. 26 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Fru talman! ”Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.” Så låter miljö kvalitetsmål 4 under rubriken Giftfri miljö. Vi har tyvärr långt kvar tills vi har uppnått detta mål, men under de senaste åren har viktiga framsteg i rätt riktning ändå gjorts, tycker jag.

Kristdemokraterna har sedan länge insett vikten av ett Europasamarbete för att aktivt och med resultat kunna påverka och ta ansvar för en hållbar utveckling. En giftfri miljö kräver internationella åtgärder och det krävs förändringar inom EU och globalt, samtidigt som Sverige måste gå före och göra vad vi kan vad gäller tuffare lagstiftning och satsningar på forskning.

Vi omges av kemiska tillsatser, som ju många har nämnt här före mig. De finns i kläder, mat, möbler, kosmetika, rengöringsmedel, leksaker – ja, i stort sett i det mesta vi berörs av i vår vardag. Många är harmlösa, men många innebär också risker för vår hälsa och för miljön.

Fru talman! Socialdemokraterna skriver i sitt särskilda yttrande att den nuvarande regeringen tycks ointresserad av kemikaliefrågan. Här vill jag då bara ta chansen att upplysa om att Kristdemokraterna har arbetat aktivt med frågan sedan flera år. Inför den nya kemikalielagstiftningen, Reach, som har nämnts här tidigare också, genomförde vår EU-parlamentariker Anders Wickman ett hårt arbete för att få röster till en vassare lagstiftning, och detta med lyckat resultat.

Att avslå enskilda motioner, med anledning av att arbete pågår i frågorna, behöver inte per automatik betyda ointresse. Jag har ibland en känsla av att oppositionens iver och givetvis även välvilja när det som i detta fall gäller en giftfri miljö riskerar att leda till att man gör felprioriteringar.

Vi kristdemokrater anser det rimligt att invänta den lista som Kemikalieinspektionen ska redovisa senast den 1 april i år med vilka ämnen som kan vara lämpliga för Sverige att driva i olika processer i Reach. Utifrån detta är vi beredda att ta ställning till exakt vilka ämnen vi bör prioritera att driva utifrån hälso- och miljöaspekter. Vid sidan av att vidta åtgärder handlar vår målsättning till stor del om identifiering i dagsläget. Det är viktigt att rikta insatser rätt och att anstränga resurser rätt. För mig är detta ansvar och inte ointresse.

Fru talman! Målet om en giftfri miljö anses vara svårt att nå inom en generation eftersom det ofta handlar om långlivade ämnen som kommer att finnas kvar under en längre tid. Kemiska ämnen sprids med handeln över nationsgränser och sprids när varor tillverkas, används, återvinns, förbränns och deponeras. Det är därför viktigt att se produkternas hela kedja.

Avfallshanteringen är starkt beroende av hur kemikaliesamhället utvecklas. Ju mindre gifter som finns i avfallet desto större möjligheter finns det till återanvändning. Att reducera gifter i våra vardagsprodukter är därför av största betydelse för att nå hållbara materialflöden. Även om giftiga bekämpningsmedel har minskat i användning är det oroande att giftiga substanser i allt större utsträckning upptäcks förekomma i produkter som kläder och hemelektronik, som vi använder oss av varje dag.

I Miljöpartiets motion *Kemikalier i varor* önskar man att regeringen ska utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakade av kemikalier från textilier enligt principen förorenaren betalar. Denna princip är något som Kristdemokraterna ser som ett bra verktyg att använda sig av. Men det är inte något som vi i dagsläget anser vara nödvändigt. Vi anser dock att det inte är rimligt med ersättning till kommunerna i det här fallet. Här tror vi det har en större effekt att arbeta

för att kunderna får mer detaljerad information om vad produkterna faktiskt innehåller och på så sätt ställa krav och påverka producenterna.

Vi måste fortsätta arbeta för implementeringen av Reach. Det är vårt fokus. Det handlar om att utveckla arbetet för en giftfri miljö genom bland annat större fokus på ämnen i kemiska produkter och varor, vilket tyvärr har varit eftersatt, och om att se till att skrivningar som finns om särskilt fokus på produkter som kommer i kontakt med barn efterlevs. Tillsynen av att reglerna följs måste stärkas.

Att lägga ansvar på producenter, att ständigt utvärdera kemikalier och analysera deras risker, att internationellt arbeta för gemensamma riktlinjer, att konsumenter får information om vad produkter innehåller – allt detta är något som kan skapa större trygghet i vårt samhälle, framför allt för kommande generationer.

Med detta yrka jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Arbetsrätt

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2008/09:AU7
Arbetsrätt.

Anf. 27 LARS LILJA (s):

Fru talman! Dagens betänkande från arbetsmarknadsutskottet, AU7 *Arbetsrätt*, behandlar över 190 motionsyrkanden. De härrör från den allmänna motionstiden och är väckta under riksmötena 2007/08 och 2008/09. Många av de här yrkandena har vi redan debatterat här i kammaren vid ett flertal tillfällen. Det som dock är nytt denna gång är konsekvenserna för svensk arbetsrätt med anledning av några uppmärksammade domar i EG-domstolen. Jag kommer därför att i huvudsak hålla mig till dessa frågor.

Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 1, 6, 8, 11 och 17. Givetvis står vi socialdemokrater bakom samtliga våra reservationer. Det gäller också de reservationer som vi har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Fru talman! Kollektivavtalen är grundbulten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den bygger på starka parter som genom förhandlingar reglerar löner och anställningsvillkor på arbetsmarknaden. Det arbets sättet har varit framgångsrikt. Sverige har en flexibel arbetsmarknad och har haft en snabb produktivitetsutveckling. Kollektivavtalen förhindrar att anställda lönekonkurrerar med varandra för att få behålla sitt jobb och att arbetslösa tvingas bjuda under varandra för att få ett jobb. De skapar dessutom lika konkurrensvillkor för arbetsgivare inom en bransch. Det i sig är en stark drivkraft för produktivitetsutveckling. Dessutom garanterar kollektivavtalen arbetsfred. Få länder har så låg konfliktgrad som Sverige.

Om det inte finns något kollektivavtal på en arbetsplats saknas skydd för arbetstagarnas löner och arbetsvillkor. En arbetsgivare kan i princip betala ut hur låg lön som helst. Utan kollektivavtal saknas tillgång till de av regeringen nu så omhuldade omställningsavtalen. Dessutom finns ingen lagstiftning som tvingar arbetsgivaren att betala försäkringar, exempelvis liv- och olycksfallsförsäkringar, för sina anställda. Ett plötsligt dödsfall för en anställd hos en arbetsgivare utan kollektivavtal kan leda till att de efterlevande står helt utan skydd.

Den moderatledda regeringen säger sig värna den svenska modellen. Trots det var det första man gjorde när man kom till makten att sänka ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen, höja avgifterna i den samma och göra det dyrare att vara med i en facklig organisation. Detta gjorde man väl medveten om arbetslöshetsförsäkringens koppling till den fackliga organisationen. Här har regeringen lyckats med sitt uppsåt. En halv miljon löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen, och anslutningsgraden till de fackliga organisationerna har sjunkit. Regeringen säger en sak och gör något annat.

Fru talman! EG-domstolen har genom sina yttranden i målen Ruffert, Laval och Viking skapat en stor osäkerhet om vad som gäller vid förhandlingar om utländska entreprenader. Det står klart att företag försökt använda sig av EG-rättens bestämmelser om fri rörlighet för att konkurrera med lägre löner på den inre marknaden. Detta har skapat en stor oro bland Europas och Sveriges löntagare. Osäkerheten består i om den svenska modellen med kollektivavtal för att reglera löner och anställningsvillkor kan fungera om företag har kommit hit från andra länder.

När utstationeringsdirektivet antogs av Europaparlamentet och ministerrådet fanns en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EG-domstolen har tolkat direktivet som ett tak. Domstolen har angivit en högsta nivå för vad som kan krävas av ett gästande företag. Det som alla trodde var ett golv blev ett tak.

Detta leder till att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och till att det blir ett tryck nedåt på löner och anställningsvillkor. Utländska företag kan konkurrera genom att betala löner under kollektivavtalsnivå. Detta kan inte ligga i vare sig svenska företagens eller löntagares intresse.

En åtgärd som skulle kunna bidra till att skydda arbetstagare och motverka social dumpning är att Sverige ratificerar ILO-konventionen 94. Den slår fast att offentlig upphandling kan innehålla klausuler som garanterar arbetstagare löner, arbetstider och andra villkor som inte är mindre förmånliga än dem som finns i kollektivavtal för arbete av samma sort i den bransch och i det område där arbetet utförs.

Den borgerliga regeringens passivitet i dessa för svenska löntagare så viktiga frågor är frapperande. Efter Laval domen tillsatte regeringen, efter upprepade krav och påstötningar från oss socialdemokrater och den svenska fackföreningsrörelsen, en utredning med uppgift att presentera förslag till svenska lagändringar för att värna vår kollektivavtalsmodell. Denna utredning har nu överlämnats till regeringen.

Nu är det dags att regeringen inleder en dialog med den svenska fackföreningsrörelsen om konsekvenserna av Lavaldomen och de åtgärder som måste vidtas. Tyvärr verkar intresset för en sådan dialog svagt. Statsministern har hittills vägrat att träffa ordförandena för de största svenska fackliga organisationerna med hänvisning till att han vill ägna sin tid åt att träffa vanligt folk. När däremot kungen ville ha information om finanskrisen inställde sig lydigt både statsministern och finansministern. Vi har kanske lite olika syn på prioriteringar och vem som representerar vanligt folk.

Fru talman! Laval-, Ruffert- och Vikingmålen påverkar inte bara arbetsmarknaden i Sverige utan i hela EU. EU:s ekonomiska dimension ges företräde framför den sociala dimensionen. Denna obalans, som berör alla löntagare i Europa, måste rättas till. Här vilar ansvaret tungt på den borgerliga regeringen att agera i EU. Risken finns att denna passivitet leder till en allmänt ökad misstro mot EU. Det är beklagligt att statsministern, EU-ministern och arbetsmarknadsministern konsekvent vägrar att ta upp frågorna om löntagarnas rättigheter i något EU-sammanhang.

Samtidigt måste man säga att den borgerliga regeringen är konsekvent. I retoriken säger sig regeringen värna om den svenska modellen, men när det kommer till konkret handling gör man tvärtom eller inget alls.

Fru talman! Drygt 600 000 personer på den svenska arbetsmarknaden har tillfälliga anställningar. 100 000 fler kvinnor än män har dessa otrygga jobb. 18 procent av alla kvinnor och 13 procent av alla män som jobbar har en tidsbegränsad anställning. Värst är det för unga kvinnor. 61 procent av alla anställda mellan 16 och 24 år har en tidsbegränsad anställning. Motsvarande siffra bland männen är 41 procent. Det visar den senaste rapporten från LO om anställningsformer 2008.

Detta visar på ett arbetsliv som har långt kvar till jämställdhet. Det finns en lång rad nackdelar med att vara visstidsanställd, till exempel sämre löneutveckling, mindre kompetensutveckling, lägre sjuk- och arbetslöshetsersättning och lägre pension. Dessutom är det de visstidsanställda som får gå först när det handlar om uppsägningar på företag. De visstidsanställda syns inte heller i varselstatistiken. De har redan fått gå hem när varslan läggs.

Vi socialdemokrater är kritiska till de förslag som nu gäller och som lades fram av den borgerliga regeringen i proposition 111. De innebar en kraftig försämring av anställningsskyddet. Flera korta anställningar som allmän visstidsanställning, vikariat, säsonganställning och provanställning kan staplas på varandra under en mycket lång tid. Vi anser i stället att anställningsskyddet ska stärkas i linje med de förslag som lades fram 2005 av den dåvarande socialdemokratiska regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

När det gäller det så kallade tvåpersonersundantaget i LAS är inställningen från oss socialdemokrater känd. Frågan är debatterad här i kammarken ett stort antal gånger. Vi anser att undantaget ska tas bort. Det är en regel som drabbar redan utsatta grupper. Det är orimligt att ha regler som normalt sett inte kan prövas rättsligt. Det kan inte heller vara rimligt att anställda i små företag ska ha ett sämre anställningsskydd än anställda i större företag.

Fru talman! För oss socialdemokrater är rätten till heltid och deltid som en möjlighet grundprincipen på den svenska arbetsmarknaden. Av alla sysselsatta jobbar en fjärdedel deltid. De får sämre lön, sämre sjukförsäkring och sämre eller ingen a-kassa. De flesta av dessa är kvinnor – ytterligare ett bevis på att arbetslivet inte är jämställt. Just nu pågår förhandlingar om ett nytt huvudavtal för arbetsmarknaden. Vår förhoppning är att parterna i förhandlingar och kollektivavtal kan lösa frågan om heltidsanställningar. Det är en av de viktigaste byggstenarna för att uppnå ett jämställt arbetsliv.

Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Fru talman! Otryggheten på arbetsmarknaden är i dag extrem. Krisen i bilindustrin har snabbt fortplantat sig till andra branscher, och nya varsel om uppsägningar lämnas in varje dag. Risken att förlora jobbet är alltid en källa till oro och ångest, men två och ett halvt år av borgerligt styre har gjort det ännu värre. Att 2009, med arbetsmarknadsministrarnas ord, blir ett ”skitår” kan vi alla vara säkra på.

Att tvingas lämna sitt jobb i dag innebär en mycket större ekonomisk smäll sedan a-kassan försämrats. Möjligheterna att få en utbildning eller någon annan form av utvecklande sysselsättning under arbetslösheten har minskat sedan arbetsmarknadspolitiken skurits ned. I stället har kraven på att flytta för att ta i stort sett vilket jobb som helst skärpts.

Inga av dessa församlingar rör själva den arbetsrättsliga lagstiftningen. Och det är det som är det listiga, om man kan uttrycka sig så, i den borgerliga politiken; med några få undantag har regeringen lämnat arbetsrätten orörd och i stället underminerat löntagarnas ställning och trygghet med andra delar av politiken.

Till det kommer det dråpslag mot hela vårt kollektivavtalssystem som EG-domstolen utdelade i och med Lavaldomen och som den sedan följt upp med fler liknande, antifackliga domar. Fackens rätt att kräva kollektivavtal med samma villkor för företag och deras anställda från andra EU-länder har begränsats, och social dumpning är nu en del av den inre marknaden.

När vi nu står inför hotet om massarbetslöshet står därför löntagarna svagare än på mycket länge gentemot arbetsgivarna.

På flera håll har arbetsgivare försökt få sina anställda att gå med på lönesänkningar för att, som de hävdar, rädda jobben. Kvinnor i både privat och offentlig tjänstesektor har tvingats gå ned på deltid för att pressa kostnaderna. I praktiken är det ofta detsamma som en lönesänkning. Arbetsuppgifterna ska bara klaras av på kortare tid.

Det förhandlas också om turordningslistor där uppsägningarna redan är ett faktum. Många av de fackliga företrädare som vi träffat berättar om arbetsgivarnas allt högre krav på att få välja och vraka vilka som ska få gå och vilka som ska få stanna kvar. Att många arbetsgivare utnyttjar situationen för att bli av med de äldre, de mindre produktiva eller de som av en eller annan anledning anses obekväma är ett tydligt tecken.

I det sammanhanget är då tvåpersonersundantaget i LAS ytterligare ett problem. Det är orimligt att anställda i små företag, med tio anställda eller färre, ska ha sämre rättsligt skydd än de i stora företag och i ännu högre grad vara utsatta för godtycke från arbetsgivarna.

Det är i tider som dessa som det arbetsrättsliga skyddet sätts på prov. Det är nu vi kommer att se kryphålen och fallluckorna, och de blir också kännbara.

Ett sådant kryphål är de otrygga visstidsanställningarna. Under högkonjunkturen 2007–2008 minskade de otrygga anställningarna en aning, men de har trendmässigt blivit fler sedan 1990-talet. I dag har drygt 600 000 svenskar en sådan anställning.

Och det är de unga, i synnerhet de unga kvinnorna, som har de här otrygga jobben i allra högsta grad. Hälften av de unga har en otrygg anställning i dag, och bland de unga kvinnorna är det, som tidigare har sagts, en majoritet, 61 procent. Det är de som nu förlorar sina jobb allra först och mycket i det tysta. Inga varsel och inga larmrubriker följer timvikarierna och de behovsanställda ut i arbetslösheten.

Att ha en tillfällig anställning innebär alltid, oavsett konjunktur, en ständig otrygghet och ett ständigt underläge. Att inte veta om man kommer att ha ett jobb nästa månad, nästa vecka eller kanske ens nästa dag utan hela tiden känna oro över framtiden skapar helt enkelt en dålig livskvalitet.

Men de otrygga anställningarna är också ett problem för klimatet i hela arbetslivet och på arbetsplatserna. Otrygga anställningar skapar otrygga människor och tysta arbetsplatser – känslan av att inte veta om man kan bli behandlad på ett rättvist sätt, oavsett om man blir arbetslös eller får behålla jobbet på någon annans bekostnad. Betydligt färre visstidsanställda är medlemmar i facket, och de har därmed sämre möjligheter att ta till vara sina intressen på arbetsplatsen.

Den individuella otryggheten och utsattheten som visstidsanställd bidrar därmed också till en ökad kollektiv otrygghet på våra arbetsplatser. Utrymmet för att ställa krav på kollektivavtal, på dagligt inflytande och på en rimlig arbetsmiljö blir mindre där de otrygga anställningarna är många.

Här har de borgerliga gjort redan ont värre, genom att ändra lagstiftningen så att arbetsgivare har än större möjligheter att ha människor anställda på otrygga visstidskontrakt år ut och år in, alltså under lång tid.

Fru talman! Jag skulle bli förvånad om den borgerliga majoriteten, som gjort så mycket, plötsligt skulle ändra sig och vilja stärka anställningsskyddet.

Därför står hoppet till en ny majoritet, en ny regering efter nästa val. I den majoriteten kommer vi i Vänsterpartiet att driva kravet på skärpta regler för visstidsanställningar så att fasta jobb åter blir norm på arbetsmarknaden. Vi tänker driva de kraven tills de är genomförda. Till skillnad från regeringen anser vi att den som utför ett arbete också har rätt att ställa krav på att det ska gå att leva på sin lön och att arbetet ska vara säkert, tryggt och utvecklande.

Som jag sade förut blir deltiderna fler. Det är tyvärr inte särskilt förvånande, men rimligen ganska besvärligt för den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten här i riksdagen.

Det skäl man angav för inskränkningen av deltidsarbetslösas rätt till ersättning från a-kassan var att det skulle stimulera till fler heltider. I det här betänkandet framhårdar nu den borgerliga majoriteten i att försämringar i a-kassan är ett effektivt sätt att bekämpa deltidsarbetslöshet.

Men sanningen är ju den att deltidsjobben inte har blivit färre utan fler sedan 75-dagarsregeln infördes. Dessutom har fler deltidsanställda de senaste månaderna lämnat sina jobb och gått ut i full arbetslöshet när de riskerat att bli utförsäkrade. I januari var det 24 procent som gick från deltidsarbetslöshet till att bli arbetslösa på heltid, för att behålla sin ersättning och kunna leva på en ersättning. Samma månad året innan, 2008, var det 16 procent.

Vad regeringen har åstadkommit är alltså att skapa fler heltidsarbetslösa av dem som tidigare jobbade deltid, samtidigt som antalet deltids-tjänster blir fler. Det är väl ett misslyckande om något.

De borgerliga kan varken sägas vara arbetarpartier eller förkämpar för jämställdhet, för deltidsarbetslösheten är en av de mest uppenbara jämställdhetsfrågorna i arbetslivet. Det är framför allt kvinnor som hänvisas till deltidsjobb, och det är i de kvinnodominerade yrkena som arbetsgivarna har satt i system att ha deltidstjänster. Kommunerna är stora bovar i det här sammanhanget, trots att det finns framgångsrika projekt med heltidstjänster som visar att det är fullt möjligt att genomföra de förändringarna. Men den privata sektorn är inte bättre. Inom hotell och restaurang är den genomsnittliga arbetstiden så låg som 54 procent, och inom handeln är det de kvinnodominerade butikerna som har de flesta deltiderna.

Det är väl dokumenterat att deltid ger inte bara lägre inkomst utan också sämre löneutveckling, mindre inflytande på jobbet och faktiskt också sämre hälsa. Det är de deltidsarbetande kvinnorna som är allra mest stressade. Inte ens som pensionärer kan de stressa av, för deltidslönen följer med ända in i pensionen.

Nu kan vi alltså konstatera att det inte fungerade att straffa ut de deltidarbetslösa genom att dra in deras a-kassa – om nu någon trodde det.

Det återstår alltså att sätta press på arbetsgivarna. Rätten till heltid kommer att drivas av LO i avtalsförhandlingarna nästa år, enligt deras egen uppgift. Det är glädjande att man har kunnat enas om det. Men skulle det inte lyckas, och undersköterskor, restaurangbiträden och kassörskor står där med sina deltid också efter nästa avtalsrörelse, måste det till en lagstiftning som en gång för alla slår fast att heltid är en rättighet och att deltid är en möjlighet, framför allt för den som har behov av det. Det här är en jämställdhetsfråga, och det är en rättvisefråga att alla ska kunna försörja sig på sitt arbete.

Men det är också så att undersysselsättning är ett långsiktigt hot mot samhällsekonomin. I dag är det svårt att se hur brist på arbetskraft ska kunna vara ett stort problem, men på lite sikt framöver är de flesta eniga om att vi behöver fler arbetade timmar för att klara av att finansiera välfärden. De deltidarbetslösa, de deltidsarbetande, kommer att behövas, och de vill och kan ju arbeta mer. Deltidsarbetslösheten är dyr och destruktiv både för den enskilda och för samhället.

Därför, fru talman, kommer vi i Vänsterpartiet också att driva frågan om rätt till heltid tills den är genomförd, och vi hoppas kunna göra det i en ny regering efter nästa val. Det måste bli en regering som vänder 180 grader jämfört med den som sitter i dag, en som tar de stora hoten mot löntagarnas rättigheter på allvar, som tar strid för strejkrätten, för kollektivavtalen, för arbetsrätten och för trygga jobb och som jämställer villko-

ren i arbetslivet. Att de som sitter vid makten i dag skulle göra det är knappast troligt eller sannolikt.

Jag vill avsluta det här med att yrka bifall till reservationerna 8, 11 och 17.
(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Jag vill hälsa de närvarande statsråden välkomna.

Ekonomi inom kommuner och landsting

Anf. 30 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Runt omkring i landet skär man ned i kommuner och landsting. Det kan vara undersköterskor i äldreomsorgen, barnskötare i förskolan eller lärare i skolan som sägs upp. Kommuner och landsting har allt sämre ekonomi och får allt större problem.

Finansministern har gång på gång sagt att han inte kan ge besked om mer pengar till välfärden för att sätta stopp för detta. Samtidigt lånar finansministern pengar för att sänka skatten rejält för dem med stora inkomster. Den som likt finansministern tjänar 1 miljon får en skattesänkning på 13 000 kronor för lånade pengar.

Hur kan det komma sig att regeringen har råd att rikta en skattebonus till dem som har så goda inkomster men inte har råd att bevara en bra skola och en bra förskola och att slippa säga upp människor i vård och omsorg?

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Vi har gått in i den här krisen med överskott och med en lång period där kommunerna har haft en stark ställning. Vi har lagt fram en expansiv budget. Vi har kompletterat med åtgärder på arbetsmarknaden. Vi har hanterat bankernas bekymmer. Vi kommer naturligtvis att återkomma också till kommunsektorn.

En skillnad mellan oss och oppositionen är att vi också tar ansvar för offentliga finanser. Vi lämnar inte besked om pengar till kommunerna förrän vi har gjort en noggrann genomgång av de offentliga finanserna. Den görs i samband med vårpropositionen. Då har vi naturligtvis för avsikt att också återkomma med besked.

Men på vilket sätt den internationella krisen skulle drabba Sverige mindre av att vi skulle tillämpa Thomas Östros skattechocker har jag svårt att förstå. Det faktum att vi nu har sänkt skatterna så att löntagarna har lite mer pengar kvar i plånboken gör att Sverige relativt sett står anständigt rustat att möta nedgången. Den skattechock Thomas Östros förordar skulle naturligtvis driva ned tillväxten ännu mer.

Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Den princip som Anders Borg har använt under de här två åren har varit att rikta skattelättnaderna särskilt till dem som har stora förmögenheter eller inkomster. 13 000 i skattesänkning för Borg i år, på lånade pengar, och avskaffad förmögenhetsskatt ger miljonärerna en rejäl riktad skattebonus. Tidigare fick de som hade en fastighet värd 10 miljoner kronor en skattebonus på 100 000 kronor.

Borgbonusarna riktas till de riktigt rika och dem med riktigt höga inkomster. Detta görs med lånade pengar. Det är underskott i år. Hur har du råd med det?

Samtidigt vägrar Anders Borg att ge besked om det som är så viktigt, välfärdens kärna: skolan, barnomsorgen och sjukvården. Du verkar inte ens veta att i två av tre kommuner rapporterar Kommunalarbetsförbundet att andelen personal nu minskar.

Det är varsel på Karolinska, på Akademiska sjukhuset i Uppsala och runt om i Välfärdssverige. Ge besked! Varför låna pengar till skattesänkningar för dem som har det riktigt bra ställt när du kan investera i människors välfärd och trygghet?

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag kan bara beklaga att Thomas Östros och oppositionen inte är förmögna att ta ordentligt ansvar för de offentliga finanserna. Det kommer var och varannan dag utspel från oppositionen om nya pengar. Ena dagen är det Saab, andra dagen är det kommunerna, tredje dagen är det något annat.

Vi har fört en politik byggd på ansvarstagande. Vi gick in i krisen med stora överskott. Vi har fört en expansiv politik. Vi har hanterat banksektorn. Vi har tillfört medel till arbetsmarknadspolitiken. Vi kommer naturligtvis också att ta ett stort ansvar för att kommunernas ekonomi kan hanteras. Men detta ska göras utifrån att vi tar ansvar för offentliga finanser.

Man kan inte gå runt och skjuta vilt åt alla håll. Man ska vidta effektiva åtgärder med ansvarstagande för de offentliga finanserna. Här går den stora skiljelinjen. En splittrad opposition föreslår ineffektiva åtgärder som undergräver substansen i de offentliga finanserna – det är alternativet.

Frågestund

Anf. 34 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister, tillika idrottsminister, Lena Adelsohn Liljeroth.

Idrott och politik hör inte ihop. Det är ett gammalt ordstäv. Tyvärr stämmer det sällan. Det fall jag vill fråga om är den Davis Cup-match som Sverige ska spela mot Israel i Malmö. Den kommer att spelas inför tomma läktare.

Min fråga till idrottsministern är: Vilken är ministerns uppfattning om att man ska spela en Davis Cup-match inför tomma läktare?

Anf. 35 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag är den första att beklaga att det här beslutet har tagits. Sverige har ju ett gott rykte på den internationella arenan när det gäller att arrangera säkra och stora idrottsevenemang. Det här beslutet har tagits av politiska skäl, och det beklagar jag verkligen djupt. Jag tycker också att idrotten ska fungera som en brygga. Vi har diplomatiska förbindelser med Israel och vi har handelsförbindelser. Det finns ingen bojkott mot Israel. Att publiken ska stängas ute från matchen tycker jag också är djupt beklagligt.

Anf. 36 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret! Min oro är att detta eventuellt kan få framtida konsekvenser.

Regeringen ska ju snart lägga fram en idrottsproposition. Har man något resonemang kring detta i det sammanhanget? Kan det påverka våra internationella förhållanden på något sätt?

Anf. 37 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Idrottspropositionen handlar mycket om den framtida rollen för idrottsrörelsen, bland annat om samspelet mellan de mål som staten ställer upp, om finansiering och om barnrättsperspektivet. Den kommer snart. Något resonemang om säkerhetsaspekter och internationella evenemang kommer inte upp i den här propositionen.

Jag hoppas innerligt att det här inte upprepas. Jag vet också att Riksidrottsförbundets ordförande Karin Mattson Weijber har varit väldigt tydlig när hon har fördömt detta.

Kommunernas ekonomiska situation

Anf. 38 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Herr talman! Jag tänkte rikta min fråga till finansminister Anders Borg och fråga om kommunernas situation.

Den svåra ekonomiska situation som vi nu har ser vi också väldigt tydligt i kommuner och landsting. Prognoser från Sveriges Kommuner och Landsting visar nu på kraftigt reviderade och nedskrivna skatteintäkter för kommunerna och att många tusentals jobb kommer att försvinna. Det man då hör från finansministern – både tidigare och i svaret på Thomas Östros fråga nyss – är en förvånansvärt nonchalant attityd.

När kommer finansministern att inse att detta faktiskt är ett stort och allvarligt problem och att det förvärrar lågkonjunkturen i sig om vi låter det leda till många uppsägningar? När kommer ett besked om mer pengar till kommunerna?

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Vi befinner oss i en utomordentligt svår ekonomisk period. Vi får varje dag siffror som visar att krisen i världsekonomin fördjupas och försvåras. Vi fick i går siffror som visar att japansk export har minskat med 50 procent.

I det läget måste vi i Sverige naturligtvis vara mycket ansvarsfulla. Det har vi varit. Vi har gått in i detta med överskott. Vi har lagt fram en av de mer expansiva budgetarna. Vi har tillfört medel till Ams. Vi har sett till att vi kan hantera en bankkris, och vi kan konstatera att de banker vi har tagit hand om inte har skadat eller undergrävt de offentliga finanserna.

Självfallet ska vi återkomma till kommunsektorn. Detta ska dock göras i god ordning. Jag tycker att det är lite beklämmande att oppositionen far runt som om man hade skattkistor fyllda över bräddarna när vi nu ser hur land efter land går in i bekymmer för att de inte har ordning i sina offentliga finanser.

Vi ska ge mer pengar till kommunerna, men det ska göras i god ordning. Och det ska göras utifrån att vi har en styrkeposition i offentliga finanser, inte utifrån att vi sprätter i väg pengar till höger och vänster i varje läge.

Anf. 40 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Herr talman! Finansministern säger att vi från oppositionen far runt med olika utspel.

Om inte bara vi från Miljöpartiet utan också de övriga oppositionspartierna och inte bara vi här i riksdagen utan också statliga myndigheter, organisationer och människor runt om i landet ropar på åtgärder undrar jag: Har det någon gång fallit finansministern in att det kanske faktiskt har att göra med att det finns ett reellt problem?

Det kanske är så att man faktiskt måste kliva ur boxen och öppna ögonen och se att det finns någonting som är ett problem. Detta kan ni hjälpa till att förhindra genom att genomföra de åtgärder som nu krävs.

Om man kan genomföra ofinansierade skattesänkningar kanske man också kan se till att vi kan bevara människor i kommuner och landsting och slippa uppsägningar.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag kan bara beklaga att man på en punkt uppnått enighet i oppositionen. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har övergivit sin budgetansvarsfulla linje och anslutit sig till Vänsterpartiet när det gäller de offentliga finanserna. Det är bara att beklaga.

Vi har en mycket allvarlig internationell kris. Den kommer att plåga Sverige. Den kommer att plåga länder i vår närhet.

Vi har på varje punkt vidtagit åtgärder för att komma till rätta med detta. Det har varit överskott som vi har gått in i detta med. Vi har lagt

fram en expansiv budget. Vi har tillfört arbetsmarknadspolitiken pengar. Vi har hanterat banker. Vi har beredskap att ge mer till kommunerna.

Att det kommer pressmeddelanden var och varannan dag där oppositionen antyder att allting skulle lösas om man bara sprätte i väg mer pengar är inte att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Jag kommer aldrig att förskriva mig till den hållningen.

Vi ska ha god ordning – det ska man ha i kommunerna. Och vi ska ha beredskap att när pengar finns och när läge är återkomma med besked. Det läget är inte i dag. Det läget är i vårpropositionen. Jag skulle önska att även oppositionen kunde respektera att man ska bedriva politik med sakliga underlag.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 42 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! I senaste arbetskraftsundersökningen från SCB konstaterar man att ungdomsarbetslösheten nu växer explosionsartat. På bara en månad är det ytterligare 34 000 ungdomar som blivit arbetslösa. Nu är vi uppe i hela 136 000 ungdomar. Bara ökningen motsvarar i sig nästan alla invånare i kommuner som Alingsås, Sundbyberg eller Vellinge.

Regeringen subventionerar arbetsgivare som har ungdomar anställda med miljarder. Den politiken fungerar uppenbarligen inte. Min fråga går till arbetsmarknadsministern. När får vi se satsningar som verkligen ger jobb?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Tack för frågeställningen! Luciano Astudillo pekar på en av de absolut svåraste och viktigaste frågeställningarna just nu, nämligen det faktum att vi under decennier haft en oerhört hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Det verkar finnas systematiska fel på arbetsmarknaden när vi lämnar så många utanför.

Låt mig dock påminna om en sak, och det är att det sedan fjärde kvartalet 2006 har blivit 22 500 fler sysselsatta i åldern 15–24 år, det vill säga sysselsättningen har samtidigt ökat.

Det pekar naturligtvis på att vi under den här perioden också har haft ett stort utflöde från skola och universitet in på arbetsmarknaden. Det är naturligtvis glädjande att det är så.

En av orsakerna till att vi har en hög ungdomsarbetslöshet i Sverige är rimligen att vi har relativt höga ingångslöner jämfört med andra länder och också att vi har en relativt platt lönestruktur. Det leder naturligtvis till en skillnad som är ganska liten mellan en person som har tio år i arbetslivserfarenhet och en som har noll år i arbetslivserfarenhet.

Det tillsammans med det som nu sker, att man går efter turordningskretsarna och att det är ungdomar som får lämna de jobb som nu avtar, gör att det blir problematiskt.

Anf. 44 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vädjar till arbetsmarknadsministern att inte skylla ifrån sig utan ta ansvar för den explosionsartade ökningen av arbetslösheten.

Det är ett helt Alingsås, ett helt Sundbyberg eller ett helt Vellinge på bara en månad. Samtidigt inte bara sprätter ni ut pengar, utan ni slösar gemensamma skatteintäkter på en politik som uppenbarligen inte ger resultat.

20 miljarder var den senaste skattesänkningen för de arbetsgivare som har ungdomar anställda.

Riksrevisionen, ert eget ekonomisk-politiska råd säger att den politiken inte funkar. När kommer det åtgärder som verkligen ger jobb?

Vi har en helt annan politik. Vi vill investera i snabbare och tidigare insatser via arbetsförmedlingarna. Vi vill investera brett i mer utbildning. Och vi kan göra det, för vi tar ansvar för att inte slösa på resurserna på det sätt som ni gör.

Vi vill också ta bort arbetsgivaravgifter men bara för de ungdomar som står utanför arbetsmarknaden.

Jag vädjar till arbetsmarknadsministern att svara på frågan. När kommer en politik som ger ungdomar jobb?

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo är rätt modig när han försöker försvara de 20 miljarder i höjda arbetsgivaravgifter som Socialdemokraterna föreslår för unga. Min fråga blir naturligtvis: Hur många nya jobb ger det? Det tycker jag är en fråga som jag aldrig hört Luciano Astudillo svara på när vi har debatterat detta, som vi har gjort vid många tillfällen.

Låt mig då återkomma. Vad är problemet? Jo, det är att vi har för höga lönekostnader för ungdomar. Vill vi inte påverka lönebildningen, som vi inte vill, och vill vi inte påverka arbetsrätten, som vi inte vill, kan vi sänka de totala lönekostnaderna genom att sänka arbetsgivaravgifterna. Vi har i princip halverat dem. Det är ett bra sätt för att ungdomar lättare ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Förklara för dem som förlorar jobben varför ni ska göra det dyrare att ha dem anställda!

Därtill säger Luciano Astudillo att det är en bra idé att sänka arbetsgivaravgifterna för dem som står utanför. Därför vill jag tacka Luciano Astudillo för att han ansluter sig till nystartsjobb för unga. Det har funnits sedan den 1 januari 2007.

Situationen för de långtidsarbetslösa

Anf. 46 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern, så han kan stå kvar, tänkte jag säga.

Det finns många grupper som far illa när det är lågkonjunktur och finansiell kris, så regeringen har en mycket stor utmaning.

Många av de långtidsarbetslösa befinner sig i dag i en jobb- och utvecklingsgaranti som ju är ett instrument för att kunna hjälpa dem på vägen framåt.

Den tredje fasen är nu på väg att införas, och jag skulle vilja ta chansen att fråga arbetsmarknadsministern lite grann om prognoserna.

Jag träffade långtidsarbetslösa i Karlstad i måndags. För dem är situationen naturligtvis lika illa nu som den var för tre eller fyra eller upp till

tolv år sedan – en av personerna hade varit arbetslös under en så pass lång tid.

Jag skulle vilja höra lite kort om prognoserna, hur det ser ut när det gäller möjligheterna för dem att få praktikplatser eller motsvarande eller, allra helst, få varaktiga arbeten. Det är ju det de allra helst vill.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Erik A Eriksson pekar naturligtvis på ett oerhört viktigt problem.

Vi måste nu, trots att varseltal och arbetslöshet ökar, se till att vi inte glömmer bort dem som står allra längst ifrån och som har svagast förutsättningar att komma tillbaka in på arbetsmarknaden. Det är oerhört viktigt.

Det är därför som vi genom jobb- och utvecklingsgarantin försöker se till att vi fokuserar på insatser som kortar vägen tillbaka.

I den tredje fasen med personer som har varit borta väldigt länge och har väldigt svaga förutsättningar handlar det mycket om att hitta olika typer av praktikplatser och liknande, genom till exempel kommuner, föreningsliv, sociala företag och liknande.

När jag nu åker runt i landet och besöker arbetsförmedlingar är det ett stående ämne i de här diskussionerna. Hur går det? Vilka diskussioner för man?

Det är klart att det även för den gruppen blir svårare när det är sämre tider. Man har svårare att hitta olika typer av sysselsättning som fungerar och passar. Men det är absolut inte hopplöst, utan tvärtom är det så att man nu sluter avtal, framför allt med kommuner och föreningslivet, för att få detta till stånd.

Anf. 48 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret och ser ändå positivt på tillvaron. Gör vi inte det kan vi lika gärna stänga igen butiken här och gå hem.

Vi måste naturligtvis se möjligheterna i till exempel jobb- och utvecklingsgarantins fas tre, men jag skulle vilja rikta en uppmaning inte bara till oss som befinner oss här i den här kammaren, utan brett ut i samhället, att vi ska hjälpas åt att lyfta de människor som befinner sig i utanförskapet.

Det är nämligen ett samhällsproblem, och vi kan alla som medmänniskor bidra på olika sätt, om inte annat med en uppmuntrande ton. Men det ska ske tillsammans med åtgärder.

Det vore eländigt om de människor som står allra längst från arbetsmarknaden kommer ännu längre från den, så jag önskar lycka till och tackar för svaret.

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag vill poängtera några saker ytterligare.

Vi har i budget lagt ytterligare nästan 1 miljard på några år för lönebidragsanställningar och anställningar genom Samhall. Därtill har vi fördubblat nedsättningen av arbetsgivaravgifterna genom nystartsjobben. Det syftar ju till att möjliggöra för just de här grupperna att ha en väg tillbaka till ett ordinarie arbete i någon form.

Det måste också vara målet. Därför är det väldigt viktigt att komma ihåg att man även i den tredje fasen i jobb- och utvecklingsgarantin ska ha löpande kontakter med Arbetsförmedlingen för att få den hjälp som man är berättigad till.

Det är också viktigt att påpeka – det brukar jag göra på de här träffarna på arbetsförmedlingarna – att det är viktigt att ha goda relationer till de fackliga parterna, så att man också hittar konstruktiva och bra lösningar i den delen.

Kultur och jämställdhet

Anf. 50 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Lena Adelson Liljeroth. Det gäller kultur och jämställdhet. Jag har läst den statliga Kulturutredningen och finner till min besvikelse inget ordentligt avsnitt som tar upp jämställdheten i kulturen. Det finns avsnitt om kultur och hälsa, kultur och miljö, kultur och utbildning. Jag hade gärna sett ett avsnitt om jämställdheten i utredningen.

Jag förstår att statsrådet inte är ansvarigt för själva utredningen, men desto viktigare är det då att man i den fortsatta beredningen av den här utredningen lyfter in jämställdhetsfrågorna. Jag har massor med idéer som jag gärna vid lämpligt tillfälle skulle vilja förmedla till statsrådet, eftersom jag har skrivit en rapport om det här för Liberala kvinnor.

Men jag vill först höra om statsrådet är beredd att tänka mer på jämställdhetsfrågorna när det gäller kulturen.

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är glädjande att Kulturutredningen har fått det genomslag den har fått. Den debatteras överallt, inte bara i medierna utan på många andra håll.

Viss begränsning måste man ju ha. Jämställdhetsfrågorna är förvisso viktiga. Där är Helena Bargholtz och jag överens. Men det är kanske ändå inte riktigt en fråga för Kulturutredningen för att se hur man ska fördela ansvaret mellan myndigheter och bland stat, region och kommuner bäst.

Däremot har Statens kulturråd, Konstnärsnämnden, Ungdomsstyrelsen, Svenska Filminstitutet och många andra i uppdrag att bevaka just jämställdhetsfrågorna. Därför var det glädjande med den rapport som kom för några dagar sedan – tror jag – från Statens kulturråd som visar att det har skett en markant förbättring för kvinnornas del, inte minst när det gäller chefstillsättningar på scenkonstsidan.

Det finns mycket kvar att göra, inte minst inom musikområdet där det är som mest skevt, tror jag.

Anf. 52 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Då hoppas jag att den nya rapporten, som jag tydligen inte har haft möjlighet att läsa, kommer att resultera i en proposition så småningom där jämställdhetsfrågorna får ett stort inflytande.

Precis som statsrådet påpekar är det lite så att där det finns resurser finns det män. Det gäller alltså att omfördela resurserna.

Det är ju väldigt ojämnt. På författarområdet ser det riktigt bra ut. Vi har många duktiga kvinnliga författare. Men ta ett område inom musiken, inom orkesterverksamheten och framför allt när det gäller dirigenter och se hur många kvinnliga dirigenter vi har.

Jag menar inte att man kan gå in direkt och styra detta, men det finns väldigt mycket man kan göra för att stötta kvinnor att våga gå in i sådana mansdominerade områden. Så jag ser fram emot en riktigt bra proposition från statsrådet så småningom.

Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! En särskild proposition på jämställdhetsområdet kan jag inte utlova. Däremot är jämställdhetsfrågorna jämte mångfaldsfrågor, och barnperspektivet inte minst, noga angivna i instruktioner till myndigheterna liksom i regleringsbrev. Det är något vi följer upp fortlöpande.

Men jag tar gärna del av förslagen. Jag förstod att Helena Bargholtz hade varit delaktig i den rapport som Liberala kvinnor hade tagit fram. Lämna gärna över den till mig.

Den rapport jag nämnde finns att läsa på Statens kulturråds hemsida.

Rovdjurspolitiken

Anf. 54 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Min fråga går till miljöminister Andreas Carlgren. I december 2007 presenterade Åke Pettersson sin stora rovdjursutredning som vi då hade väntat på i två år. Vi var många som förväntade oss beslut i utredningens anda. Det var en mycket stor, gedigen och väl utförd utredning. Vi vill gärna se förslag på regional förvaltning och hur man ska hantera de snabbt ökande rovdjursstammarna.

Förra veckan kom Naturvårdsverkets förslag på hur en regional förvaltning skulle kunna se ut. Tyvärr pekar de förslagen inte alls åt samma håll som utredningen gjorde, utan man föreslår ett minskat demokratiskt inflytande över rovdjurspolitiken.

Nu aviseras en ny rovdjursutredning om etappmålen på varg och järv som ska pågå i två år. Hur tänker miljöministern hantera de växande problemen som finns i de vargtäta områdena i landet?

Anf. 55 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Helén Pettersson visar det intresset för rovdjurspolitiken. Det var naturligtvis beklagligt att så lite beslut togs tidigare och att bara utredande gjordes. Nu förbereder vi en proposition som kommer att läggas fram i maj och som just ska handla om hur vi ser till att det blir ordentlig lokal delaktighet och ordentligt regionalt inflytande.

Jag har träffat företrädare för jägarorganisationer, naturvårdsorganisationer, samer och andra intressegrupper som alla har starka och legitima intressen och som jag ser möjligheten att jämka närmare samman. Därför tror jag att själva frågan om inflytandet och att snabbt komma till beslut kommer att vara en del av själva trovärdigheten. Människor ute i

Anf. 56 HELEN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Jag får påminna miljöministern om att tidigare rovdjurspolitik faktiskt beslutades om under en socialdemokratisk regering och att löftena var stora från den borgerliga regeringen inför detta val när det gäller rovdjurspolitiken.

Min fråga kvarstår. Om vargstammen får fortsätta att öka fram till 2012, som tidsplanen nu ligger, kommer vi att ha 500 vargar jämfört med dagens 200 vargar. Det är en väldigt stor ökning. Problemen kommer minst sagt att fördubblas under den tiden.

Så min fråga är om miljöministern kan tänka sig att gå på förslaget i Åke Petterssons utredning, att under en sådan treårsperiod frysa vargstammen i det läge som den är i dag.

Anf. 57 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Min uppfattning har tidigt varit klar. Det är självklart att vi inte kan lämna människor i glesbygd och runt om i landsortsområden i Sverige i sticket utan att se till att ha en kontroll över hur vargstammen utvecklas. Det beklagliga är att de beslut som fattades under tidigare perioder är de som vi nu ser följderna av. Det är därför vi har sett till att snabbt få fram förslag som det också går att fatta beslut om.

Jag har många gånger sagt att jag delar mycket av inriktningen i Åke Petterssons utredning, men alla har hållit med om att utredningen inte var så fullständig att det gick att bygga förslag på den. Det är därför som vi ser till att bereda och få fram snabba förslag.

Vår avsikt är att detta nu ska leda till beslut. Vi tycker att det har varit fel att ta beslut tidigare som har lett till den utveckling som vi nu ser. Vi tycker att det har varit fel att så ohämmat låta utvecklingen gå vidare, och vi vill ha ett beslutsfattande nu.

I grunden är det däremot bra att vi ser till att vargstam och rovdjur kan samleva med människor runt om i landet i den grad som vi gemensamt här fattar beslut om. Jag inbjuder er att vara med och fatta de besluten.

Psykiatrin

Anf. 58 LARS-AXEL NORDELL (kd):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till socialminister Göran Hägg-lund. Den handlar om psykiatrin.

Gång efter gång får vi fruktansvärda rapporter om enskilda personer som inte får den psykiatriska vård de behöver och har rätt till. Medierna rapporterar återkommande om de bristerna, inte minst inom barn- och ungdomspsykiatrin. Jag menar att det här är oacceptabelt.

Psykiatrisamordnaren Anders Milton föreslog 104 olika åtgärder för att förbättra situationen. Mot bakgrund av detta vill jag till socialministern ställa frågan: Vad har regeringen gjort för att förbättra psykiatrin? Och vilka insatser planerar regeringen att göra?

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är precis som Lars-Axel Nordell säger. Det här är ett område där det finns ett ganska bra underlag och en utmärkt uppställning runt om i landet, från människor inom professionen och bland många politiskt aktiva. Man menar att det är hög tid att ta krafttag på det här området. Det är ett område som under alltför lång tid har försumrats. Jag ser som sin uppgift att så snabbt som möjligt ta igen det som har gått förlorat under de senaste decennierna.

Regeringen arbetar naturligtvis väldigt intensivt med de här frågorna. Vi har också i budgetsammanhang lagt fast att vi ska satsa – utöver de 500 miljoner kronor som vi har satsat för 2007 och 2008 – 900 miljoner kronor för 2009, 2010 och 2011.

Det ska fungera som en katalysator för en förbättrad psykiatri i landet. En av de saker som berörs är naturligtvis situationen för barn och unga.

Anf. 60 LARS-AXEL NORDELL (kd):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är naturligtvis utmärkt att regeringen i konkurrens med många andra angelägna behov ändå klarar av att prioritera den eftersatta psykiatrin.

Jag vill särskilt rikta uppmärksamheten mot den gråzon som jag har stött på där framför allt ungdomar som drabbas av djup depression och livskris och som också har försökt att ta sitt liv inte tas om hand utan skickas hem utan att ha fått det snabba professionella omhändertagandet eftersom de per definition inte är psykiskt sjuka. Däremot behöver de ju den här hjälpen – en hjälp som inte kan vänta. Det är akut.

Det här är heller inte acceptabelt i ett välfärdssamhälle. Därför undrar jag om regeringen har uppmärksammat denna typ av gråzonsproblematik där ungdomar på ett olyckligt sätt hamnar mellan stolarna.

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det har vi förstås gjort, och jag vill bara först påminna om att det här är vårdhuvudmännens, alltså landstingens sak i första hand och i andra hand en fråga om ett samarbete med kommunerna, men också någonting som vi har ett ansvar för att försöka förbättra.

Regeringen har förra torsdagen och i dag sammantaget fattat åtta eller nio beslut på psykiatris områden. Ett av dem handlar om en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om att korta väntetiderna inom barn- och ungdomspsykiatrin, det vill säga att skärpa vårdgarantin. För den sakens skull tillför vi 214 miljoner kronor per år under tre års tid.

Vi har dessutom slutit en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om att upprätta modeller för hur vi får en bättre vård, för det är förstås inte acceptabelt att en ung tjej som känner att det vore bättre att avsluta sitt liv, som skär sig eller på annat sätt skadar sig själv möts av beskedet att hon inte är välkommen utan får vänta.

Där har vi på alla politiska nivåer ett ansvar, och regeringen gör sitt i den delen.

Anf. 62 ANN ARLEKLO (s):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till socialminister Hägglund. Vart tog den utlovade psykiatriskrivelsen vägen?

År 2003 tillsattes en stor utredning som skulle se över hela psykiatrin. Den blev klar i november 2006 och överlämnades till den borgerliga regeringen. Sedan dess har det inte hänt speciellt mycket, trots att förslagen ligger där och väntar på att förverkligas. Regeringen presenterade heller inte någon större proposition om psykiatris framtida utveckling vare sig under 2007 eller 2008.

Regeringen utlovade i september att inriktningsskrivelsen skulle presenteras i november 2008, men nu, sista veckan i februari, har vi ännu inte sett den.

Vart tog den utlovade skrivelsen vägen, Göran Hägglund? Vad är anledningen till att du inte håller vad du lovar, och varför går det så oändligt långsamt? Satsningar på att förbättra och utveckla den psykiatriska vården i landet brådskar, och det finns ett antal viktiga förslag som väntar på att sättas i verket.

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lite osis att komma med den frågan just efter det tidigare svaret, eller hur.

Det här är ett område där regeringen verkligen arbetar för högttryck. Efter tidigare regeringar som har låtit det här området ligga för fåfot har vi nu en regering som med kraft tar sig an dessa frågor och fattar beslut efter beslut utifrån det underlag som Anders Milton och hans psykiatrisamordning kom med.

Jag redogjorde alldeles nyss för att vi bara under de två senaste veckorna har fattat åtta nio beslut som handlar om inte minst att förstärka för barn och ungdomar så att de snabbare får möjlighet att komma till och att förbättra samarbetet mellan landsting och kommuner så att inte ungdomar eller för den delen andra riskerar att hamna mellan stolarna.

Vi har fattat beslut om åtgärder som förstärker kompetens- och utbildningsnivån inom psykiatrin och inom den allmänna hälso- och sjukvården. Vi förstärker utbildningen av psykiater för att åstadkomma den förbättring som många sköra människor har tvingats vänta alltför länge på, herr talman.

Anf. 64 ANN ARLEKLO (s):

Herr talman! Jag tycker inte det är osis att komma med den här frågan nu. Jag märker att jag inte får svar på när inriktningsskrivelsen kommer. Om innehållet och färdriktningen går det säkert, tror jag, att få en stor uppslutning, men när det gäller regeringens idé om psykiatrisatsningar och att de ska genomföras som ett treårigt projekt med katalysatorpengar, eller som jag läste i tidningen i dag, morotspengar – då är vi inte längre eniga.

Frågestund

Det kan inte vara rimligt att satsningar på psykiatrin blir ännu en tillfällig satsning. Behoven av förstärkningar är permanenta, och det borde också satsningarna vara. Annars tror jag att det är ytterst tveksamt om landsting och kommuner kommer att kunna bygga upp bättre verksamheter.

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vet inte om man ska tolka det som att Socialdemokraterna nu har linjen att vi ska förstatliga psykiatrin. Jag tror inte att vi ska göra det, för jag tror inte att det ger det bästa möjliga utfallet.

Staten har en roll att spela, bland annat när det gäller lagstiftningen. Staten har genom sina myndigheter en roll att spela när det gäller till exempel tillsynen, riktlinjer för behandling, en del utbildningsfrågor och så vidare. Men vi ska komma ihåg att de som har huvudansvaret är den landstingskommunala och den kommunala nivån. Staten ska inte ta över uppgifter, men vi ska bidra till att åstadkomma den efterlängtade förbättringen som har uteblivit under alltför lång tid.

Regeringen kommer att presentera en skrivelse, men en skrivelse är en skrivelse och inte en proposition. Där kommer vi att redogöra för innehållet, men det hindrar inte att vi faktiskt agerar för att kunna förändra en situation som alltför många människor har levt med under alltför lång tid. Här behövs krafttag, och det är precis vad vi tar.

Stöd till företag att anställa

Anf. 66 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Min fråga är till arbetsmarknadsministern. Vi vet alla att arbetslösheten ökar. Vi är ganska överens om att de som blir arbetslösa ska få individuell hjälp, en coach, på Arbetsförmedlingen. Därför får Arbetsförmedlingen lite mer pengar.

Det finns bara en hake. Det finns inga jobb att coacha. Företagen vågar helt enkelt inte anställa folk nu, och därför måste staten hjälpa till på något sätt. Då finns det ett antal knep som vi har använt oss av som gör att företag vågar anställa. Det är anställningsstöd, där vi subventionerar företag som tar emot anställda. Det finns starta-eget-stöd som av Riksdagen har fått höga betyg men som regeringen tyvärr har dragit ned anslagen för.

Frågan är: Varför satsar man inte mer på dessa säkra kort i stället för att – jag citerar finansministern – sprätta ut pengar på alla företag som anställer någon under 26 år och inte ta hänsyn till om de behöver jobb eller inte. Var är förslagen, arbetsmarknadsministern?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tror att Ulf Holm trots allt gör det lite för lätt för sig. Jag vill påminna om att när Arbetsförmedlingen kom med sin prognos på 145 000 nya arbetslösa de närmaste två åren sade man samtidigt att man skulle vara med och förmedla en miljon jobb i år.

Jag var i Landskrona i går – det ligger ju nära Ulf Holms hemtrakter – och där berättade man att man hittills i år har förmedlat 333 jobb, och man har i dag fler lediga jobb i Platsbanken i Landskrona än man hade för fyra år sedan.

Det är alltså inte riktigt sant att det inte finns jobb att gå till. Det gör det. Läser man Aftonbladets artikelserie, så ser man att det finns det faktiskt.

Det viktiga med coacherna är inte bara att coacha tillbaka till arbetsmarknaden utan också att kunna hjälpa till exempel ungdomar att hitta rätt typ av utbildning, yrkesutbildning och vad det nu kan vara. Framför allt, vilket jag tror är väldigt viktigt, får man inte bara ett telefonnummer eller en hemsida att gå till, utan man får en fysisk person som hjälper till och tar emot.

Anf. 68 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Vi är helt överens om vikten av coaching – inga problem. Arbetsmarknadsministern säger att det finns jobb. Men i så fall skulle ju inte arbetslösheten öka, och det är det den gör just nu. Jobben räcker inte till, och företagen vågar inte anställa på grund av den dåliga ekonomiska situationen.

Att i det läget sprätta ut 20 miljarder på företag som redan i dag har anställd ungdom i stället för att ta dessa 20 miljarder och satsa dem på de ungdomar som verkligen vill komma in på arbetsmarknaden, det är det som är regeringens dubbelfel i det här arbetet. Det mest självklara att göra vore ju att behålla starta-eget-bidraget och att se till anställningsstöd får mer resurser.

Det är möjligt att jag gör det lite enkelt, men jag gör det åtminstone inte fel, vilket regeringen gör.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jo, jag tycker att Ulf Holm inte bara gör det enkelt för sig utan också gör det fel. Ulf Holm vill alltså göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Då blir en retorisk motfråga: Hur många nya ungdomar blir anställda av det? Hur många ungdomar förlorar jobbet när det blir dubbelt så dyrt att ha dem anställda?

Jag vill påminna om att i decemberpaketet ingick knappt 4 miljarder i arbetsmarknadspolitiska insatser och knappt 2 miljarder i utbildningspolitiska insatser. Detta omfattar totalt 60 000 personer. En viktig komponent var naturligtvis coacherna, men inte den enda.

I grund och botten är det naturligtvis så att det varken saknas resurser eller engagemang, men det saknas kunder och krediter i de företag som nu varslar. Det är ett jättestort problem, och jag vet att Ulf Holm delar den uppfattningen. Frågan är hur vi vänder den trenden. Jag är helt övertygad om att det då krävs en kombination av sunda statsfinansiering, investeringar, utbildning, forskning, infrastruktur och vad det nu kan vara för att se till att vi kommer vidare till bättre tider.

Men det finns jobb att söka, och coacherna ska hjälpa till med det.

Frågestund

Anf. 70 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till miljöministern.

Regeringen är på väg att göra ett stort misstag, kanske större än alla de övriga tillsammans. Man ger upp kampen för hållbara energialternativ och fortsätter i stället att krama kärnkraften, ett misslyckande här och nu men också för kommande generationer. För varje år vi prioriterar kärnkraft i stället för storskaliga energialternativ och lösningar växer problemen, inte minst för framtida generationer. Kärnkraften bidrar till ökad osäkerhet i världen och leder till en utvecklingsfientlig politik. Dessutom är uranbrytningen en allvarlig fara för människors hälsa. En gång för alla: Kärnkraft är inte ett rent alternativ.

Herr talman! Min fråga till miljöministern gäller just uranbrytning: Ska vi öppna urangruvor i Sverige?

Anf. 71 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Det var ett spännande anförande. Hölls det verkligen på rätt ställe? Jag undrar om jag inte skulle råda Fredrik Lundh att hålla det anförandet till exempel för Stefan Löfven. Han skulle nog med stor spänning lyssna på det som sägs om det hot som kärnkraften utgör. Om jag minns rätt byggdes den trots allt ut av en tidigare socialdemokratisk regering.

Däremot är den jämförelse som görs helt tokig. Vi kommer 2020 att ha 50 procent förnybar energi i Sverige. Frågan är om Fredrik Lundh kan peka ut något annat EU-land som kommer att ha lika mycket förnybar energi som Sverige 2020. Jämför det med kärnkraften som i dag kanske ger oss 15 procent av energin. Varför är det så ohyggligt hotfullt att ha 15 procent av energin från kärnkraften och så enormt fel och tokigt, som Fredrik Lundh påstod, att ha hälften av energin från förnybara källor?

Däremot finns det ingenting i överenskommelsen som det minsta öppnar för någon ny uranbrytning.

Anf. 72 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Sverige importerar uran från andra länder där det oftast är ursprungsbefolkningen som blir lidande, aboriginerna i Australien, indianerna i USA och Kanada och afrikanska folk i Nigeria, Gabon och Namibia. Stora landarealer ödeläggs på grund av uranbrytningen, och konsekvenserna för miljö och människor är stora. Men lagstiftningen är inte lika hård där som här hemma i Sverige.

Till slut fick jag ändå ett svar på den fråga jag ställde i mitt första anförande, att uranbrytning inte är aktuellt här i Sverige. Då är nästa fråga: Anser miljöministern att det är bättre att fortsätta utnyttja dessa människor och deras naturresurser resten av detta århundrade i stället för att avveckla kärnkraften här?

Anf. 73 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först bara konstaterar jag att när jag redogjorde för siffrorna försökte inte Fredrik Lundh i andra omgången påstå något av det han sade i den första, nämligen att det skulle satsas så oerhört mycket på

kärnkraft jämfört med det förnybara. Jag tror att det blev ganska tydligt, både av det jag sade och av det Fredrik Lundh undvek att säga att det är framför allt satsningen på förnybar energi som kommer att dominera i Sverige. Det är till och med så att det inte finns något europeiskt land som kommer att vara i närheten av den satsning på förnybar energi som görs i Sverige.

När det gäller uranbrytningen gäller helt enkelt det regelverk som har beslutats sedan tidigare, som har gällt också under socialdemokratiska regeringar. Det är ett kommunalt veto som betyder att man avgör lokalt och i sista hand har veto. Det är det som fortfarande gäller i Sverige och som kommer att fortsätta gälla.

Kärnkraften

Anf. 74 WILLEMO CARLSSON (m):

Herr talman! Frågan riktas till miljöminister Andreas Carlgren.

Kärnkraft blir lätt ett hett ämne. På läktaren sitter i dag två praktikanter från Sunnerbogymnasiet i Ljungby. De har i sin klass i skolan haft ett FN-rollspel och skickade med en angelägen fråga hit i dag.

Vilken roll kan kärnkraften ha för miljön och för att skapa ett hållbart samhälle?

Anf. 75 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag tror att den avgörande frågan för klimatet kommer att vara att vi tillräckligt snabbt gör oss av med de fossila bränslena. Det som är det tydliga och raka beskedet i det som den svenska regeringen gör är att vi snabbare än något annat land kommer att fasa ut den fossila energin samtidigt som vi ser till att vara just en ledande industriell nation, högteknologisk med mycket stark ekonomisk utveckling.

För det kommer också kärnkraften i fortsättningen att spela en roll, inte den största rollen, men den kommer att spela en roll. Det som vi också samfällt har sagt från regeringens sida är att det är viktigare att fokusera allt på att göra sig av med den fossila energin – det är därför det satsas så mycket på det som är förnybart – men också använda kärnkraften för det den kan innebära.

Internationellt kommer dock kärnkraften inte att stå för de stora utsläppsminskningarna. Det ser man också på den statistik som har lämnats från de internationella expertorganen.

Anf. 76 WILLEMO CARLSSON (m):

Herr talman! Å deras vägnar tackar jag ministern för svaret.

De har även en följdfråga: Vilka planer har regeringen för Sveriges kärnkraft i framtiden?

Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Det har ju framgått av det som regeringen har sagt på senare tid att vi framför allt ska koncentrera oss på att bygga ut ett tredje ben inom elförsörjningen. Det betyder att vi vid sidan av kärnkraft och vattenkraft också ska bygga ut mycket mer av det som är förnybart, fram-

för allt vind men också kraftvärme och annan energi. Det innebär att beroendet av kärnkraft och vattenkraft kommer att minska.

Vi har också öppnat för att gamla reaktorer ska kunna ersättas av nya. Man kommer inte att kunna be staten om skattepengar som stöd för det, utan det kommer i så fall att vara kärnkraftverk som existerar helt och hållet på de villkor som är ekonomiskt bärkraftiga jämfört med de förnybara alternativen.

A-kassan

Anf. 78 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till finansministern. Jag tycker nämligen inte att finansministern tar ansvar för alla de människor som blir arbetslösa. Det systemskifte som regeringen har genomfört har lett till att över en halv miljon människor har lämnat a-kassan.

Vi har dessutom en situation där allt fler som blir arbetslösa får en a-kasseersättning som motsvarar kanske 50 procent. Jag kan notera att IF Metall, som organiserar väldigt många människor framför allt inom fordonsindustrin, bland sina medlemmar kommer att få en arbetslöshet i år på uppemot 50 000–60 000 människor. De tvingas nu att höja avgiften till a-kassan ganska rejält för att klara situationen, bara för att nå upp till taket, på grund av att arbetslösheten är så stor. Socialkontoren rapporterar mer och mer att de får ta över kostnadsansvaret från staten därför att a-kassan inte räcker till för enskilda människor.

När tänker regeringen ta ansvar för de arbetslösas ekonomiska situation?

Anf. 79 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Regeringen tar ansvar varje dag för att bekämpa arbetslösheten. Det är vår viktigaste uppgift och det är det som står främst för politiken.

Tittar vi på hur den svenska modellen står sig i den internationella konkurrensen ser vi att vi står väl rustade. Vi har gått in i den här krisen med överskott. Vi har kunnat motverka genom satsningar på infrastruktur, inte minst i Västsverige. Vi har kunnat tillföra resurser till Arbetsförmedlingen. Det är en lång rad åtgärder som vi kan vidta. Medan man i andra länder får diskutera nedskärningar och skattehöjningar står sig den svenska modellen väl med en god grundtrygghet även för dem som blir arbetslösa och en omfattande samling av åtgärder för att motverka arbetslösheten.

Sedan ska vi naturligtvis diskutera vad som behöver göras mer i budget, i vårpropositioner och kommande budgetar, men det måste hela tiden göras utifrån vad vi har resurser till. Jag har varit väldigt tydlig med att det som står närmast till hands att överväga är att se över kommunsektorns resurser.

Anf. 80 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Enligt TCO:s senaste rapport är den svenska a-kassan den sämsta i Norden. Det är åtta länder i Europa som har en bättre a-kassa än vad Sverige har numera.

Vad som händer för människor som inte längre har en a-kassa att leva på är att de måste knacka på dörren till socialkontoret. På socialkontoret får de veta att de först måste sälja bilen, huset eller bostadsrättslägenheten eller andra tillgångar innan de kan få socialbidrag. Det är skillnaden med den politik som finansminister Borg står för och det system som Socialdemokraterna står för som handlar om att ha en generell välfärd som ändå gör att de kan bo kvar och inte behöver gå från sina hem och stå med mössan i hand på socialkontoret när a-kassan inte fungerar.

När ska ni ta ansvar för människor som blir arbetslösa så att de kan leva på sin a-kasseersättning?

Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Naturligtvis har Lars Johansson rätt. Det är mycket stor skillnad mellan vårt sätt att hantera arbetslösheten och den ekonomiska krisen och Socialdemokraternas. Det är väl beskrivet av Lars Johansson. Det är bidrag, bidrag, bidrag, bidrag, bidrag och bidrag!

Vi satsar inte på den linjen. Vi vidtar aktiva åtgärder. Vi tillför resurser till Arbetsförmedlingen. Vi vidtar åtgärder för att fler ska få behålla jobbet. Vi satsar på infrastruktur. Vi investerar i forskning. Vi har i år förstärkt kommunernas resurser med 9 miljarder, och vi diskuterar hur vi kan vidta ytterligare åtgärder.

Det här är att satsa på sådant som är långsiktigt riktigt; sänka skatterna som gör att fler får jobb, investera i infrastruktur, satsa på forskning, utveckla Sveriges produktionskapacitet – och göra det under ansvarstagande för offentliga finanser. Socialdemokraternas enda alternativ är att ständigt återkomma till att man måste förbättra och höja de olika bidragssystemen. Där har vi skillnaden. Vi står för arbetslinjen och Socialdemokraterna för bidragslinjen.

Arbetsmarknaden på kulturområdet

Anf. 82 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag tänkte också hålla mig till hur det ser ut på arbetsmarknaden och ställa en fråga till kulturministern.

Arbetslösheten för dem som är verksamma inom kultursektorn har ökat med närmare 15 procent. Dessutom meddelar Arbetsförmedlingen i sin senaste rapport att det är närmare 25 procent färre som får anställning när de vänder sig till Arbetsförmedlingen.

Det här är oroväckande siffror. Frågan man måste ställa till en minister som ännu inte har levererat någon proposition på riksdagens bord är hur diskussionerna går. Hur resonerar ni om hur arbetsmarknaden ser ut för de kulturellt yrkesverksamma?

Vi har nyligen fått en kulturutredning presenterad som redovisar flera av problemställningarna men inte kommer med några lösningar. Utredningen säger att de vinster som kan komma av den föreslagna omorganisationen ska användas för att betala omorganisationen.

Vilka åtgärder avser kulturministern och regeringen att vidta så att människor inom denna sektor får jobb?

Anf. 83 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är inte så märkligt att arbetsmarknaden på kulturområdet också följer arbetsmarknaden på andra områden. Samtidigt kommer majoriteten av det som i dag satsas på kulturområdet direkt från människors egna plånböcker. Det vet Margareta Israelsson mycket väl, och det har vi också diskuterat. Allt beror inte på staten.

Därför är det också glädjande att det fortfarande är många människor, fler än tidigare, som går på teater, går på museer och köper böcker. Det är det som håller kulturen uppe.

Jag är också medveten om att det finns problem, och jag har också bokat in ett besök på Kulturarbetsförmedlingen om en vecka eller två för att höra hur de arbetar och vad vi mer kan göra tillsammans.

Anf. 84 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det är alldeles utmärkt att kulturministern besöker Arbetsförmedlingen. Problemet är kanske inte att människor som nu är arbetslösa har problem, som vi fick höra tidigare. Vi känner till synen på att få bidrag till försörjningen. De lär knappast ha råd att köpa skivor, böcker eller besöka de statliga museerna som tar avgift.

Grunden för ett kulturliv i Sverige handlar om att vi vill lägga resurser på att utveckla detta kulturliv. Det är den fråga som jag vill att kulturministern ska svara på. Vilka insatser avser kulturministern att göra för att stärka möjligheterna till sysselsättning i Sverige? Då menar jag inte att det är regeringens eller kulturministerns uppgift att se till att det finns personer som ur egen ficka bidrar. Vi vet bägge, precis som kulturministern sade, att det är den största insatsen. Den ambition som jag tycker att regeringen ska ha med kulturpolitiken är att se till att det finns arbetstillfällen i hela Sverige också på kulturområdet.

Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Förvisso är det så att kulturen spelar en allt större roll. Det kan vi också se i vår egen statistik, och vi kan se det i den statistik som finns över hela Europa, det vill säga hur upplevelsesektorn växer – trots en lågkonjunktur.

I den kulturutredning som kommer att resultera i en proposition till hösten, som Margareta Israelsson nämnde, talas det också om hur man kan få kulturen att spela en roll på flera områden. Vi talar exempelvis om turistsektorn och skolan, där vi redan gör stora satsningar. Vi talar också om hälso- och sjukvården, där kulturen kan spela en stor roll för att människor ska bli friska. Det händer mycket.

Trots allt är det människors intresse för kultur som gör att kultursektorn kan växa sig stark. Då är det glädjande att se att det intresset håller i sig. På vissa museer är det betydligt fler människor som nu besöker ut-

ställningarna än det var på den tiden det var så kallad skattefinansierad entré. Entrén var inte fri utan det var skattebetalarna som bekostade den då.

Prot. 2008/09:78
26 februari

Frågestund

Barn- och ungdomspsykiatrin

Anf. 86 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Den svenska barn- och ungdomspsykiatrin har under lång tid varit satt under mycket hård press. Köerna har ringlat sig långa till de psykiatriska mottagningarna.

Nu har regeringen gett besked i dag på morgonen om att väntetiderna i den svenska barn- och ungdomspsykiatrin ska förkortas. Det ska bli en skärpning av vårdgarantin just när det gäller barn- och ungdomspsykiatrin. Men socialministern vet att det är ingen riktig garanti om garantin inte infrias och det inte leder till några efterräkningar, effekter, för dem som inte ser till att uppfylla garantin.

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta, socialministern, för att se till att landstingen också nu infriar garantin och ser till att barn och ungdomar verkligen får vård, stöd och behandling inom 30 dagar?

Anf. 87 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag är glad för intresset för frågan, som jag tror har utomordentligt stor betydelse.

Jag har tidigare beskrivit hur regeringen tänker sig att genom avtalet med Sveriges Kommuner och Landsting ge 214 miljoner kronor per år till organisationen. Ett led i vilket vi gör det är att vi har en överenskommelse om att pengar fördelas till de kommuner och landsting som gör de kraftansträngningar som leder till att väntetiderna kortas. Om man inte satsar från de lokala myndigheternas sida blir det heller inga pengar. De som gör ansträngningar, satsar på området och gör en egeninsats kommer också att få del av de pengar som regeringen anslår. På det sättet tror vi, precis som gäller för den kömiljard vi har infört tidigare, att vi kan få en morot som leder till de förbättringar som många barn och ungdomar behöver.

Anf. 88 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för beskedet. Det är egentligen en självklarhet att om det offentliga ställer ut en garanti och garantin inte uppfylls, måste de som har till uppgift att leverera tjänsten få efterräkningar. Annars är det ingen garanti. Jag välkomnar det beskedet.

Tyvär finns köerna i den svenska sjukvården generellt sett. Det är inte bara inom barn- och ungdomspsykiatrin. Precis som socialministern poängterade i sitt svar har regeringen vidtagit åtgärder för att korta köerna generellt sett.

Vi från Folkpartiets sida har pekat på ytterligare åtgärder som behöver vidtas, exempelvis böter för de landsting som inte informerar om hur vårdgarantin i praktiken fungerar. Man har rätt att få behandling i ett annat landsting på hemlandstingets bekostnad om det egna landstinget faktiskt inte levererar en tjänst. Vi tycker också att det är rimligt att man

får ekonomisk kompensation om en operation blir inställd i ett sent skede.

Vilka övriga åtgärder kan socialministern tänka sig för att korta köerna i den svenska sjukvården?

Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tycker att Tobias Krantz väljer ett par exempel som skulle kunna ha en verkan. Här finns också en utredning som håller på att se över dessa frågor. Den lär vi få tillfälle att komma tillbaka till.

Ett sätt som vi arbetar på när det gäller just barn- och ungdomspsykiatri handlar om att förstärka arbetet med att ta fram modeller för andra att titta på.

Genom ett tillskott från staten för att välja ut – jag tror att 60–70 områden anmälde intresse, och Sveriges Kommuner och Landsting pekar ut 14 områden där vi ska göra sådana här extrasatsningar – tror vi att vi kan få fram goda exempel.

På tal om goda exempel: Oerhört centralt är också detta med öppna jämförelser, alltså att vi mäter, värderar och sedan jämför resultaten av olika insatser just för att lära av dem som har framgångsrika metoder och för att kunna utmönstra metoder som inte ger den effekt som vi vill ska åstadkommas.

Jag är väldigt glad över Tobias Krantz fråga i ett viktigt ämne.

Anf. 90 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Tack för det! Vi har många fler talare på listan över dem som vill ställa frågor här i dag. Tyvärr är tiden slut för dagens frågestund, så jag ber att få tacka närvarande statsråd och ledamöter för dagens frågestund.

Anf. 91 ULF HOLM (mp):

Herr talman! I det här betänkandet från arbetsmarknadsutskottet finns motioner från två års behandling av frågor på området arbetsrätt. Det finns många intressanta frågor, men jag kommer att lyfta fram bara några intressanta områden som vi i Miljöpartiet gärna vill fokusera på och där vi anser att regeringen har misslyckats med den politik som man fört under den första hälften av den här mandatperioden.

Vi brukar tala om den svenska modellen. Den svenska modellen är speciell såtillvida att det är arbetsmarknadens parter som sköter de flesta arbetsrättsliga frågorna, med kollektivavtalsmodellen i botten. Men vi får inte glömma att det i den riktiga botten så att säga finns väldigt mycket lagstiftning – en garanti för att tryggheten på arbetsmarknaden ska vara generell. Man får inte glömma detta. Arbetsrätt är i mångt och mycket trygghet för de anställda, tyvärr beroende på att vi har en del mindre roliga minnen. Oseriösa företag har ju utnyttjat situationen, sin dominerande ställning och så vidare.

Mot den bakgrunden är arbetsrätten i mångt och mycket en trygghetslagstiftning, och den har varit väldigt framgångsrik i Sverige. Jag brukar göra jämförelser med hur det ser ut i de andra europeiska länderna. Vi

kan då se att det på den svenska arbetsmarknaden är väldigt få konflikter just därför att arbetsmarknadens parter själva tar hand om och löser de problem som finns specifikt i deras bransch eller på deras område – detta i stället för att påkalla behovet av att vi lagstiftare stiftar en lag som ska gälla generellt på hela området.

Det gjorde att vi år 2006 till exempel hade bara, tror jag, 18 konflikter på den svenska arbetsmarknaden där det handlar om totalt 3 600 avtal. Det är alltså en väldigt låg siffra när det gäller antalet konflikter. Vi har också väldigt få konfliktdagar i Sverige. Vi kan jämföra till exempel med Frankrike som ligger mycket högre än Sverige.

Att den svenska modellen med kollektivavtal tar hand om detta är en väldigt bra grund – framför allt om man vill ha, och också ser positivt på, en strukturomvandling i samhället, något som ju kommer då och då.

Fru talman! Det är väl ingen kioskvältare att vi i Miljöpartiet väldigt mycket bejaktar denna strukturomvandling på arbetsmarknaden, inte minst när det gäller vad vi nu ser – att vi går från ett samhälle som släpper ut väldigt mycket klimatgaser och där vi vill ha en strukturomvandling till ett samhälle där vi inte skitar ned miljön och där vi ordentligt får ned klimatutsläppen.

Det kommer att innebära att vissa företag får slå igen, och det kommer att innebära att vissa industrigrenar inte klarar den omställning som krävs. Men det ger också möjligheter för nya företag att växa fram. De så kallade miljöteknikföretagen kan få en otrolig skjuts. Därför är det viktigt att vi ligger väl framme inom denna sektor.

Vid en strukturomvandling är det väldigt viktigt att ha en arbetsrätt som ger arbetstagarna på arbetsmarknaden ett skydd så att de inte faller bort från arbetsmarknaden och för att de ska ha en trygghet. Där kommer vi också in på a-kassereglerna, men detta ska jag inte närmare utveckla här eftersom det inte direkt rör arbetsrätten.

Vidare vet vi att den svenska modellen nu är satt under press. Flera gånger har vi i denna kammare debatterat Lavalutredningen – det vill säga utstationeringen, vilka regler som ska gälla för företag och arbetare som jobbar i andra länder. Det regelverk som för närmare tio år sedan infördes av EU var tänkt att vara en minimilagstiftning. Men nu har det av EG-domstolen i stället tolkats som ett tak, vilket försvårar hela tanke-sättet kring vilka regler som ska gälla.

Där menar vi att den svenska modellen är satt under press från EU, från EG-domstolen. Det måste vi hantera i den svenska lagstiftningen. Det gäller också att ta initiativ till att förändra det regelverk som finns på EU-nivå – allt från socialt protokoll till det nya Lissabonfördraget och till att ändra i själva utstationeringsdirektivet för att få bort de mindre bra delarna i direktivet.

Vi kan konstatera att den borgerliga regeringen i det avseendet har varit väldigt senfärdig. Ja, man har till och med försvårat för Sverige att ligga i framkanten och att ta initiativ och se till att EU:s regelverk ifrågasätts. Det räcker inte att bara säga: Ja, vi får väl se över det här. Sedan får vi se vad vi ska göra.

Man har konsekvent vägrat att med de andra regeringscheferna ta upp frågan om att vi måste säkerställa fackliga rättigheter i EU. Om vi vill ha en fri arbetsmarknad och fri rörlighet inom EU måste vi också kunna ha fackliga företrädare och fackliga rörelser i hela EU-området. Ibland

måste man då lyfta fram de frågorna. Det handlar ju inte bara om den svenska modellen och om Sverige. Det här är minst lika infekterat i några andra länder, till exempel i Tyskland och Danmark där arbets sättet liknar det vi i Sverige har. Därför är det ett svek att den svenska regeringen inte vill lyfta fram de här frågorna. Man menar: Det blir kanske inte som vi vill, så vi får nog göra som de andra vill.

Detta duger inte! En aktiv svensk EU-politik innebär att man tar initiativ, att man väcker frågor och bearbetar och jobbar med detta flera år i förväg för att längre fram kunna inhösta framgångar när det gäller att påverka hela den svenska EU-lagstiftningen. Det är ett svek från den borgerliga regeringen att inte agera i den frågan.

Ett första steg som regeringen i Sverige skulle kunna ta i fråga om den svenska lagstiftningen är givetvis att ratificera ILO-konventionen 94 som skulle kunna vara ett stöd till exempel när det gäller offentlig upphandling och också när det gäller att säkerställa klausuler som garanterar arbetstagares löner, arbetstider och andra villkor som inte är mindre förmånliga än vad som finns i kollektivavtalen.

Syftet här är naturligtvis att skydda arbetstagaren och att motverka social dumpning – en social dumpning som vi kan se blir effekten av Laval-målet om ingenting görs. Därför vore det naturligt att ratificera ILO-konventionen 94. Men den borgerliga majoriteten i denna kammare säger av någon obegriplig anledning nej till det. Men vi vet ju att flera länder i EU redan har ratificerat ILO-konventionen, och i några länder funderar man på att göra det.

Varför kan vi i Sverige då inte ratificera ILO-konventionen? Den borgerliga majoriteten säger: Nej, det är nog inte aktuellt nu. Det fanns en utredning. Vi får se.

Sådant duger inte! Man måste agera *nu*.

Säger man att man ska försvara den svenska modellen måste man också göra det och ibland våga fatta beslut. Den borgerliga regeringen vågar inte det.

Fru talman! De senaste två åren har vi sett att anställningstryggheten har minskat på den svenska arbetsmarknaden. Det fanns tidigare förslag från den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet om tryggare anställningsvillkor för att säkerställa visstidsanställningar. Som det är i dag efter försämringar från den borgerliga regeringen kan man stapla olika anställningsformer på varandra i en jåkla hög – om fru talmannen ursäktar uttrycket – som inte är rimligt. Vi måste se till att vi stärker de fasta anställningarna så att de blir normen. Sedan ska det givetvis finnas provanställning och så vidare. Men det måste finnas en enkelhet i den svenska lagstiftningen på detta område, och det har den borgerliga regeringen förstört.

Fru talman! Rätten till heltid är också en väldigt viktig fråga där den borgerliga regeringen har misslyckats. I dag är det närmare en miljon människor som jobbar deltid, frivilligt några, ofrivilligt några. Det är just de som är ofrivilligt deltidsanställda som vi måste göra något åt. Det finns förslag om hur man skulle kunna gå vidare.

Enligt Arbetsförmedlingen var nära 40 000 personer deltidsarbetslösa bara i januari i år. Framför allt är detta en kvinnofråga, för det är framför allt kvinnor som jobbar deltid. Statistik visar att 75 procent av de deltidsarbetande är kvinnor. Av kvinnor utan barn jobbar 30 procent deltid. Motsvarande siffra för män är 12 procent. Av kvinnor med barn jobbar 37 procent deltid, medan motsvarande siffra för män är 6 procent. 41 procent av arbetande kvinnor med barn yngre än 8 år arbetar deltid. Motsvarande siffra för män är 6 procent. Ofrivillig deltidsarbetslöshet är ett strukturellt problem. Den är koncentrerad inom områden med kvinno-dominerade yrken som handeln och skolan. Det är inte bara det att deltid är otryggt, utan det är också svårt att försörja sig på en så låg lön. Det ger också en svagare förankring i arbetslivet.

En viktig fråga gäller inflytandet över arbetstiden. Vi vet från undersökningar att det som är sämst på en arbetsplats är att man inte kan påverka den egna arbetstiden. Det gör att ohälsfaktorerna ökar markant. Det innebär att stressen ökar. Det visar alla undersökningar. och då måste man ta itu med det. Alla arbetstagare ska få ett ökat inflytande över arbetstiden. Där skulle man kunna ta steg, menar vi i Miljöpartiet. Det finns utredningsförslag som snart är fem sex år gamla men som man skulle kunna plocka fram för att göra någonting åt detta. Vi tror att det är väldigt viktigt.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till några reservationer, reservation 6 under punkt 8 om ILO-konventionen från 1994, reservation 17 under punkt 23 om rätt till heltid och reservation 19 under punkt 25 om inflytande över arbetstiden. Jag står givetvis bakom övriga reservationer från Miljöpartiet, men för tids vinning, som det brukar heta, yrkar jag bifall endast till dessa.

Anf. 92 JAN ERICSON (m):

Fru talman! I Sverige har vi sedan länge en modell där villkoren på arbetsmarknaden i allt väsentligt regleras i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Den grundläggande lagstiftning som finns får dessutom oftast avtalas bort och ersättas med andra regler om parterna är överens om detta. Vi brukar kalla detta för den svenska modellen.

På detta sätt har Sverige lämnat över makten över stora delar av arbetsmarknadslagstiftningen från lagstiftaren till arbetsmarknadens parter. De avtal som träffas påverkar även oorganiserade arbetstagare och arbetsgivare. Detta ställer stora krav på ansvarstagande från parterna så att den makt man förfogar över inte missbrukas. För det mesta tar också parterna detta ansvar. Enskilda händelser som kan upplevas som bristande ansvarstagande får inte skymma det faktum att systemet oftast fungerar ganska bra.

De flesta arbetstagare och de lite större arbetsgivarna ser mest fördelar med ett system med kollektivavtal med normalt tillhörande fredsplikt. Däremot upplever en del mindre företag och enskilda oorganiserade arbetstagare problem med kollektivavtalssystemet, kanske främst för att detta från början anpassats efter de lite större arbetsplatsernas förutsättningar.

Visst finns det alltså kritik mot dagens system, och kollektivavtalen må ha sina brister. Men det är samtidigt svårt att hitta ett system som skulle fungera bättre. Det var därför vi moderater gick till val på att behålla kollektivavtalsmodellen som huvudprincip för den svenska arbetsmarknaden. Och detta vallöfte tänker vi försöka hålla.

Det är ett faktum att vi har få konflikt dagar på den svenska arbetsmarknaden jämfört med många andra länder, även om man inte kan se av statistiken hur ofta det förekommer hot om konfliktåtgärder som sedan inte verkställs. De flesta fackliga organisationer visar stor återhållsamhet med konfliktvapnet, och bara ett fåtal använder detta för att tvinga fram kollektivavtal på arbetsplatser där man inte har några medlemmar. Vi moderater hoppas att parterna själva ska ta sitt ansvar och använda konfliktvapnet på ett sätt som gör att man inte hotar organisationernas legitimitet hos allmänheten. Det är viktigt att alla tar sitt ansvar för att bevara förtroendet för den svenska modellen.

Från alliansens sida gläder vi oss särskilt åt att parterna på arbetsmarknaden just nu förhandlar om ett nytt huvudavtal, där bland annat grundläggande frågor kring stridsåtgärder, omställning i samband med neddragningar och liknande diskuteras.

Fru talman! Arbetsmarknadsutskottet har hittills under mandatperioden vid ett flertal olika tillfällen träffat företrädare för alla de stora fackliga centralorganisationerna och även företrädare för näringslivet. Alla har de varit eniga om att kollektivavtalsreglering är att föredra framför en detaljerad lagstiftning.

Samtliga svenska partier säger sig också värna grunden för den svenska modellen, där utgångspunkten är att reglering av villkoren på svensk arbetsmarknad i huvudsak bör ske genom kollektivavtal och inte genom lag.

Arbetsmarknadsutskottet har trots detta tvingats behandla inte mindre än 190 motionsyrkanden inom arbetsrättens område, och den absolut övervägande delen kommer från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det stora antalet motioner är uppseendeväckande med tanke på att även dessa två partier säger sig värna kollektivavtalsmodellen. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet verkar hysa allvarlig misstro mot förmågan hos arbetsmarknadens parter att lösa problem avtalsvägen.

I dagsläget är det uppenbart att det är alliansen som mest konsekvent värnar den svenska modellen på arbetsmarknaden. Oppositionen kan inte låta bli frestelsen att försöka lagstifta om detaljerna på svensk arbetsmarknad. Oppositionens 25 reservationer i detta betänkande är ett tydligt bevis på detta.

Majoriteten i utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, men inte för att alla förslag i sig är ointressanta eller för att problembeskrivningen alltid är felaktig. Tvärtom finns det motioner som belyser viktiga frågor, men majoriteten anser att de flesta av de frågor motionerna avser med fördel kan regleras avtalsvägen mellan arbetsmarknadens parter. Om vi skulle börja detaljreglera arbetsmarknaden ännu mer skulle det sannolikt i en förlängning innebära ett hot mot hela den svenska modellen med branschvis anpassad avtalsreglering.

Fru talman! Jag ska kort kommentera några av motionerna och reservationerna. Låt mig först nämna Laval målet, som har tagits upp i tidigare anföranden. Det är lätt att konstatera de interna problem som detta har

skapat inom socialdemokratin. Ingen inom Socialdemokraterna verkar i dag veta vilken linje partiet egentligen har, och det märks tydligt bland de spretiga s-motionerna i frågan. Från alliansens sida är linjen klar – vårt mål är att finna en väg för att behålla den svenska modellen på arbetsmarknaden utan att detta strider mot EG-rätten. Det finns nu ett utredningsförslag om detta, som just nu är ute på remiss. När remissvaren utvärderats kommer regeringen att återkomma med ett förslag till lösning.

Vad gäller ILO-konventionen från 1994 hade Socialdemokraterna tolv år på sig att ratificera denna. Nu har det helt plötsligt blivit bråttom.

Det är viktigt att känna till att frågan inte är helt okomplicerad och att såväl ILO som EU uppmärksammat att deras respektive regelverk delvis kan strida mot varandra. Det är mycket klokt av Sverige att avvakta tills dessa oklarheter är utredda.

När det gäller de 18 motionerna från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som rör avskaffandet av undantagen från turordningsreglerna avvisar utskottet givetvis dessa. Vi vill värna om dagens viktiga möjlighet för de minsta företagen att undanta två personer från turordningsreglerna vid nedskärningar. Detta kan vara avgörande för att rädda företagens överlevnad och trygga jobben, inte minst i de tider vi nu går igenom. Jag vill också påpeka att vid flertalet av de uppsägningar som nu görs runt om i landet tillämpas avtalsurlistor. Det innebär att parterna tillsammans hanterar de undantag som krävs för att företaget ska kunna fungera även efter uppsägningarna.

Tvåpersonersundantaget tillämpas främst på små arbetsplatser och har visat sig vara av stor betydelse i de fall där det inte finns någon facklig organisation att förhandla med. För det fall att reglerna skulle missbrukas finns det möjlighet att rättsligt pröva en uppsägning som kan misstänkas stå i strid med till exempel diskrimineringslagstiftningen eller på annat sätt strider mot god sed på arbetsmarknaden.

När det sedan gäller de 27 motionerna från de tre oppositionspartierna om lagstiftning om rätt till heltid kan jag konstatera att inget av de tre oppositionspartierna följer upp dessa tydliga motionskrav i form av reservationer. I stället väljer man nu att hänskjuta frågan till arbetsmarknadens parter för reglering avtalsvägen.

Socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet kör därmed över sin egen partiledare, som i en stor partimotion krävt just lagstiftning om rätt till heltid. Mona Sahlin har också vid flera tillfällen i medierna framfört sådana krav. Socialdemokraternas nya ställningstagande är något förvånande, inte minst med tanke på hur det lät i denna kammare så sent som i debatten den 23 april 2007 när denna fråga senast debatterades. Jag deltog även då i debatten och minns tydligt de hårda ord som fälldes om regeringen som inte ville lagstifta om rätt till heltid. Jag minns också hur jag invände att inte ens de fackliga organisationerna alltid tycker att en lag om rätt till heltid är en bra idé, eftersom de inser att det helt enkelt skulle öka arbetslösheten bland medlemmarna. Jag konstaterar nöjt att oppositionen nu börjar lyssna på de argument som både facket och alliansen tidigare framfört. Det är utmärkt.

Moderaternas linje är att heltid bör vara utgångspunkten när man anställer. Och vi anser att moderata politiker i kommuner och landsting ska driva på för att den offentliga sektorn ska vara ett föredöme när det gäller

att erbjuda heltidsanställningar. Men en lagstiftning skulle som sagt inte skapa några nya jobb utan snarare ta bort en del av de jobb som redan finns. Det känns inte som någon bra väg, särskilt inte i dagens konjunkturläge. Sverige vinner inget på att göra deltidsarbetande människor arbetslösa.

Jag vill också bemöta Torbjörn Björlund, som i sitt anförande påstod att deltidsarbetslösheten ökat. Detta är fel. Den officiella statistiken visar tvärtom att deltidsarbetslösheten minskat sedan regeringen tillträdde. Bara från januari 2008 till januari 2009 minskade antalet registrerade deltidsarbetslösa från 50 000 till 39 000 personer.

Ett antal motioner behandlar frågan om tidsbegränsade anställningar. I en av de få gemensamma reservationerna säger de tre oppositionspartierna att den ökande andelen visstidsanställningar är ett problem. Jag kan konstatera att LO i sin rapport *Anställningsformer år 2008* redovisar att andelen visstidsanställda aldrig har varit så låg i Sverige som just 2008. Påståendet från oppositionen att visstidsanställningarna ökar är alltså inte korrekt.

Vi vet också att visstidsanställningar ofta kan vara en väg in på arbetsmarknaden, inte minst för ungdomar, och att många företag gynnas av att kunna anställa extra vid behov. Och vi vet att företag som växer anställer fler. Visstidsanställningar har därför en viktig funktion på den svenska arbetsmarknaden och bör inte motarbetas genom lagstiftning.

Det finns också ett antal motioner som berör omställningsavtalen på svensk arbetsmarknad. Över två miljoner av de tre fackliga huvudorganisationernas medlemmar omfattas i dag av sådana avtal. Dessa avtal är mycket värdefulla för löntagarna i den situation som just nu råder på arbetsmarknaden, och omställningsavtalen kompletterar Arbetsförmedlingens åtgärder på ett utmärkt sätt. Omställningsavtalen har visat sig hjälpa många som varslats till ett nytt arbete. Avtalen bygger just på att arbetsmarknadens parter kompletterar samhällets stöd. Omställningsavtalen är, som jag redan tidigare nämnt, föremål för diskussioner mellan parterna i samband med förhandlingarna om nytt huvudavtal. Det skulle kännas väldigt märkligt om vi som lagstiftare, vid sidan av de statliga åtgärderna via arbetsmarknadspolitiken, också skulle lägga oss i parternas avtalsreglering av omställningsavtalen.

Fru talman! Det är uppseendeväckande hur splittrad oppositionen är när det gäller arbetsrättsfrågorna och värnandet om den svenska modellen – en central fråga för den svenska arbetsmarknaden.

Av de 25 reservationerna är det endast 7 som är gemensamma för de tre oppositionspartierna. I de övriga 18 är splittringen inom oppositionen total. Vänsterpartiet utmärker sig genom att stå för 14 egna reservationer och driver uppenbarligen sina frågor helt utan stöd från sina tilltänkta regeringskamrater. Miljöpartiet däremot ligger uppenbarligen närmare alliansen i flera frågor, bland annat när det gäller synen på undantag i turordningsreglerna.

Hur kan de tre oppositionspartierna göra anspråk på att vilja styra Sverige tillsammans när de har så olika syn på en så central fråga som innebörden av den svenska modellen? Inte ens i en tid av djup lågkonjunktur och global finanskris klarar de att enas om vilken tilltro de kan sätta till parternas möjligheter att avtalsvägen reglera villkoren på svensk arbetsmarknad. Jag kan konstatera att oppositionen i Sveriges riksdag är

mycket spretig. Mot denna står, som vanligt höll jag på att säga, en enad allians.

Fru talman! Avslutningsvis föreslår majoriteten i utskottet kammaren att avvisa samtliga motioner, inte för att alla förslag är ointressanta eller för att problembeskrivningen alltid är felaktig. Arbetsrättsliga reformer bör däremot i första hand genomföras efter förhandlingar mellan parterna, och riksdagen bör vara restriktiv med ny lagstiftning.

I den mån arbetsrättsliga lagar behöver korrigeras, avskaffas eller tillförs bör det avgöras av Sveriges riksdag efter samråd med arbetsmarknadens parter.

Till skillnad från oppositionen tänker alliansen tydligt värna den svenska modellen på arbetsmarknaden.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 93 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jan Ericson pratar om splittring. Jag måste säga att jag nog inte har läst samma reservationer och samma text som Jan Ericson. Det finns väl få frågor där vi är så eniga inom socialdemokratien som i frågan om hur vi ska hantera Laval-målet. När det gäller diskussionen om heltid uppmanar jag Jan Ericson att läsa reservation 17 lite noggrannare och se vad som står där.

Jan Ericson är oroad över att vi har så få gemensamma reservationer. Jag kan bara påminna Jan Ericson om att våren 2006, före valet, kunde inte den så kallade alliansen presentera en gemensam reservation i finansutskottet när det gällde statens budget. Då tycker jag att vi pratar om allvarlig splittring.

Hösten 2008 lyckades irländska bönder förgifta sina grisar genom att ge dem dåligt foder. Det ledde till att de stackars bönderna naturligtvis blev utan inkomster. De stackars grisarna fick sannolikt en något tidigare hädanfärd än vad som var planerat och slapp hamna i vår ärtsoppa. Det här var en fråga som den irländske statschefen tog upp vid Europeiska rådets möte i december som ett stort problem för Irland och som en viktig fråga för de irländska bönderna.

Sveriges statsminister vägrar att vid något tillfälle ta upp arbetstagarernas rättigheter i Europeiska rådet. Hur prioriterar och hur tänker den svenska regeringen när det gäller att på allvar försvara svenska och europeiska löntagares rättigheter i Europa?

(Applåder)

Anf. 94 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att när det gäller frågan om synen på Laval och på EU-regleringen finns det en väldigt tydlig spricka inom oppositionen. Vänsterpartiet stöder uttryckligen regeringens linje att inte begära omförhandlingar om utstationeringsdirektivet medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill detta. Hur man kan påstå att ni är eniga i denna fråga har jag svårt att se. Ni har helt olika syn på hur man ska hantera den.

Jag är inte det minsta oroad över att ni har så få gemensamma reservationer. Jag är tvärtom mycket nöjd över detta, måste jag erkänna.

Anf. 95 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jan Ericson säger att man inte ska behöva oroa sig för att Moderaterna inte ska stå upp för den svenska modellen.

Europaparlamentets sysselsättningsutskott har med bred majoritet ställt sig bakom en rapport från den socialdemokratiske ledamoten Jan Andersson. Man vill att EU ska anta ett socialt protokoll som ska klargöra balansen mellan den fria rörligheten och strejkrätten och rätten att teckna kollektivavtal. Man vill också att utstationeringsdirektivet revideras så att en likabehandling av löntagare ska kunna ske i Europa. Det är samma krav som Europafacket har framfört. Man tycker också att det är viktigt och alldeles självklart att ILO-konventionen ska stå över EG-rätten. Detta är en mycket viktig fråga. Man var nästan enig i utskottet; jag tror att det var 35 som röstade för, 5 som avstod och ingen som röstade emot.

Kommentaren från Moderaterna efter omröstningen var följande. Jag citerar Charlotte Cederschiöld: ”Sen tillkommer onödigt arbete som det Jan Andersson orsakat genom att i en initiativrapport ifrågasätta hela utstationeringsdirektivet, inkl. EG-domarna på området, däribland den berömda Laval-domen. När man läst hans ’skogstokiga’ dokument undrar man om (s) verkligen klarar att vara med i EU. Men det kan kanske ses som en jobbansökan hos facket?”

Upplys mig, Jan Ericson! Var står Moderaterna i denna fråga? Kan vi lita på att den moderata regeringen verkligen försvarar arbetstagarnas rättigheter i EU-sammanhang framöver?

Anf. 96 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Hur regeringen har hanterat Laval-målet, med vilken snabbhet man tillsatte utredningen och hur man målmedvetet försöker föra denna fråga i mål – där målet är att vi ska kunna behålla den svenska modellen och kollektivavtalsmodellen utan att det strider mot EG-rätten – är ett bra bevis på att regeringen tar denna fråga på allvar. Det har vi också hört från ministern vid upprepade tillfällen.

Vad gäller utstationeringsdirektivet vill jag påminna om att det finns en ganska stor olikhet i synen på detta direktiv från olika länder inom EU. En del vill skärpa det, andra vill luckra upp det. Problemet är att om man vänder på denna sten vet vi inte var det slutar. Det kan mycket väl bli en helt annan lösning än den vi har i dag, en lösning som är sämre för de svenska löntagarna. Jag tycker därför att man ska vara lite försiktig när man kräver sådana här revideringar. Det är inte säkert att de går åt det håll som vi i Sverige vill.

När det gäller ILO-konventionen hade Socialdemokraterna, precis som jag sade i mitt anförande, tolv år på sig att ratificera den. Man gjorde inte det. Nu när vi har en alliansregering är det plötsligt bråttom att agera och göra det som ni inte förmådde på tolv år. Men precis som jag varnade för i mitt anförande finns det saker som strider mot varandra i dessa två regelverk. Det kan vara klokt att först klara ut dessa frågor, kanske på EU-nivå, innan Sverige sticker ut hakan och agerar i frågan.

Anf. 97 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Jan Ericson blir man lite förvånad över att han slår sig för bröstet för att allt är så bra. Jan Ericson var inne

på detta med ansvarstagande parter och att man på något sätt har sett till att detta skulle skötas av arbetsmarknadens parter själva.

En av de första saker som regeringen gjorde var att attackera a-kassan. Ska man ha en balans på arbetsmarknaden måste parterna vara något så när jämnstarka. Att genom politiska beslut försvaga den ena parten är inte att ta ansvar för den svenska modellen. Det är märkligt att man inte ser det själv. Man beskyller oss för att ta politiska beslut som tar ansvar från parterna när man själv har gjort det från första början. Det skapar en tydlig obalans som består. Det är därför man diskuterar dessa saker. Om det inte går att balansera upp det på arbetsmarknaden mellan två jämnstarka parter blir det lagstiftning. Det har vi varit tydliga med och det sade jag i talarstolen också. Löser det sig inte är vi beredda att ta lagstiftningsvägen när det gäller till exempel heltidsfrågorna.

Att man gynnar ovissa anställningar – tidsbegränsade anställningar och sådana som är osäkra för de anställda – är också ett politiskt beslut som påverkar maktbalansen mellan parterna på arbetsmarknaden. Det är ett beslut som regeringen har tagit.

Det är symtomatiskt för regeringen att man tar dessa beslut utan att erkänna att man stör jämvikten på arbetsmarknaden. Man ser det inte detta utan tycker att det är något som är naturligt.

När det gäller deltidsanställningarna publicerades en undersökning från Arbetsförmedlingen i DN i förra veckan som visade att deltidsanställningarna ökar. Det går att kontrollera om Jan Ericson ifrågasätter den uppgiften.

Anf. 98 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Jag ska inte gå i fällan och börja diskutera a-kassan, för det har vi gjort så många gånger här i kammaren och det kommer säkert ytterligare tillfällen till det. Jag håller mig till ämnet för dagen och det är arbetsrätt.

Det låter lite märkligt. Å ena sidan har alliansregeringen försvagat fackets ställning genom sin elaka politik så att facket inte längre har någon möjlighet att förhandla fram rimliga villkor. Å andra sidan backar oppositionen och säger att man inte längre har något krav på rätten till heltid eftersom man nu tror att parterna tillsammans ska kunna lösa detta avtalsvägen. Jag förstår inte riktigt resonemanget eller logiken i det. Jag har därför inga ytterligare kommentarer till det.

Anf. 99 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Man får pröva sig fram. Risken är dock att man inte kommer fram till något eftersom man inte har en jämvikt mellan parterna på arbetsmarknaden. Då är vi beredda att ta ett politiskt beslut för att få igenom detta.

Jan Ericson var inne på att offentliga sektorn skulle kunna vara ett slags föregångare. Ett antal moderata kommunpolitiker ska tydligen försöka jobba för att få heltid för offentliganställda. Frågan är om man genom politiska beslut drar undan också den möjligheten eftersom ekonomin i kommunerna kommer att försämrats. Det finns ingen möjlighet att få det att fungera med vikande skatteunderlag och högre arbetslöshet. Det finns en helhet i det här som gör att man måste titta på olika saker

som skapar förutsättningar för parterna att komma överens. Det finns en koppling där.

Det mest oroväckande är visstidsanställningarna. Man skapar en otrygghet, en osäker arbetsmarknad och osäkra situationer på arbetsplatser. Det i sin tur skapar tystnad och arbetstagare som inte vågar vara med och utveckla sina arbetsplatser. Det är ett av de största problemen vi har i dag. Vi får en arbetsmarknad där facket och de anställda som borde ha viss makt inte får det. Det är definitivt en sådan ska som uppstår genom politiska beslut.

Vad gäller styrkebalansen skapar man ett godtycke – vi kan gå in på LAS en annan gång – där arbetsgivarna får ett övertag gentemot arbetstagarna och de fackliga organisationerna. Det är anmärkningsvärt, men man erkänner det inte från regeringens och majoritetens sida. De ovissa anställningarna är en faktor som skapar stor obalans mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Det måste vara regeringens uppgift att vara med och skapa en balans så att parterna kan göra det som de förväntas göra.

Anf. 100 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Torbjörn Björlund upprepar att han vill ge parterna chansen att förhandla fram lösningar som skapar fler heltidstjänster. Påståendet i början om att facket skulle ha blivit maktlöst och avlövats av alliansregeringen låter därför inte riktigt logiskt.

Torbjörn Björlund verkar snarare tro att fackets möjlighet att lösa detta är större i dag än under den period när det var socialdemokratiskt styre i Sverige eftersom han backar från kravet på lagstiftning och tror att parterna ska lösa det själva.

Det kanske snarare är så att alliansens tydliga linje i dessa frågor, där vi säger att vi inte ska pilla med lagstiftning, kanske har stärkt parterna i deras möjlighet att förhandla fram lösningar. Man vet att lagstiftaren tänker hålla sig borta och respektera den svenska modellen.

Vad gäller visstid vill jag upprepa det jag sade i mitt anförande, nämligen att LO i sin rapport om förhållandet 2008 konstaterar att andelen visstidsanställda i Sverige aldrig har varit så låg. Jag förstår inte hur Torbjörn Björlund kan påstå att problemet med visstidsanställningar har ökat. Det har det inte gjort.

Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Vi kanske ska vända blicken utåt och titta på hur det ser ut i samhället. Ser Jan Ericson några problem med att det är många som jobbar deltid men gärna skulle vilja jobba heltid? På grund av att de har en arbetsgivare som inte vill erbjuda heltidstjänst har de väldigt låg inkomst, svårt att försörja sig och svårt att få en kompetensutbildning på sitt jobb. De som har heltid och fast tjänst får det kanske en gång om året – det är väl inte helt ovanligt på många arbetsplatser. De som tvingas till deltid får sämre pension och sämre karriärmöjligheter. Är det något problem, som du ser det, eller spelar det ingen roll?

Anf. 102 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Jag har varit på ganska många offentliga arbetsplatser den senaste tiden. Jag tar på varje ställe upp frågan om hur det är med möjligheten att få den arbetstid som man själv vill. De allra flesta som jag träffar i kommuner i min hemtrakt säger att de normalt får heltidstjänst om de vill ha det och att de får jobba deltid om de vill.

Jag tycker att det är svårt att avgöra hur stor del av deltidstjänsterna som är frivilliga och hur många som är ofrivilliga. Vi vet att det finns ofrivilliga, och vi vet att det finns konstiga varianter, men det är framför allt inom den offentliga sektorn. Därför tycker jag att det är viktigt att vi politiker försöker vara ett föredöme. Om alla politiker i Sverige var ett föredöme på det här området skulle inte problemet finnas hos de offentliga arbetsgivarna. Någonstans har det klickat under den långa perioden med vänsterstyre i Sverige. Ingen har tagit detta på allvar. Man har stått här i kammaren och pratat om retorik och om att man måste lagstifta om rätten till heltid. Sedan har man inte gjort någonting hemma i kommuner och landsting. Då håller det inte. Då finns det ingen logik i detta.

Vi vill vända på det hela och säga att vi politiker ska ta ansvar i kommuner och landsting och försöka lösa problemen i stället för att lagstifta med en lagstiftning som vi vet innebär att en del människor kommer att bli arbetslösa.

Jag har en fråga till Ulf Holm.

Om problemen är så stora som Ulf Holm och Miljöpartiet säger är det väl lite konstigt att man backar från kravet på lagstiftning och rätten till heltid och säger att parterna får lösa detta? Jag förstår inte logiken.

Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret, men det var ett märkligt svar.

Vi politiker ska ta ansvar. Plötsligt finns det tydligen bara kommuner med socialdemokratisk majoritet i landet. Jag kan upplysa om att så är det inte. Det finns en hel del borgerligt styrda kommuner. Det finns också majoritet med de fyra borgerliga och Miljöpartiet eller Socialdemokraterna och Centern och något lokalt parti. Det är inte helt ovanligt. Tyvärr finns det inte direkt några skillnader mellan dessa kommuner, oavsett politiskt styre. Det är väl en hemläxa även till Jan Ericson att ta tag i detta i kommuner och landsting och få till en förändring.

Det handlar inte heller bara om de offentliga arbetsgivarna. Problemet finns också hos de privata arbetsgivarna. Vi har standardexemplet med Lindex som säljer damkläder och har många kvinnliga anställda. Där får man deltid. Men i en hemelektronikkedja som Onoff som har många manliga anställda finns det nästan bara heltidstjänster.

Det är ganska uppmärksammat. Jag är förvånad över att Jan Ericson inte har sett den delen av verkligheten. Jag uppmanar dig att besöka även de arbetsplatserna.

Frågan var om det är ett problem. Jag uppfattar nog mellan raderna att du tycker att det är ett problem, men att du inte tänker göra något. Det tycker jag är synd.

Det finns statistik på att flera hundra tusen är ofrivilligt deltidsarbetslösa. Det är en stor fråga.

När vi nu för första gången sedan Saltsjöbadsavtalet på 30-talet har en ny huvudförhandling där man ska ta upp frågan vore det dumt om vi lagstiftar om detta. Det bästa är naturligtvis om arbetsmarknadens parter kan sköta detta själva. Nu finns chansen att göra det i vår; den har inte funnits på många år.

Anf. 104 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Det sista kan jag definitivt hålla med Ulf Holm om. Det är jättebra om vi kan lösa det avtalsvägen. Jag tycker att det är alldeles utmärkt att ni har backat åtminstone på det mest akuta kravet på att lagstifta i den här frågan.

Vi vet att en del fackliga organisationer har protesterat. Vi vet att det skulle öka arbetslösheten. Vi vet att tre deltidstjänster inte blir tre heltidstjänster; det kanske bara blir en. Då blir två personer helt arbetslösa. Det är ingen bra lösning.

Jag ska göra Ulf Holm lite glad och nämna min egen kommun Mark. Där var det förra mandatperioden styre med alliansen och Miljöpartiet tillsammans. Vi antog en policy om just detta i kommunfullmäktige. Vi sade att målsättningen inom kommunal sektor ska vara att vi ska erbjuda heltidstjänster, så visst händer det saker.

Det kanske är därför jag har fått det positiva gensvaret när jag har träffat personer i min egen kommun. I Borås kommun har man gjort likadant. Även där styr Miljöpartiet ihop med alliansen.

Jag kan konstatera att problemen finns. Vi har olika vägar att lösa dem. Jag tror på att vi ska jobba från grunden och ta ansvar som arbetsgivare. Det är där vi kan visa att vi är ett föredöme. Jag tror inte på lagstiftning.

Anf. 105 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman, ärade riksdagsledamöter och övriga åhörare i vårt gamla land! Den svenska modellen är, enligt min mening, väl fungerande. Det är inte arbetsrätten och den svenska arbetsmarknadsmodellen som är den största utmaningen på dagens arbetsmarknad. Det är snarare att fortsätta att minska det stora utanförskapet så att fler människor ska få ett riktigt arbete och att använda den potential som finns i medborgarna i vårt land.

Alla som vill och kan vara med på arbetsmarknaden ska ha möjlighet att vara det. Vi anser dock att modellen måste följa med tiden och moderniseras för att möta dagens utmaningar. Vissa förändringar har redan genomförts i reglerna om tidsbegränsade anställningar i lagen om anställningsskydd i syfte att skapa fler jobb samtidigt som tryggheten för tidsbegränsat anställda stärks.

Fru talman! Socialdemokraterna har flera motioner. Jag kommer inte att kommentera alla; det hinner vi inte.

En motion handlar om att skapa trygga fasta anställningar. De vill att arbetsutbudet ska öka och att fler ska ha en fast anknytning till arbetslivet. Dessutom vill man stärka anställningstryggheten för visstidsanställda. Jag vill kommentera det.

Dagens trösklar på arbetsmarknaden är för höga. Som jag ser det gör anställningar på begränsad tid det möjligt för grupper som står långt från

arbetsmarknaden att etablera sig och få arbetslivserfarenhet. Samtidigt är det ju viktigt att arbetsgivaren ges möjlighet till ett mer långsiktigt åtagande.

En tidsbegränsad anställning är alltså inte något negativt. Tidsbegränsat arbete är bättre än inget arbete alls. Studerande som arbetar vid sidan om sina studier och ungdomar som prövar sig fram på arbetsmarknaden har ibland inget större behov av ett fast arbete.

För arbetsgivare som har anställningsformer med flexibilitet kan det vara möjligt att vid tillfälliga arbetstoppar använda sig av detta och utvärdera en anställds arbetskapacitet innan en fast anställning blir aktuell.

Tidsbegränsade anställningar är problematiska om de leder till ökad segmentering på arbetsmarknaden och om segmenteringen tar sig uttryck i att en stor grupp ofrivilligt går mellan olika tidsbegränsade anställningar medan kärngruppen fast anställda sitter i orubbat bo. Problematiskt är det också om arbetsgivare undviker att omvandla tidsbegränsade kontrakt till fasta.

Det är rent komiskt, men kanske inte oväntat, att höra förslag som går åt motsatt håll mot vad forskningen beskriver. Om arbetsutbudet ska öka gäller det snarare att åtgärda växande gap i skydd mellan fasta och tidsbegränsade anställningar. Det finns i princip två sätt att gå till väga; antingen försvåras möjligheterna till tidsbegränsade anställningar eller också försvagas skyddet för fasta. Båda strategierna innebär risker. Det finns exempel på lyckade reformer på området. Det kan man se i Spanien och på andra ställen.

Fru talman! Socialdemokraterna talar om viljan att öka arbetsutbudet. Jag menar att alliansregeringen lyckats nå dem som befann sig längst bort från arbetsmarknaden. Människor med invandrabakgrund, de med funktionshinder och de som varit långtidsarbetslösa och verkligen behövt hjälp har också kunnat få hjälp. Det är viktigt att säga i en sådan här debatt att åtgärder och förändringar kan göra skillnad. Det är en kontrast till den politik som vi såg i tolv år då människor hamnade i utanförskap. Det har inte varit, och är inte, bra för vårt land. Fortfarande kan vi se resultatet av den politiken.

Man har trängt undan resurser, det har funnits Amsprogram och annat, men rimligen borde det i de goda tiderna ha funnits möjligheter till riktiga arbeten. Det fanns ungefär 100 000 ungdomar i utanförskap när alliansregeringen tillträdde. Sverige var då det tredje sämsta landet i Europa. Det är oerhört allvarligt och rör en hel ungdomsgeneration. Också vi har anledning att vara oroliga för det, för det är inte perfekt i dag heller. Vi har fortfarande mycket kvar att göra.

Ungefär ett år efter valet hade 40 000 fler unga människor fått arbete och långtidsarbetslösheten bland ungdomar minskat radikalt. Man behöver inte vara docent i nationalekonomi för att inse att alliansregeringens arbetsmarknadspolitik lett till förbättrad sysselsättning. 20 000 fler i åldern 15–24 år var sysselsatta i arbete fjärde kvartalet 2008 jämfört med fjärde kvartalet 2006. Man kan rabbla upp siffror, och jag vet att det tröttar ut vissa, men det är de fakta vi har att hålla oss till. Att människor får arbete är glädjande. Vi ska vara glada för det allesammans, oavsett politisk hemvist.

Vi ser resultat, men det tar tid. Vi har mötts av en lågkonjunktur och finansiell kris, vilket förändrat situationen. Det innebär naturligtvis att

utmaningen blir ännu större. Alliansregeringen har den utmaningen på sitt bord i dag. Från oppositionen hör vi att det finns andra sätt att gå till väga, som mycket snabbare skulle få människor i arbete. Jag är inte alldeles säker på att så skulle vara fallet. Framför allt är det hypotetiskt.

I oktober 2006 befann sig 30 000 ungdomar i programåtgärder, som det kallas. I dag är den siffran 12 000. Det innebär att den totala ungdomsarbetslösheten bara är en tredjedel av vad den var i oktober 2006. Det är viktigt att tänka på detta när vi diskuterar ungdomars situation eftersom arbetsrätten i vissa lägen har bromsat just dessa grupper – unga människor, utomnordiskt födda, långtidsarbetslösa. Det har funnits en konflikt däremellan, och det tycker jag är olyckligt. Jag sade inledningsvis att jag tycker att den svenska modellen är bra, men det finns en klokskap i detta.

Fru talman! Vi har inte råd att förlora en ungdomsgeneration som ställs utanför arbetsmarknaden. En person som står utan jobb i början av sin karriär riskerar att bli långtidsarbetslös, framtagna framtidstro, arbetslivserfarenhet och drömmar. Jag träffade långtidsarbetslösa i Karlstad i måndags. De hade varit arbetslösa sedan 1992 och framåt. En del hade under många år inte fått någon som helst kontakt med en arbetsförmedlare eller liknande. Så får det inte gå till.

Vi gör vad vi kan för att rätta till detta. Det kommer naturligtvis inte att fungera i alla lägen. Det kommer att finnas tillfällen då det inte fungerar för samtliga, och det är att beklaga. Frågan är allvarlig, och det finns mycket kvar att göra.

Centerpartiets näringspolitik utgår från tillväxt, även grön tillväxt. Alliansregeringen tar klimatfrågan på allvar, och vi ser att det finns möjligheter för nya företag och nya idéer att etablera sig i Sverige. En tidigare talare var också inne på detta. Det är glädjande att det finns en samsyn kring de möjligheter som faktiskt finns. Allt är inte deppigt. Det finns företag i Sverige som nyanställer varje dag. Det gör man med arbetsrättsliga avtal mellan parterna, i en god framåtanda och med framtidstro. De är dock för få i dag, vilket är ett bekymmer.

Många småföretagare upplever att balansen mellan dem och arbetstagarparterna är ojämn, och det är att beklaga. Jag tror att dialogen gör att det kan bli bättre på det området, betydligt bättre än det är i vissa lägen. Statistik visar att Sverige jämfört med andra länder har få konflikter, vilket Jan Ericson nämnde tidigare. Det är positivt.

Den fackliga organisationen kan här vara till stor hjälp. Därför menar jag att vi inte ska lagstifta utan låta parterna komma överens. Det är viktigt. Styrkan finns där. Vi kan ha olika åsikter om detta, men för egen del känner jag att det är den modell som är värd att värna om.

Det finns mycket kvar att säga, men det kanske inte blir bättre för det. Man vet dock aldrig, så sitt kvar!

Vi anser, som sagt, att det behövs en jämvikt mellan arbetsmarknadens parter. En god balans mellan dem kan föra frågan framåt. Det tror jag att fler kan skriva under på. Stridsåtgärder och konflikträtt bör omfattas av proportionalitetsprincipen. Vi tycker att det är viktigt; det kan vara en nyckel för att komma vidare. Den skapar dessutom balans och samförstånd på arbetsmarknaden.

Avtal är bättre än lagstiftning. Vi har förhoppningar om att dialogen ska kunna vara det som stärker och gör att de människor som befinner sig

i ett utanförskap kommer närmare ett riktigt arbete. Det är på det krutet ska läggas.

Jag behöver inte alltför mycket gå in på sjukskrivna och arbetsrätt, men låt mig säga att en politik som gjort att 550 000 personer har sjuk- och aktivitetsersättning innebär att en enorm mängd människor befinner sig i ett utanförskap. Det måste vara värt att varje dag arbeta för att förändra detta. Det gör Centerpartiet i alliansregeringen. Det är viktigt att fokusera på det i stället för att gå i fällan igen och försöka finna åtgärder, att se dessa som den enda möjligheten.

Jan Ericson gav, fru talman, på ett föredömligt sätt exempel på att det inte var fler än 18 konfliktfall under 2006. Det tycker jag är bra. Därför skulle man kunna beskriva diskussionen om den svenska modellen som ett slags politisk fantomsmärta. Om det inte är fler än en halv procent av de avtal som slutits som lett till konflikt och man i stort sett inte förlorat en enda arbetsdag på dessa konflikter betyder det således att endast en mycket liten del går så långt. Det innebär också att systemet är att anse som väldigt effektivt.

Problemet är utanförskapet, och det är det vi ska lägga krutet på.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 februari

UbU6 Yrkeshögskolan

Punkt 1 (Lag om yrkeshögskolan)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 3 (mp)

Förberedande votering:

99 för res. 1

11 för res. 3

149 avstod

90 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Lars Gustafsson (kd) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2008/09:78
26 februari

Huvudvotering:
135 för utskottet
98 för res. 1
28 avstod
88 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 80 m, 20 c, 16 fp, 19 kd
För res. 1: 98 s
Avstod: 17 v, 11 mp
Frånvarande: 32 s, 17 m, 9 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 2 (Yrkesutbildningarnas inriktning m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

140 för utskottet

97 för res. 4

21 avstod

91 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 20 c, 16 fp, 19 kd, 6 mp

För res. 4: 97 s

Avstod: 16 v, 5 mp

Frånvarande: 33 s, 18 m, 9 c, 12 fp, 5 kd, 6 v, 8 mp

Mikael Johansson (mp) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU8 Säkra förare på mopeder, snöskotrar och terränghjulingar

Punkt 1 (Lagförslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

152 för utskottet

99 för res. 1

11 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 16 v

För res. 1: 98 s, 1 v

Avstod: 11 mp

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 3 (Barns trafiksäkerhet)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

126 för res. 3

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd

För res. 3: 98 s, 17 v, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 4 (Åtgärder mot rattfylleri)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

126 för res. 4

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd

För res. 4: 98 s, 17 v, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU14 Riksdagsordningsfrågor m.m.

Punkt 1 (Ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser)

I betänkandet hade föreslagits ändringar såvitt avsåg huvudbestämmelser i riksdagsordningen. Av förslaget framgick att ändringarna önskades bli genomförda med ett enda beslut. För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet.

Enligt riksdagsordningen 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

262 för bifall

87 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter hade röstat för bifall.

Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 98 s, 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 17 v, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU15 Riksdagens arbetsformer, m.m.

Punkt 14 (Översyn av ersättningar till riksdagsledamöter och statsråd)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

243 för utskottet

18 för res. 3

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 s, 79 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 11 mp

För res. 3: 1 s, 17 v

Frånvarande: 32 s, 18 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 15 (Tidskarantän för statsråd)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

247 för utskottet

11 för res. 4

1 avstod

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 s, 79 m, 21 c, 16 fp, 18 kd, 16 v

För res. 4: 11 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 33 s, 18 m, 8 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 8 mp

Amineh Kakabaveh (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU33 Bank- och försäkringsfrågor

Punkt 3 (Utbildning i privatekonomi)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

164 för utskottet

97 för res. 1

1 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 16 v, 11 mp

För res. 1: 97 s

Avstod: 1 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 7 (Försäkringsskydd mot naturkatastrofer)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

244 för utskottet

17 för res. 3

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 10 mp

För res. 3: 17 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 9 mp

Punkt 8 (Statliga sociala lån och saneringslån)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

242 för utskottet

17 för res. 4

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 78 m, 21 c, 16 fp, 18 kd, 11 mp

För res. 4: 17 v

Frånvarande: 32 s, 19 m, 8 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 8 mp

Emma Henriksson (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 9 (Kreditprövning och kreditupplysning)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

147 för utskottet

101 för res. 5

14 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 11 mp

För res. 5: 98 s, 3 v

Avstod: 14 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Marianne Berg och Egon Frid (båda v) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 10 (Inkassobolagens verksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

Votering:

146 för utskottet

98 för res. 7

17 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 11 mp

För res. 7: 98 s

Avstod: 17 v

Frånvarande: 32 s, 18 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 11 (Beräkning av försäkringspremier)

1. utskottet

2. res. 9 (s, v)

Votering:

148 för utskottet

114 för res. 9

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 11 mp

För res. 9: 97 s, 17 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU20 Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor

Punkt 2 (Barnförsäkringar)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 5 (Överfallsskyddet i hemförsäkringar)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

245 för utskottet

17 för res. 3

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd, 11 mp

För res. 3: 17 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 8 (Trafikförsäkringen i framtiden)

1. utskottet
2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

126 för res. 5

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 16 fp, 19 kd

För res. 5: 98 s, 17 v, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Punkt 10 (Trafikskadeersättning till barn)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v)

Votering:

145 för utskottet

115 för res. 7

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 21 c, 15 fp, 18 kd, 11 mp

För res. 7: 98 s, 17 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 8 c, 13 fp, 6 kd, 5 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU22 Grönboken om kollektiva prövningsmöjligheter för konsumenter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

FöU5 Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU14 Livsmedelskontroll – förenklad beredning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU15 Skogspolitik – förenklad beredning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 Kemikaliekontroll

Punkt 2 (Spridning av sötningsmedel till miljön)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

135 för utskottet

126 för res. 1

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 21 c, 16 fp, 19 kd

För res. 1: 98 s, 17 v, 11 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 8 c, 12 fp, 5 kd, 5 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Arbetsrätt

14 § (forts. från 11 §) **Arbetsrätt** (forts. AU7)

Anf. 106 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Det är lite svårt att samla tankarna efter avbrottet. Vi får diskutera lite grann. Jag är inte riktigt klar över allt du sade i ditt anförande. Vi får försöka komma fram till vad du sade.

Jag har i alla fall noterat några saker. Du pratade om möjligheter att skapa arbete med visstidsanställningar, tidsbegränsade jobb och sådana saker, och du sade att det blir fler tillfällen till jobb. Frågan är: Är det verkligen så?

Under högkonjunkturen har vi sett att antalet jobb har ökat, sysselsättningen har ökat. Nu kommer krisen. I mitt anförande var jag inne på att den här krisen kommer att vara otroligt svår att hantera. På vilket sätt har till exempel försämringsarna av a-kassan och dessa tidsbegränsade anställningar, som kan bli fler och bygga på varandra, gett fler jobb? Det är ju också fler som försvinner. Man kan byta ut folk och så vidare, men jag vet inte om det ger fler jobb. Det är helt andra mekanismer som ger fler jobb.

Det handlar om efterfrågan. Det måste finnas en ekonomi som håller efterfrågan i gång. Där har regeringen definitivt inte lyckats. En sak som påverkar detta är utformningen av det försäkringsstöd som finns, det vill säga a-kassan, och tryggheten på jobbet, till exempel visstidsanställningar, och hur man hanterar detta. Jag tror att det kommer att bli en definitiv nedgång, och en rätt kraftig sådan, det här året när det gäller arbeten och sysselsättning. Det kommer inte att påverkas av visstidsanställningar eftersom man skapar en otrygghet. Man skapar en situation där de anställda befinner sig i underläge och där arbetsgivarna väljer och vrakar och med godtycke plockar dem de vill ha. Det kommer också att drabba de svaga på arbetsmarknaden. Vi vet att äldre, ungdomar, funktionshindrade och kvinnor, som ofta arbetar deltid, kommer att drabbas av detta. Hur hanterar man det?

Anf. 107 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill tacka för möjligheten att replikera. Det uppskattar jag. Jag kan möjligen lägga till att jag tyckte att det blev en aning rörigt i slutet av mitt anförande. Det kan möjligen bero på mig själv, men det är lite rörigt när dörrarna går upp och folk kommer in här. Jag ska inte skylla ifrån mig.

Dina frågor är bra. Vi har naturligtvis inte samma åsikter. Här går åsikterna isär. Jag har stor respekt för att vi tycker väldigt olika i vissa delar. Du ställer dock bra frågor. Det här är ändå nyckeln till att kunna komma framåt.

Oaktat att vi befinner oss i en lågkonjunktur och i en finansiell kris kvarstår utanförskapet för väldigt många människor. Vi pratade om detta i valrörelsen och fick mandat för detta. Vi i alliansen har inte löst hela den delen. Det rör sig om väldigt många människor. Men det är fortfarande så att det är fler människor som har arbete nu än för tre år sedan. Jag säger ”fortfarande” eftersom det finns många varsel. Vi vet inte detta, men prognosen säger att även om alla dessa varsel träder i kraft är det inte säkert att vi ens då kommer ned till den nivå som var tidigare.

Dina frågor är kloka. Vad händer egentligen? Hur kan vi hantera försäkringssystemen? Jag menar att det bottnar i att avtalsparterna måste få den här möjligheten att mötas. Vi menar att det är rätt väg. Jag har förståelse för att ni söker en annan väg. Ni i Vänsterpartiet är ändå inte de som går längst. Alldeles oavsett system är otryggheten eländig. Den slår mot den enskilda medborgaren. Där är vi sannolikt helt överens om verklighetsbilden.

Jag är från västra Värmland, och där finns det bemanningsföretag som har skött sig och som har ryckt upp sig. Det är väldigt positivt. De har varit en viktig del när det gäller att möta efterfrågan under högkonjunkturen. De anställer fortfarande människor. Det ser olika ut i vårt land.

Anf. 108 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Det handlar om att ni har gått ut med att de här åtgärderna ska skapa fler jobb. Att det är lättare att ha visstidsanställningar och kortare anställningar ska skapa fler jobb, men det har det inte gjort. Det finns andra mekanismer här. Man ska på något sätt ta människor från utanförskap och in i arbete, men i det här fallet kommer krisen och lågkonjunkturen skapa större arbetslöshet. De som i dag hamnar utanför är de som har fått korta anställningar. Deltidsarbetande, de som har visstidsanställningar och tidsbegränsade anställningar åker ut igen. Dessutom syns inte de som är vikarier och de som inte har någon fast anställning i statistiken, och det är de som åker ut först.

Vi vet att det är de funktionshindrade och de äldre som står längst från arbetsmarknaden. Vi hade Unionen på besök, och de redovisade statistik som visade att just de äldre är en grupp som kommer att hamna utanför. De har väldigt svårt att komma tillbaka. Oavsett om en högkonjunktur kommer så småningom kommer de att ha svårt att hitta tillbaka.

Det skapar alltså inte någon trygghet, det skapar inte fler jobb och det skapar definitivt inte en stabil arbetsmarknad när högkonjunkturen kommer. Det skapar tvärtom bara osäkerhet. Det skapar större osäkerhet för

dem som i dag är i det ni kallar utanförskap, för de hamnar där igen. Det är alltså inte en åtgärd som skapar ett tryggare arbetsliv och ett bättre klimat för arbete.

Anf. 109 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill återgå till mitt anförande. Jag var tvungen att titta själv vad jag har sagt. Vi tittade på vad som hände under den tidigare regeringens tid. Vi såg att det fanns ett utanförskap och att väldigt många människor inte hade ett så kallat riktigt arbete. Jag raljerar inte nu, utan det är eländigt. Jag är övertygad om att ni hade goda intentioner och gjorde vad ni kunde, men uppgiften är inte enkel. Vissa partier har också beskrivit att det inte har varit en lätt uppgift. Jag har respekt för det.

Men jag är inte alldeles övertygad om att man enbart behöver fokusera på visstidsanställningarna. Jag nämnde dem i mitt anförande, men jag menar att det finns fler saker som hindrar att människor som står långt från arbetsmarknaden får tillträde till den. Det finns flera orsaker till detta. Vi väljer att inte peka ut lagen om anställningsskydd i alla lägen. Vi menar att det finns flera delar i detta.

Det som har varit framgångsrikt har varit de riktade sänkningarna av socialavgifterna för unga människor från 2007. Det gav effekt. Är det så vi ska fortsätta? Det vet vi inte. Den stora utmaningen är att välja vilken väg man ska gå. Detta har gett effekt för de utomnordiskt födda, unga människor och långtidsarbetslösa, men mer behöver göras.

Jag tror att det klokt att lyfta upp detta oftare i debatter. Vi var några stycken som var och resonerade med Trygghetsrådet. Det finns också en stor uppgift för de så kallade coacherna att ta hand om de människor som befinner sig i ett trängt läge, nyligen uppsagda eller långtidsarbetslösa, och se till att de får rätt support.

Anf. 110 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att tacka för Erik A Erikssons ödmjuka inställning inför det problem som vi har framför oss.

Vi kan ta upp tråden med tidsbegränsade anställningar. Vi vet alla att många ungdomar har tidsbegränsade anställningar i början av sitt arbetsliv. För många är det säkert en start in i ett arbetsliv med fasta anställningar. Men tyvärr visar det sig att många, framför allt unga kvinnor, har en tendens att fastna i den här typen av otrygga anställningar. Jag skulle vilja att Erik A Eriksson utvecklar lite grann hur man ska försöka lösa problemet för dem som fastnar i de här otrygga anställningarna. Vi vet alla nackdelarna med det. Vi gled in lite grann på en arbetsmarknadspolitisk debatt snarare än en arbetsrättslig debatt ett tag.

Erik A Eriksson säger att arbetsrätten ska moderniseras. Det är någonting som vi har hört under ganska lång tid från de borgerliga partierna samtidigt som vi har en arbetsmarknadsminister som hela tiden har hävdat att arbetsrätten inte är ett problem. Jag skulle vilja veta hur ni tänker. Vilka idéer och förslag har ni när ni pratar om att modernisera arbetsrätten? Är det att vi ska förstärka arbetsrätten för de personer som har visstidsanställningar och deltidsanställningar? Vilka människor är det som ska tjäna på en modernisering av arbetsrätten? Handlar det om att förstärka arbetsrätten eller handlar det om att försvaga arbetsrätten? Jag tycker att det skulle vara intressant att få svar på den frågan.

Anf. 111 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill tacka även Lars Lilja för möjligheten till replikskifte och att utveckla frågor vidare. Jag ska försöka svara.

Jag tror inte att det är ett självändamål att modernisera en arbetsrätt, lika lite som det är givet att försvara en arbetsrätt om den inte passar och inte ger människor arbete. Vi skulle kunna tänka oss det omvända förhållandet, att de allra flesta i Sverige var utan arbete och ytterst få hade arbete. Säg att 1 000 personer hade arbete. Då hade vi sannolikt anledning att fundera över vad som är nyttan med det system som finns. Jag tror inte att det är alldeles självklart att jag ska kunna ge det svaret rätt upp och ned.

Man bör nog fundera på att vara flexibel, om tröskeln är för hög och unga människor inte kommer in på arbetsmarknaden.

Vi fick frågan på Trygghetsrådet: För vem är situationen värst? Är det för en människa som är 55-plus och blir arbetslös, eller är det för en ung människa som aldrig har fått ett jobb? Jag svarar att det är värst, som jag upplever det, för den unga människan. Men man kan inte gradera.

Om det är ett hinder kanske man behöver förändra – kalla det modernisera eller förändra – men jag tycker i grund och botten inte att vi ska ändra.

När jag läste motionen upplevde jag att det ändå finns en ambition att förändra och frånga den svenska linjen från oppositionens sida, och jag tyckte att det var något förvånande. Vi har ju valt att inta rollen att försvara den svenska modellen, för vi har sett att arbetsgivarna tycker att den är bra. Ni vittnar om det från oppositionens sida, och vi får också de signalerna.

Man behöver inte använda modeordet modernisering, utan kan kanske prata om förändring, men jag tror inte att det är min uppgift som riksdagsledamot i första hand att tala om exakt vad det ska vara. Men det är min uppgift att reagera när det finns en tröskel för unga människor att komma in på arbetsmarknaden.

Sedan pratade du om otrygga anställningar, och jag ber att få återkomma till det.

Anf. 112 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag blir lite fundersam på hur Erik A Eriksson menar att vi i våra motioner vill försvaga arbetsrätten. Jag känner inte riktigt igen det.

Sedan kommer vi in på en diskussion om unga människor kontra äldre. Erik A Eriksson tog i det förra replikskiftet upp sänkningen av arbetsgivaravgifterna för dem som är yngre. Riksrevisionen kritik mot den idén är förödande. Det är enorma dödviktstkostnader och dålig effekt. Man säger också, liksom även IFAU, att när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder är det svårt att veta vad som är bra, men det man är helt säker på är att generella åtgärder riktade till en stor grupp är ineffektiva. Det är nästan det enda man kan vara överens om. Sedan spretar det ganska mycket.

De som tittar på det här säger också att ungdomarna trots allt klarar sig ganska bra. De som har det allra svårast på arbetsmarknaden är de som är över 55 år och blir arbetslösa. Det som är farligt för ungdomarna

är att fastna i lång tids arbetslöshet, och det är det vi till varje pris måste förhindra.

Sedan undrar jag lite grann när det gäller Laval-målet, som vi har diskuterat tidigare. Generaladvokaten yttrade sig om Laval-målet innan domstolen hade gjort det, och efter generaladvokatens yttrande kände vi oss ganska trygga med det här. Hans yttrande var egentligen det svar som svensk arbetarrörelse ville ha. Annika Qarlssoon, som är Centerpartiets talesman i arbetsmarknadsfrågor, tyckte att generaladvokatens bedömning var helt fel, att den skulle hindra oss från att ha ett gott liv här i Sverige.

Återigen ställer jag frågan till alliansen: Var står ni egentligen när det gäller arbetstagarnas rättigheter i Europa?

Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska fortsätta att vara trygga när det gäller Laval-frågan. Jag kan inte kommentera vad Annika sade, för jag har inte sett det protokollet. Men man kan gå tillbaka och titta på det.

Det du nämner om Riksrevisionen är ganska viktigt. De pekar till exempel på att satsningen på att starta eget är väldigt effektiv. Det finns delar som jag tror att man kan använda brett. Jag tror även att man får vara beredd att offra för det som kan kosta lite pengar ibland. Vadå effektivt? Här gäller det att människor får tillträde till arbetsmarknaden.

Jag lider grymt med 55-plussarna – jag har närstående som är i den situationen. Man kan inte gradera detta. Det är en mänsklig tragedi oavsett vem det är som hamnar utanför och inte får ett arbete. Jag gav exempel på varför man fattar vissa beslut eller varför man säger vissa saker när det gäller ungdomsarbetslösheten, för jag tycker att den är värst. Det är en spark i solarplexus, att samhället inte ger förutsättningar för de unga. Då kan man tappa tilltron till demokratin på sikt. Jag menar att det är riktigt illa.

Samtidigt är ingen utan skuld i detta läge. Vi är snabba att tala om att ni inte gjorde rätt saker under tolv år, och nu kontrar ni. Så där kan vi fortsätta, men konklusionen måste vara att arbetsrätten ska gälla och att vi står upp för den svenska modellen. Jag tycker att det borde göra er i oppositionen tryggare och nöjdare än om vi sade någonting annat.

Anf. 114 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle bara vilja ha svar på frågan vilka delar av lagen om anställningsskydd som Centern vill ändra på för att ”inte förlora en hel ungdomsgeneration”.

Anf. 115 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill även tacka Ulf Holm för möjligheten till replik.

Jag tror inte att jag i dag ska uttala mig om vad vi ska ändra i LAS eller om det ska ändras i LAS för att hjälpa in unga människor på arbetsmarknaden. Den riktade förändringen att sänka socialavgifterna visar ju att det gav effekt. Det är inte någonting som vi har hittat på själva, utan arbetsgivare har i stor utsträckning sagt: Underlätta för oss! Ge oss möjligheten att anställa! De har känt sig otrygga i att anställda bland annat unga människor, för de har känt att de inte vet om det kommer att hålla:

Är det en person som kan tillföra vårt företag eller vår arbetsplats tillräckligt mycket?

Det här i sig riskerar att bli en diskussion om vem som är värd mest, och det tycker jag är rent motbjudande. Om kostnaden för trygghetssystemet är ett hinder är det möjligen där man kan sätta in ett järnspekt och baxa lite. I övrigt får du ingen mer kommentar. Men du får gärna ha en följdfråga, för din replik var väldigt kort.

Anf. 116 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag menar bara att det är lätt att slänga ur sig en sådan där formulering, att ”inte förlora en hel ungdomsgeneration”. Men om man gör det måste man också vara medveten om: Vad har vi LAS till? LAS är ju en anställningstrygghet, ett trygghetssystem, för de svagaste på arbetsmarknaden. En del av de som är svaga på arbetsmarknaden är också ungdomar.

Jag tror inte att man ska sätta upp ett motsatsförhållande här. Det finns andra sätt som är mycket bättre för att hjälpa ungdomar, framför allt dem som inte har gått ut gymnasiet med slutbetyg, att ta sig in på arbetsmarknaden i stället för att försöka ändra LAS och försvaga vissa delar därför att man tror att företagen då anställer mer ungdomar.

Jag tror att man ska tänka mer att det finns andra sätt, som är bättre, till exempel – det tror jag att Erik håller med om – satsningarna på kompetensutbildning. Sedan kan vi ha budgetdiskussioner om hur mycket vi ska satsa på kompetensutbildning och så vidare. Men när vi diskuterar arbetsrätt är det viktigt att vi inte fastnar i att säga sådana saker som att vi kan förlora en hel generation om vi inte ändrar i LAS, för jag tror inte att det är så.

Jag uppfattar att arbetsmarknadens parter i Sverige är väldigt ansvarstagande. Varken arbetsgivare eller fack överutnyttjar generellt sina maktbefogenheter, utan de är ansvarstagande och försöker fixa det så bra som möjligt för så många som möjligt. Det är den utgångspunkt vi har. Precis som jag sade i mitt huvudanförande är det få konflikter på svensk arbetsmarknad, och man brukar komma överens både på central och på lokal nivå.

Anf. 117 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Fru talman! Jag nämnde i mitt anförande att det är flera delar som är viktiga när det är problem. Jag delar Ulf Holms uppfattning att parterna sköter detta klokt. Det är därför som jag säger att vi tycker att det är bra med den svenska modellen. Annars hade jag sagt något annat – det kan jag försäkra.

”En hel generation” – ja, många anser att min generation är förtäpad, men det är en annan sak. Man ska förstås akta sig för att ta till överord, och jag försökte undvika dem.

Jag är född 1969, och väldigt många i min generation fick förtidspension. Det är inte värdigt att hamna där. Jag menar naturligtvis inte, fru talman, att Ulf Holm ansåg att det var så. Jag vill bara förtydliga att det inte är klokt att ha ett sådant system att unga människor hamnar där och sedan inte tar sig ur det därför att de riskerar att förlora sin sjukpenning. Alliansen har skickat ett brev till de människor som har sjukpenning och

som nu får chansen att tjäna lite pengar och behålla sin sjukpenning. Jag tycker att det är en god signal.

I övrigt står vi fast vid detta. Vi stöder den svenska modellen.

Anf. 118 TINA ACKETOFT (fp):

Fru talman! Arbetsrätten är ett stort och inte helt enkelt område att genomlysas, speciellt inte i dessa dagar då det mest är globalt. Jag kommer att fokusera på fyra huvudfrågor, som jag ser dem, liksom även mina allianskolleger har gjort på ett synnerligen föredömligt sätt alla tre.

För att försöka bena ut vad arbetsrätten gäller kan det vara bra att helt enkelt börja med frågan: Vad handlar arbetsrätten egentligen om? Den handlar ju faktiskt bara om spelreglerna på arbetsmarknaden, spelreglerna mellan löntagare, fack och företagare. Som folktoppartist ser jag arbetsrätten som en verktygslåda med tydliga regler och förutsägbarhet så att man vet vad som gäller, verktyg som skapar trygghet för anställda.

Eftersom jag som liberal tror på marknadsekonomi även i dessa dagar, eller kanske speciellt i dessa dagar, vet jag också vad som är viktigt för företagarna: rättvisa, tydliga regler och att veta vad som gäller så att man kan planera sin verksamhet på bästa och mest produktiva sätt. För att verksamheten ska kunna utvecklas behövs också flexibilitet och möjlighet till anpassning. Arbetsrätten är alltså egentligen enkelt uttryckt spelreglerna mellan parterna för att hitta den rätta balansen mellan trygghet och flexibilitet.

Fru talman! Den svenska modellen har vi talat om i flera timmar nu. Om några veckor får vi se om parternas samtal leder fram till en uppgraderad svensk modell. Jag hoppas innerligt det. Om man nu vill skapa denna trygghet i kombination med flexibilitet handlar det också om vilka metoder man ska använda och avvägningar mellan kollektivavtal och lagstiftning. Och om man dömer av oppositionens 25 olika reservationer i detta betänkande ser man en tydlig skiljelinje, inte bara inom oppositionen. Det kanske inte är så tydligt just inom oppositionen vilken linje man håller, men åtminstone blir linjen tydlig mellan regeringen och oppositionen.

Det märkliga är att regeringen faktiskt står på kollektivavtalens sida medan socialdemokrater, vänsterpartister och till viss del miljöpartister i varierande grad står på lagstiftningens sida. Det kan låta provocerande för vissa och förvånande för till och med mig själv, men det är ju ändå så att medan regeringen tror att både flexibiliteten och tryggheten i stora delar främjas av att parterna tillsammans hittar en lösning vill oppositionen lagstifta.

Förra årets arbetsrättsdebatt handlade mycket om strids- och sympatiåtgärder. Sedan dess har vi fått Lavaldomen, som vi redan har talat mycket om här i dag och som till en del klargör hur vi ska fungera inom EU och i en alltmer globaliserad värld och därmed arbetsmarknad.

Domstolen slog fast att fackförbunden *har* rätt till stridsåtgärder för att försvara den hårda kärnan i rättigheterna, och det känns tryggt för en liberal. Domstolen slog också fast att fackförbunden inte har en oinskränkt rättighet att ta till stridsåtgärder, och det känns också tryggt för en liberal. Jag avvaktar med spänning samtalen mellan Sven Otto Littorin och arbetsmarknadens parter, för det är där jag tror att den här knuten måste lösas.

Min utgångspunkt skiljer sig alltså inte från utskottets och flertalet av analytikernas bild. Det går att förena den svenska modellens krav med EG-rättens krav, och konflikträtten går alltså att förena med rätten till fri rörlighet, möjligen med vissa anpassningar, men det lämnar vi åt avtalsparterna att lösa.

Den förändrade arbetsmarknaden kräver mer flexibilitet och rörlighet också i anställningsformerna. Tanken är att tidsbegränsade anställningar ska kunna användas som en bro mellan att inte ha jobb och att få jobb.

Tidsbegränsade anställningar har alltid funnits. Huvudregeln i LAS är att en anställning är fast, men för att förvirra begreppen heter det tillsvidareanställning. Den nuvarande lagstiftningen bygger ju faktiskt bara vidare på det förslag som kom från en proposition från den förra regeringen 2006 och som vi drog tillbaka. Men vad den här regeringen gjorde, vilket Socialdemokraterna förtjänstfullt hade börjat med, var att lägga ihop de olika formerna av visstidsanställning som tidigare fanns. Som ni vet är regelförenklningar för företagare ett av den här regeringens mål, och detta var ett led i det arbetet. Det ska vara enklare för företagen att veta vad som gäller när de anställer på viss tid.

En invändning från oppositionen är att en arbetsgivare rent teoretiskt kan kombinera de olika anställningsformerna till att ha en person visstidsanställd under lång tid. Men generellt kan man faktiskt vara övertygad om att en arbetsgivare är minst lika logisk som ni eller jag. Man vill sitt företags bästa för att trygga sin egen ekonomi och för att trygga de anställdas ekonomi. Då vill man faktiskt inte byta ut personal. Man vill ha personal som anställda som kan företaget. Något annat skulle vara helt befängt ur marknadsekonomisk synpunkt.

Men som hängslan och livrem har regeringen betonat tidigare, och gör så nu igen, att om det visar sig att arbetsmarknadens parter, oavsett vem, missbrukar anställningsformerna så måste de ses över. Det står vi fast vid.

Fru talman! Turordningsreglerna vid uppsägning är ämnet för en väldigt kär och återkommande diskussion i kammaren. Allianspartierna tillsammans med Miljöpartiet har konsekvent röstat för att behålla den här modellen. Huvudregeln är sist in först ut, men med undantag för två personer i småföretag med mindre än tio anställda.

Det är jobbigt och traumatiskt både för företagare och anställda när människor måste sägas upp, men när man måste göra det är det viktigt att ha en viss flexibilitet. Det finns också skäl för att behålla undantaget från turordningsreglerna för just småföretagarna, därför att för små företag är nyckelpersonerna livsviktiga.

För den som är för jämställdhet finns det också i det perspektivet en otrevlig effekt av sist-in-först-ut-principen om den skulle gälla i alla lägen, därför att på de mansdominerade arbetsplatser där man nu har ansträngt sig för att rekrytera kvinnor och där man faktiskt har fått in några kvinnor ser vi vad som händer nu när sist-in-först-ut-principen gäller: Kvinnorna åker först ut.

Varken LAS eller någon annan lag reglerar hur många timmars anställning vi ska ha. Det är något arbetsgivare och arbetstagare kommer överens om. Man kan nämligen inte lagstifta fram arbete. Man kan bara lagstifta fram förutsättningar för folk att skapa arbete. Enda sättet att skapa heltid är att företag, kommuner och landsting kan utvecklas och ha

en stark ekonomi så att deltidstjänster utökas till heltidstjänster, om det är det man vill ha.

Vi vet att deltidstämplantet används av vissa arbetsgivare för att planera verksamheten mer flexibelt, ofta på kvinnors bekostnad eftersom det ofta är kvinnor som arbetar på de här arbetsplatserna. Och jag håller med de tidigare talarna om att det inte enbart är kommuner och landsting som håller på med detta, utan även inom handeln ser vi det tydligt. Och detta är såklart helt oacceptabelt. Men om man därifrån går till att säga att man ska lagstifta fram heltid i stället för att använda andra verktyg har man inte riktigt förstått hur en arbetsmarknad kan fungera.

Ulf Holm talade om den ofrivilliga deltiden, som skulle vara 37 procent av kvinnor med barn och 6 procent av män med barn. Men vad som är ofrivillig deltid vet vi är oerhört svårt att definiera, därför att det jag tror är mitt eget fria val eller icke mitt fria val har så många andra aspekter som ska räknas in. Just det faktum att 37 procent av kvinnor med barn arbetar deltid medan bara 6 procent av männen gör det är inte enbart en produkt av att vi arbetar på olika arbetsmarknader. Kvinnor arbetar oftare inom den kommunala sektorn och landstingssektorn medan männen arbetar ute på den andra, så att säga normala, arbetsmarknaden – notera att jag raljerar något! Men det är faktiskt också ett resultat av att vi generellt inte är jämställda i det här landet, och det går som en röd tråd genom detta. Man ska alltså inte tro att detta ensamt är lösningen på det hela. Men det är en annan debatt.

Hade vi haft den andra debatten hade jag kunnat lyfta fram till exempel ROT-avdraget som en del av den lösningen, men då vet jag att vi får en helt annan debatt, så att säga.

Fru talman! Med detta smörgåsbord av arbetsrätt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 119 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det har varit en bra debatt, så att även alliansens företrädare känner att det är en kamratlig och bra diskussion, så att vi inte hamnar i något slags situation där vi tar i för mycket. Jag tänker inte ta i så jättemycket, utan jag försöker vara lite vänlig här, så får vi se.

Några frågor som Tina Acketoft lyfte fram handlar om att ni återkommer till det här med avvägning mellan kollektivavtal och lagstiftning. Som också Jan Ericson lyfte fram handlar det om att man ska respektera kollektivavtalsmodellen och den svenska modellen. Det är vi naturligtvis med på. Vi har ju drivit det väldigt länge och är väldigt tydliga med att det är det man huvudsakligen ska göra på arbetsmarknaden.

Man hamnar då i en situation där man frågar sig varför regeringen har tagit politiska beslut som skapar en obalans mellan parterna på arbetsmarknaden. Om parterna ska kunna verka på ett jämlikt sätt måste man faktiskt se till att man skapar förutsättningar för det, och det har man inte gjort. Just detta med a-kassa och sådant som har vägt upp i balansen mellan arbetsgivare har förändrats genom politiska beslut.

Vi kommenterade just otrygga anställningar. Det är det som det handlar om. Det har också genom politiska beslut förändrats till det sämre. Det gör man medvetet trots att man tycker att parterna ska göra detta

själva. Varför gör man då det? Hur ska man kunna värna arbetsrätten i de här frågorna när man ändå tar politiska beslut som går emot en av parterna?

De politiska besluten har varit väldigt tydligt mot fackföreningarna. Vi tycker att det är märkligt att man säger sig värna den svenska modellen samtidigt som man slår stenhårt mot en av parterna. Detta måste man kunna förklara.

Anf. 120 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att detta på det stora hela är en skiljelinje mellan Vänsterpartiet och alliansen. Man lägger olika tonvikt vid vilka aktiviteter som regeringen har ägnat sig åt. Regeringen ser det inte som att man har tagit parti för någon part utan i stället försöker balansera det till skillnad från hur det har varit tidigare, då LO har varit det statsbärande partiet. Utan att man har kunnat rösta på dem har de ändå haft en tydlig röst här i riksdagen.

Vad vi försöker göra är i stället att lämna över makten till parterna så långt det över huvud taget är möjligt. Sedan finns det områden där vi måste gå in och lagstifta.

Nu är det allianspartierna som säger att vi har en tilltro till att arbetsmarknadsparterna tar detta ansvar – vilket för övrigt Ulf Holm också tog upp; han sade att utgångspunkten måste vara att parterna är ansvarstagande – och så länge vi ser att detta fungerar kommer vi inte att gå in och försöka lagstifta. Där är den stora skiljelinjen. Vi vill att arbetsmarknadens parter ska lösa detta, för detta är de specialister på. Skulle de inte klara av det får vi gå in och diskutera detta igen.

Anf. 121 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Fru talman! Fortfarande är det så att regeringsföreträdarna väldigt mycket talar om flexibilitet, ansvar och om att man på något sätt ska hitta regler för en bättre arbetsmarknad – man ska skapa fler jobb och så vidare. Men de flesta politiska beslut som ni har tagit går faktiskt just emot fackföreningarna. Det är en märklig syn att LO skulle ha varit något slags lagstiftare här i kammaren.

Att vi har olika intressen i samhället är väldigt tydligt och klart. Just företagens makt över arbetstagarna är grundmurad och blir ännu större. Den maktbalansen har ni nu ruckat på ännu mer. Hela förra århundradet har det förts en kamp för att skapa en balans som är mer jämlik. Ni har ändrat på detta och tagit tillbaka mycket.

När vi i dag sitter i en kris som kanske är den värsta på flera decennier kommer man att ha tagit beslut som skapar en otrygghet för arbetstagarna, som skapar ekonomisk misär för många arbetstagare och som skapar ett utanförskap – som ni så gärna talar om – just för att man har förändrat balansen och inte låtit parterna ta hand om detta på ett eget sätt.

Anf. 122 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Torbjörn Björlund egentligen menar detta, men jag vill ändå förtydliga: Det finns väl ingen i denna kammare som faktiskt tror att det är regeringen som har skapat den otrygga arbetsmarknad vi nu ser? Det är ju den internationella krisen som har gjort det. Detta måste förtydligas väldigt i så fall. Tror man att det är den

svenska regeringen som har skapat dessa effekter, som vi ser över hela världen i dag?

Vad vi försöker göra är att säkra de jobb vi har i landet och se till att så många som möjligt faktiskt får vara med på vagnen. Och de som trots allt blir friställda och eventuellt kommer ut i arbetslöshet ska till exempel kunna få vidareutbildning. Den här krisen ska vi klara av på bästa möjliga sätt.

Torbjörn Björlund säger att det är den svenska regeringen som har orsakat den internationella globala krisen. Nu tror jag mycket om vår finansminister, men Torbjörn Björlund tror i så fall ännu mer om honom.

Sedan handlar det om flexibilitet på arbetsmarknaden. Jag tycker att en sådan sak som undantag från turordningsreglerna är ett exempel på den typ av flexibilitet som vi behöver för att se till att exempelvis småföretag kan välja sina nyckelpersoner. Det är inget som hotar någon, däremot är det något som ser till att man kan få en stark tillväxt, till skillnad mot vad man skulle få om man konsekvent är tvungen att sparka enligt principen sist in, först ut.

Anf. 123 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att det är anmärkningsvärt att påstå att LO skulle vara det statsbärande partiet. Jag hade möjligen kunnat köpa det om Tina Acketoft hade sagt att det var det socialdemokratiska partiet.

Nej, det är väl inte regeringens fel att det just nu är en världsomfattande finanskris, men det är regeringen som har sänkt a-kassan så att det är ungefär 20 procent av dem som jobbar som får sina 80 procent i a-kassa. Det är regeringen som har sett till att utbildningsinsatserna för arbetslösa har minskat drastiskt under den senaste tiden. Detta var bara en kommentar till det Tina Acketoft sade i förra replikskiftet.

Vi delar egentligen uppfattningen att det finns både fördelar och nackdelar med visstidsanställningar och med hel- och deltidanställningar. Där är vi helt överens.

Tina Acketoft säger att vi vill lagstifta. Om man inte klarar av att lösa detta på ett bra sätt är vi beredda att gå dit, och jag uppfattade faktiskt att Tina Acketoft sade precis samma sak när det gäller anställningsformer. Hon sade att om det visade sig att det system som den borgerliga regeringen införde inte fungerar utan leder till att arbetsgivaren utnyttjar arbetstagare genom att stapla de olika visstidsanställningarna på varandra skulle man se över det. Det kan inte betyda annat än att ni också är beredda att lagstifta om visstidsanställningar om det system som ni nu har infört inte fungerar.

Anf. 124 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Lars Lilja får förlåta mig, men jag tror att vi är ganska många som av en händelse råkar blanda ihop LO och socialdemokratien. Det kan bero på att ni har sammanflätade rötter, och kanske inte bara rötter.

Ja, det finns fördelar och nackdelar med heltider, visstider och deltider. Jag har också tidigare sagt att om man inte i de vanliga partssamtalen klarar att lösa de problem som uppstår får vi gå in och titta på det. Men skillnaden är att vi inte säger att vi ska gå in och lagstifta. Det första vi gjorde var att dra tillbaka en proposition där ni hade begärt en lagstift-

ning om heltid. Det var heltiden som skulle gälla. Vi säger att det inte stämmer med hur arbetsmarknaden ser ut i dag.

Det är detta som är skillnaden. Vi har mer tilltro till parterna än socialdemokratien har.

Prot. 2008/09:78
26 februari

Arbetsrätt

Anf. 125 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Det kan väl också bero på att vi har lite olika syn på hur balansen är på arbetsmarknaden. Jag har en känsla av att Tina Acketoft vill låta påskina att det är de fackliga organisationerna som styr regelverket på arbetsmarknaden. Så är det ju inte. Det är snarare tvärtom.

Det stämmer att ni drog tillbaka vår proposition om heltid. Ni drog också tillbaka vår proposition om visstidsanställda. Jag vill fortfarande få svar på frågan: Om det är så att era förslag om visstidsanställningar fungerar på ett sätt som inte var tänkt, är ni då beredda att lagstifta för att förändra det? Vi är kanske båda inne på att det behövs en viss lagstiftning på arbetsmarknaden för att den ska fungera som vi vill och så att den skapar trygga arbetstagare.

Tina Acketoft förde också ett resonemang om LAS och turordningsreglerna. Nu tänker jag inte på tvåpersonsundantaget utan på turordningsreglerna i övrigt. Sist in, först ut är det som gäller. Det är klart att det drabbar dem som har varit anställda kortast tid.

Tina Acketoft tar upp det som ett problem. Då kan jag inte anta annat än att Tina Acketoft skulle vilja förändra den här lagstiftningen på något sätt. Hur ska den då se ut? Ska vi ha några turordningsregler över huvud taget? Om vi ska ha dem, hur ska de i så fall se ut?

Ena stunden säger man nämligen från den borgerliga regeringen: Nej, arbetsrätten är inget problem, och lagen om anställningsskydd är inget problem. Men så fort det tas upp är det enda man pratar om att det är problem med lagen om anställningsskydd. Hur är det egentligen?

Anf. 126 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att Lars Lilja har alldeles rätt i det faktum att regeringen och oppositionen har olika syn på balansen på arbetsmarknaden. Så är det nog. Det är helt rätt. Men vad vi vill ha är två jämbördiga parter som kan sitta ned och diskutera, för det är där vi vill att arbetsrättsregleringen till allra största del ska ske.

Sedan finns det naturligtvis vissa fall där vi behöver gå in med lagregleringsmedel. Diskrimineringslagen är ett alldeles utmärkt sådant exempel. Det är ingenting vi vill lämna åt andra parter. Det är någonting som vi vill ha hand om därför att det är så oerhört viktigt att det fungerar.

Hur ska turordningsreglerna se ut, frågar Lars Lilja. Det skulle vara mig förmätet att säga hur de ska se ut. Vad jag däremot vet är att det finns ett antal exempel där vi kan se att turordningsreglerna faktiskt har påverkat arbetsmarknaden på ett negativt sätt. Det skulle jag vilja att vi ser över. Men hur det ska se ut för att det ska fungera på ett bättre sätt kan jag inte svara på. Men jag skulle vilja att det ses över.

Jag tycker att det är lite märkligt att man inte över huvud taget vill öppna för det från oppositionens sida, utan det är alltid så att man ska behålla det precis som det har varit tidigare. Möjligtvis går man in med nya lagstiftningar. Men man vill inte gå tillbaka ett steg och se över det vi har och se om vi kan förändra det till en ny arbetsmarknad, som vi

ändå har – det ser vi tydliga effekter av i dag. Jag tycker att det är mycket märkligt att man inte vill se över det.

Anf. 127 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Det betänkande som vi i dag debatterar tar sin utgångspunkt i ett stort antal motioner som berör arbetsrättens område. Det är alltså ingen proposition från regeringen som föranleder den här debatten.

Med det skulle jag vilja betona att den här regeringen inte har gjort några stora förändringar i arbetsrätten.

Alliansregeringen står bakom den svenska modellen, vilket innebär att vi anser att arbetsmarknadens parter vanligtvis löser de här frågorna på ett mycket bra sätt genom att kollektivavtal verkar tillsammans med lagstiftningen. Det fungerar bra, och grunden för arbetsrätten bör därför bestå också framöver.

Vi kristdemokrater anser att det är viktigt att sträva efter en god anställningstrygghet för alla anställda. Att ha ett jobb innebär mycket för den enskilda individen, och det ger människor en känsla av att känna sig behövda och efterfrågade. Det ger en inkomst men också livskvalitet på många olika sätt.

Viktigast är nu att vi har en hög efterfrågan på arbetskraft, så att alla behövs, även de som i dag står längst ifrån arbetsmarknaden. Det handlar om att de ska få en möjlighet att få ett jobb.

Fru talman! En fråga som har debatterats mycket under den senaste tiden och som även finns med i de här motionsförslagen och reservationerna berör Lavaldomen, som satte frågan om utstationerad arbetskrafts rättigheter i Sverige på sin spets.

EG-domstolen slog fast att svenska bygg- och elfackens stridsåtgärder var för långtgående och stred mot EG-rättens principer om fri rörlighet av arbetskraft. Bland annat slogs fast att utländska företag måste kunna se vilka lönestälningar som finns i gällande kollektivavtal. Och Byggnads ansågs, till skillnad från andra fack, inte ha haft så transparenta avtal att de enkelt kunnat gå att förstå för utländska företag. Därför uppstod den här tvisten.

Frågan blev därför en del av det som den svenska utredaren Claes Stråth fick i uppdrag att titta på. Utredningen kom med sina förslag i december förra året. Där betonade man att kollektivavtalen måste vara transparenta.

Därför är det glädjande att Byggnads i förra veckan skickade ut ett pressmeddelande om att de nu går den Stråthska utredningen till mötes och att de nu ska börja rapportera in sina löneuppgifter till Arbetsmiljöverket. Därför känns de motioner som väckts av oppositionen gällande Lavalfallet delvis överspelade.

Det har också varit mycket diskussion om rätten att vidta stridsåtgärder. I Sverige har vi en långtgående möjlighet att ta till stridsåtgärder eftersom vi till skillnad från vissa andra länder inte har ett medlingsinstitut med makt att fastställa kollektivavtal.

Om fack och arbetsgivare inte kommer överens kan stridsåtgärder användas, men det är en frihet under ansvar som facket måste förvalta på ett klokt sätt.

Sympatiåtgärder är också ett mycket starkt påtryckningsmedel. Ibland kan man ifrågasätta proportionaliteten i de åtgärder som vidtas när de utsträcks för långt.

Vi anser att omfattningen och verkningarna av en arbetskonflikt ibland kan stå i proportion till frågan som konflikten gäller och hur det drabbar tredje part.

Att företag går omkull på grund av en stridsåtgärd tjänar ju egentligen ingen på. Därför krävs det ett stort ansvarstagande av alla parter när det gäller de här frågorna.

Den svenska modellen vilar på ett ansvarsfullt agerande från båda parter för att det ska fungera, så låt oss arbeta för mer konsensus och mindre konflikt på den svenska arbetsmarknaden.

I den alltmer globaliserade värld vi lever i där företag och arbetstillfällena rör sig över gränserna måste vi tillvarata arbetstagarnas behov av goda arbetsvillkor och, naturligtvis, skydd mot social dumpning samtidigt som vi värnar en flexibel arbetsmarknad. Vi tjänar på att ha en öppen arbetsmarknad och ett EU där varor och tjänster kan röra sig fritt.

EG-domstolen framhåller att den fria rörligheten är jätte viktig men också att fackliga stridsåtgärder utgör en grundläggande rättighet för EU:s medborgare. Sveriges och även EU:s mening är att fri rörlighet kan och ska kombineras med trygga arbetsvillkor.

Vad jag kan se är de motioner som väckts från oppositionen därför inte mer än ett slag i luften. Vi i alliansen har nämligen inga andra mål än att se till att arbetstagare har sjysta arbetsvillkor samtidigt som vi arbetar för fler och lönsamma företag.

I den jobbkris som vi nu är mitt inne i är det viktigt att uppsagda får ett bra stöd. Regeringen har med sitt stödpaket för jobb och omställning på ca 40 miljarder satt in ett rejält batteri av åtgärder för att motverka krisen.

I flera motioner tas frågan om omställningsåtgärder upp. Socialdemokraterna lyfter upp frågan om problemet att offentliganställda inom den primär- och landstingskommunala sektorn inte omfattas av omställningsavtal.

Vi är med på att detta vore mycket välkommet, men vi anser inte att man ska lagstifta om det, utan det är kollektivavtal som bör genomföras mellan fack och offentliga arbetsgivare.

Hur som helst har regeringen också gett Arbetsförmedlingen resurser för dem som är uppsagda, så att man nu kan göra rejäla insatser för dem som har förlorat sitt jobb. Ytterligare 3 miljarder satsas 2009 på Arbetsförmedlingen i ett tilläggs paket till budgetpropositionen i syfte att erbjuda extra stöd och coaching till dem som har sagts upp.

Vi ser därför inte något behov av att i dagsläget förändra lagstiftningen på något sätt när det gäller omställningsåtgärder.

Andra motioner och reservationer i betänkandet handlar om tidsbegränsade anställningar. Denna form av anställning är inte alltid bra, men den är heller inte alltid dålig.

Erfarenheten visar att tillfälliga anställningar ofta blir en bro över till en tillsvidareanställning för grupper som inte har en stark förankring på arbetsmarknaden.

Vi vet att unga personer utan erfarenhet i ett yrke ofta kommer in och får en erfarenhet och går vidare till fasta jobb via de tillfälliga anställningarna.

I tider som nu är det många som trots allt kan få en kortare anställning i ett företag som kanske får en tillfällig beställning eller som får möjlighet att rekrytera om än inte för en lång tid så för en kortare tid. Den enskilde får på så sätt en erfarenhet.

Det är också så att parterna har möjlighet att i kollektivavtal komma överens om frågor som på olika sätt berör tidsbegränsade anställningar.

Vi har också med alliansregeringen sänkt tidsgränsen för när ett vikariat eller en allmän visstidsanställning går över i en tillsvidareanställning. Det gjorde vi nyligen, från tre år till två år.

Regeringen har trots det sagt att man ska följa frågan, och ifall man upptäcker att företag utnyttjar möjligheten till tidsbegränsade anställningar på ett felaktigt sätt ska man återkomma med förslag. Men i nuläget ser vi inte det.

Vi vet att av de 120 000 nya jobben som kom var 90 000 fasta anställningar. Så vi tror att väldigt många av de jobb som kommer trots allt kommer att vara fasta och bra anställningar.

En annan fråga som behandlas i betänkandet och som inte har varit uppe så mycket här i dag är frågan om sjukskrivna och arbetsrätten. Regeringen har sedan den tillträdde lagt upp ett ambitiöst program för att se till att människor inte ska gå långa tider i passiv sjukskrivning.

Oppositionen har försökt driva tesen att regeringen vill se till att alla sjukskrivna nu ska kunna sägas upp. Men det är ju helt absurd med tanke på att vi och vår regering vill se till att utanförskapet omfattar så få människor som möjligt. I stället vill vi se till att samhället verkligen ger sjukskrivna snabb och effektiv hjälp att komma tillbaka i arbete.

Därför ska vi erbjuda snabb rehabilitering men också stöd att komma vidare till Arbetsförmedlingen, något som tidigare har varit ett stort problem. Arbetsförmedlingen har tidigare inte velat ta emot personer förrän de var arbetslösa, men nu ska vi slussa över personer från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen innan de blir arbetslösa.

Jag vill också betona att sjukdom även fortsättningsvis inte ger saklig grund för uppsägning och att arbetsgivarens rehabiliteringsansvar kvarstår.

Socialdemokraterna har väckt flera motioner om rätten till heltid, och även de andra oppositionspartierna. Vissa motioner är mer allmänt hållna. Andra avser en lagstadgad rätt till heltidsanställning.

Men vad är egentligen Socialdemokraternas politik? Hur kommer ni att driva frågan vidare? Vill ni verkligen ha en lagstadgad rätt till heltid?

Vi är helt överens om att deltidsarbetslöshet inte är något bra. När det gäller dem som vill ha heltid ska vi göra allt för att se till att de får en heltidsanställning. Men att tvinga arbetsgivare att bara tillhandahålla heltidsanställningar för dem som vill, är det verkligen möjligt?

Flera fackliga organisationer är emot lagstiftning på det här området. Jag tror att Socialdemokraterna egentligen inser problematiken. Vi måste hitta andra vägar än via lagstiftning.

Risken är att detta skulle slå hårt mot många företag och att de skulle dra sig för att anställa. Effekten skulle därmed bli ökad arbetslöshet i stället för att man hjälper deltidsanställda att få en heltid.

Vi tror alltså inte på en lagstiftning på detta område. Vi hoppas förstås att vi i kollektivavtal kommer framåt i den här frågan.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga något om kompetensutveckling och kompetenskonto som också diskuteras i betänkandet. För att öka tryggheten och stärka löntagares ställning på svensk arbetsmarknad är fortbildning viktigt. Att personal vidareutbildas och ökar sin kunskapsbank ger företag mer kompetent personal och gör löntagare bättre rustade för framtiden. Det ger också förutsättningar för ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Flera undersökningar visar att uppemot en tredjedel av löntagarna vill byta jobb. För att fler ska kunna byta jobb är naturligtvis utbildning en god förutsättning. Det ger arbetstagare ett bredare sökfält, ger fler verktyg och gör dem attraktivare för flera arbetsgivare. Vi kristdemokrater är positiva till den form av kompetenskonto för arbetstagare som tidigare har diskuterats.

Det fanns en färdig utredning som visar på hur ett sådant konto skulle kunna fungera, men den lades i byrålådan av Socialdemokraterna. Den frågan finns det särskild anledning att återkomma till i den här kammarren.

Arbetsrätten som vi i dag debatterar är en fråga som ofta egentligen inte innebär några större problem i arbetslivet. Fack och arbetsgivare hittar ofta lösningar på olika frågor. Det viktiga är nu att vi har tillgång till så många arbetstillfällen som möjligt så att alla människor som vill ha ett jobb ska kunna komma med.

Vi skapar den bästa tryggheten om det finns arbetstillfällen för den enskilde. Vi kristdemokrater vill bidra till att vi skapar fler men också trygga anställningar.

Jag vill med detta, fru talman, yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 128 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag har avstått från att kommentera enskilda motioner från borgerliga riksdagsledamöter. Då skulle vi få en debatt här som vore ganska osaklig är jag rädd. Det finns en del saker där som gör mig som socialdemokrat mörkrädd och verkligen får mig att tvivla på den borgerliga regeringens intentioner. Men det handlar som sagt var om enskilda motioner.

När det gäller oss socialdemokrater och vår inställning till diskussionen kring heltid och deltid: Läs vår reservation! Där står det precis vad vi tycker.

Återigen vill jag ställa frågan när det gäller diskussionen kring avtal och lagstiftning. Vi anklagas av er för att vilja lagstifta när det gäller heltid och deltid. När det gäller de visstidsanställningar som kan staplas på varandra styrs det av en lagstiftning.

Désirée Pethrus Engström har här stått och sagt, precis som Tina Acketoft sade i sitt anförande: Visar det sig att det som nu gäller missbrukas är vi beredda att gå in och ändra det. Då vill ni också ta till lagstiftning.

Jag är fortfarande lite förvirrad. Ena stunden ska man inte lagstifta. Nästa stund ska man lagstifta. Vad är egentligen er uppfattning i den här frågan?

Anf. 129 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Om man tittar på tillfälliga anställningar är det så – och det tror jag att Lars Lilja kan vara överens med mig om – att för dem som kan skapa tillfälliga anställningar är det bättre än inga anställningar alls. I det läge som nu är i den kris som vi nu är inne i finns det vissa företag som känner att de har ett behov av att kunna lösa kriser akut. De behöver ta in tillfälligt anställda, men de kan inte anställa personer på långa anställningar.

Att då gå in och försöka underlätta som vi gjorde var en tanke att försöka skapa fler jobb, att få fler att komma in. Det handlar om att de som står långt ifrån får en möjlighet att få en arbetslivserfarenhet.

Varje arbetad timme är väl ändå bättre än ingenting. Det är det som den här regeringen har sagt är målsättningen, att få till så många arbetade timmar som möjligt.

Vi kan inte se det, men om ni kan visa på statistik och hur det utnyttjas av enskilda företagare, vilket jag inte tror, säger vi att vi måste titta på frågan. Om det inte ska ske med lagstiftning kanske det kan ske på något annat sätt. Vi har inte sagt exakt hur det ska gå till, men på något sätt behöver man naturligtvis ha någon typ av sanktioner eller åtgärder mot företag som missbrukar intentionerna i lagstiftningen.

Hur det ska gå till och vad det är för någon typ av förändringar som ska till kan jag inte svara på. Men vi har sagt att vi ska följa frågan. Det får väl vara bra nog så.

Vi vill ha fler anställda och fler personer som har möjlighet att komma in även om det är tillfälligt anställda. Det måste vara bättre än inga arbetade timmar alls.

Anf. 130 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag misstänkte att jag inte skulle få något svar om hur man skulle hantera frågan med visstidsanställningar. Regeringens verktyg är faktiskt någon form av lagstiftning. Det är den man i så fall är tvungen att ta till.

Vi tycker också att det finns en poäng med tillfälliga anställningar. Men det ska inte bli för många, det får inte bli fler, och folk ska inte hamna i en cykel med tillfälliga anställningar som staplas på varandra.

Det var en annan sak. Vi kom in lite grann på krisen. Désirée Pethrus Engström säger att uppsagda ska få stöd. Det är viktigt att de får ett rejält stöd, och den här regeringen har satsat hårt på det.

Som jag sade i ett tidigare replikskifte är det ungefär 20 procent av arbetstagarna som har 80 procent i a-kassa. De metallare som får gå hem från Volvo Umeverken, kanske 1 500 snart, får vara glada om de har ungefär hälften av sin lön i a-kassa.

Det i sin tur påverkar samhällsekonomin. De har svårt att konsumera. Det är det vi alla vill att folk ska göra nu. Det känns väl inte riktigt som ett stöd som de skulle önska.

Désirée Pethrus Engström pratade om den jättehårda satsningen på 40 miljarder. Javisst. Det fanns i den så kallade superbudgeten som lades fram före finanskrisen. Det som har tillkommit sedan är 8 miljarder.

Vi kan väl vara överens om att av de 40 miljarder som nu är satsade har du och jag som står här fått mellan 1 000 och 1 100 kronor mer i månaden efter skattesänkningarna. En vanlig jobbare har i bästa fall fått 250 kronor.

På vilket sätt är det en metod för att möta den kris som vi nu står inför? Fel åtgärder!

Anf. 131 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Först vill jag bara betona att när vi ökade möjligheterna för företag att ha tillfälliga anställningar sänkte vi också tiden för hur länge man kan ha en tillfällig anställning från tre till två år. Det hoppas jag att ni tyckte var en bra idé, för det var faktiskt en förbättring för arbetstagaren.

Jag vill också betona att Socialdemokraterna faktiskt själva har börjat bli lite självkritiska, och det tycker jag är bra. Det finns saker som ni kanske inte har varit bäst på, och det kanske behövs vissa förändringar.

Några av de förändringarna har vi genomfört. Vi har till exempel gett dem som är sjukskrivna möjlighet att vara lediga från jobbet för att kunna pröva ett annat jobb så att de inte kommer in i en långtidssjukskrivning utan kanske kan söka sig ett annat jobb under den tid de är fast anställda.

Det finns fler förändringar, men jag noterar att ni i flera av de artiklar på DN Debatt som ni har haft den senaste tiden är självkritiska: Ni har inte klarat av det, ni har inte förstått hur småföretagare har det, och det gäller även den här frågan om tillfälliga anställningar. Ni förstår inte hur många småföretagare har det, och det är en häftig kritik.

Var alltså lite mer självkritiska här, precis som ni har varit i era artiklar på DN Debatt. Det skulle ha passat bra även i dag.

När det gäller stöd till uppsagda kan självklart en hög a-kassa vara bra för den enskilde. Men vi har satsat pengar på att öka efterfrågan genom att satsa på jobbskatteavdraget. Där har den största delen gått till låg- och medelinkomsttagare – jo, det finns det statistik på. En sjuksköterska har fått 1 500 kronor mer efter det tredje steget i jobbskatteavdraget. Är det inte bra? Det här är kanske den bästa krockkudden vi har just nu. Att 64 miljarder har gått till att öka köpkraften hos den svenska befolkningen gör att det finns köpkraft kvar, vilket gör att företagen kan rulla vidare och fortfarande anställa.

Det tror jag är den enda politiken, men Socialdemokraterna är tyvärr inte beredda att ompröva sin politik. Det är jag besviken på.

Anf. 132 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! Jag läste en artikel i Aftonbladet den 14 januari. Där fanns en berättelse om Helena Thorins vardag och om hennes oro för framtiden.

Helena Thorin hade tre jobb. Genom Aftonbladet försökte hon berätta att hon älskade alla sina tre jobb men att en orättvis politik nu skulle tvinga henne att säga upp sina deltidsjobb och gå ut i en öppen arbetslöshet på heltid. Inte för att hon inte kunde, inte ville eller inte försökte få en heltidstjänst, utan för att hon tvingades till det av de regler som borgerlig politik har skapat. Hon måste göra det för att kunna överleva ekonomiskt.

Hon är långt ifrån den enda. Hennes vardag och öde delas av tusentals andra som jobbar deltid eller timmar. Snacka om att slösa bort människors kraft och vilja att arbeta!

Är det någon som lyssnar på den här debatten som inte känner igen retoriken från valrörelsen 2006? ”Jobb i stället för bidrag”. Just det – Moderaternas älsklingsparoll som sammanblandades friskt i valrörelsen med uttryck som ”Det ska löna sig att arbeta”.

Det går bra att prata, men konkret verklighet är något helt annat. Problemet är att borgerlig politik blundade, eller ännu värre, struntade i vardagen för de hårt arbetande deltids- och timanställda. Helena Thorins vardag glömdes helt enkelt bort. I samma ögonblick som regeringen Reinfeldt beslutade sig för att radera a-kassan genom sämre villkor och högre avgifter började nämligen otrygghetens klocka att ticka för alla deltidsarbetslösa som kämpar och sliter för att få sin ekonomi att gå ihop. Inte för att de käckt försöker leva upp till er paroll om att det ska löna sig att arbeta utan för att faktiskt få ihop en månadslön som går att leva på.

Öppna ögonen! Vänd blicken mot äldreboendena, skolköken, restaurangerna och affärerna! Se och hör de kvinnor som inte tillåts jobba heltid! För varken Helena Thorin, Kommunals eller Handels medlemmar förstår hur den moderatstyrda regeringen fick ihop logiken i att en kraftig försämring i a-kassan för deltidsarbetslösa skulle – simsalabim! – skapa fler heltidstjänster.

I dag fanns chansen att berätta för Kommunals medlemmar om hur försämringarna i a-kassan för deltidsarbetslösa skulle skapa fler jobb. På 18 platser runt om i Sverige fanns nämligen kommunalare som protesterade mot orättvisorna. Här i Stockholm hade det bara varit att gå ned på Mynttorget och ta till orda.

Så enkelt men uppenbarligen så svårt. Det är därför orättvisorna slår blint och skoningslöst.

Rätten till heltid och deltid som en möjlighet är en viktig rättvis- och jämställdhetsfråga för Socialdemokraterna. Det är bara att titta på det antal motioner som är inlämnade till kammaren från oss, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Just nu pågår diskussionerna om ett nytt huvudavtal för parterna på arbetsmarknaden, och rätten till heltid finns med där. Det är jättebra, och parterna bör ges största möjliga utrymme att genom förhandlingar och kollektivavtal faktiskt lösa frågan.

Också den här kammaren måste ta sitt ansvar för allas rätt att arbeta heltid, men som tidigare har sagts: Vi är beredda att gå vidare mot en lagstiftning om frågan inte kan lösas avtalsvägen. Detta är ett svar på Jan Ericsons tidigare inlägg.

(Applåder)

Anf. 133 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att gå upp igen. Även om jag hade ett väldigt långt tal hade jag faktiskt strukit det som gällde deltidstämpling. Jag kan ta det nu, för det passar faktiskt ganska bra.

Alliansen har infört en begränsning på 75 dagar för deltidstämpling, eftersom man såg att det fanns personer hade använt detta i upp till 18 år. Det är väl ändå inte rimligt. A-kassan är en omställningsförsäkring, och att den ska vara det sade även Socialdemokraterna i sin deldebatt.

Om man deltidstämplar så länge måste alltså andra åtgärder vara nödvändiga för att en person ska få heltidsjobb. En begränsning på 75 dagar ökar incitamenten för den enskilde att söka heltidsarbete, men det sätter också en press på arbetsgivaren att försöka erbjuda heltid. Det är ju dyrt att byta personal, vilket man efter 75 dagar blir tvungen till i det nya systemet. Man ska utbilda personer och så vidare, så det finns något positivt i att inse att den här personen måste jag nog anställa, för det är inte lönsamt att byta personal.

Det man kan notera är att Socialdemokraterna faktiskt har accepterat en begränsning i antalet dagar. Ni vill ha en begränsning på 100 dagar. Så länge vill ni att man ska få deltidstämpla. Vi vill att det ska vara 75 dagar. Det är alltså 25 dagar som skiljer s från alliansen, men själva grunden är vi uppenbarligen överens om: att det måste finnas en gräns för hur länge man får deltidstämpla.

Det kan vara bra att komma ihåg det när det i retoriken låter som om s vill ta bort alla former av begränsningar när det gäller deltid-a-kassan.

Min fråga till dig, Maria Stenberg, är: Hur ser det ut? Vad tycker ni om deltidstämpling? Ska den inte få förekomma?

Anf. 134 MARIA STENBERG (s) replik:

Fru talman! Den moderatstyrda regeringen har släppt ut rätt mycket pengar ur statskassan och därmed kraftigt försvårat för oss, när vi vinner valet 2010, att faktiskt ta nya grepp på arbetsmarknadspolitiken och förbättra tillvaron och stärka köpkraften för dem som råkat ut i krisens och massarbetslöshetens spår.

Det är det som ligger till grund för detta; vi måste faktiskt vara tillräckligt ärliga mot svenska folket och säga att vi ska förhålla oss till den budget och den statskassa som ni faktiskt har släppt ut mycket pengar från när ni har gynnat höginkomsttagare och människor som bor i storstadsområden med stora fastigheter och så vidare. Det är den ekonomiska verkligheten som vi ska leva efter.

Anf. 135 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det talas om massarbetslöshet. Visst är det hög arbetslöshet, och den är mycket oroande. Det är absolut ingenting som vi är nöjda med, utan vi gör ju allting för att motverka arbetslösheten. De 40 miljarder som Lars Lilja tidigare raljerade över är faktiskt ROT-avdrag och infrastruktursatsningar. Väldigt många tycker att det är bra åtgärder. Jag vet inte varför inte Socialdemokraterna tycker att det är bra med alla de insatser som regeringen faktiskt gör.

Jag läste Byggnadstidningen, organ för byggnadsindustrin, och såg att vart tredje byggnadsföretag kommer att anställa under det närmaste året. Man behöver rekrytera. 40-talisterna är på väg att gå i pension. Det kommer att behöva göras omfattande anställningar framöver, och rekryteringsbehoven kommer att vara stora.

Jag tycker att vi inte ska måla upp för mycket elände. Risken är att vi råkar in i depression bara av att vi pratar illa om hur det går för jobben. Vi måste nu skapa tilltro till framtiden och ta till vara de miljarder som finns i olika insatser.

Jobbskatteavdraget skulle jag ändå vilja komma tillbaka till. Visserligen har du och jag som riksdagsledamöter också fått ett jobbskatteavdrag – jag har inte siffrorna här – men majoriteten har faktiskt gått till låg- och medelinkomsttagare. Man har försökt att vrida det till den profilen. Det har varit ett medvetet val från regeringens sida.

Om en sjuksköterska har fått 1 500 kronor mer kvar att handla för måste det väl vara väldigt bra. Den krockkudde som jobbskatteavdraget är, 64 miljarder i ökad köpkraft sedan det genomfördes, är ju jättebra. Det håller i gång hjulen så att det rullar på i det svenska näringslivet.

När det gäller fastighetsskatten vill jag peka på att fastighetsavgiften betalas till kommunerna så nästa år får kommunerna, med olika nedsättningar av arbetsgivaravgifter, 9 miljarder mer kvar. År 2010 är det 11 miljarder i ökade tillskott till kommuner och landsting.

Anf. 136 MARIA STENBERG (s) replik:

Fru talman! Det retoriska ordet massarbetslöshet var det inte vare sig Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet som uppfann. Det var den moderata finansministern. Det är väl i den andan man ska se hur många det är som är arbetslösa eller riskerar att bli arbetslösa i dag.

Jobbskatteavdraget är bra, säger Désirée Pethrus Engström. Det är väl jättebra för dig och mig som är höginkomsttagare att vi har fått det, om man nu har den ideologin och den människosynen. Det finns alltså en stor grupp människor i samhället som faktiskt inte får ta del av det här. Ännu fler blir det ju med de varsel som ligger, där människor riskerar att mista sina jobb. Arbetslösa, sjuka och pensionärer – är det meningen att deras köpkraft inte ska stimuleras över huvud taget?

När det gäller fastighetsskatten och den stora pengapung som kommunerna ska få måste jag i rimlighetens namn erkänna att min kommun, som är en väldigt gles kommun långt ute i landet, inte över huvud taget känner av detta. Det man känner av är den kris som pågår i dag när man riskerar att vara tvungen att säga upp väldigt många människor i välfärden, i skolan och inom äldreomsorgen. Jag vet inte om just kommunerna känner att de har fått någon stor påse pengar av den här regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 mars.)

Anmäldes och bordlades

Proposition

2008/09:135 Revisionsutskott m.m. – genomförande av 2006 års revisionsdirektiv

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:115 Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar

2008/09:Ub19 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s)

2008/09:Ub20 av Rossana Dinamarca m.fl. (v)

2008/09:Ub21 av Mats Pertoft m.fl. (mp)

2008/09:Ub22 av Marie Granlund m.fl. (s)

med anledning av prop. 2008/09:124 Nyemission i SAS AB (publ)

2008/09:Fi19 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 26 februari

2008/09:366 Öppen process vid nominering av EU-kommissionär

av *Sven-Erik Österberg* (s)

till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2008/09:367 Investeringar för utveckling av framtidens svenska träindustri

av *Sven-Erik Österberg* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:368 Miljöbilspremien

av *Monica Green* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:369 Vidareutbildning av obehöriga lärare

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:370 Statens chefer

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 mars.

Prot. 2008/09:78
26 februari

17 § Kammaren åtskildes kl. 17.43.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.51,
av förste vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 91 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om EU-debatt	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Livsmedelskontroll – förenklad beredning.....	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU14	3
(Beslut fattades under 13 §.).....	3
7 § Skogspolitik – förenklad beredning	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU15	3
(Beslut fattades under 13 §.).....	3
8 § Kemikaliekontroll.....	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU16	3
Anf. 1 CARINA OHLSSON (s).....	3
Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (mp).....	5
Anf. 3 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m).....	7
Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	10
Anf. 5 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	10
Anf. 6 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	11
Anf. 7 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	11
Anf. 8 CARINA OHLSSON (s) replik.....	11
Anf. 9 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	12
Anf. 10 CARINA OHLSSON (s) replik.....	12
Anf. 11 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	13
Anf. 12 CLAES VÄSTERTEG (c).....	13
Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	15
Anf. 14 CLAES VÄSTERTEG (c) replik.....	15
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	15
Anf. 16 CLAES VÄSTERTEG (c) replik.....	16
Anf. 17 KARIN GRANBOM ELLISON (fp).....	16
Anf. 18 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	19
Anf. 19 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik.....	19
Anf. 20 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	19
Anf. 21 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik.....	20
Anf. 22 CARINA OHLSSON (s) replik.....	20
Anf. 23 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik.....	21
Anf. 24 CARINA OHLSSON (s) replik.....	21
Anf. 25 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik.....	22
Anf. 26 LIZA-MARIA NORLIN (kd).....	22
(Beslut fattades under 13 §.).....	24
9 § Arbetsrätt	24
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2008/09:AU7	24
Anf. 27 LARS LILJA (s).....	24
Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	27

(forts. 11 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
10 § Frågestund	30
Anf. 29 FÖRSTE VICE TALMANNEN	30
<i>Ekonomi inom kommuner och landsting</i>	<i>30</i>
Anf. 30 THOMAS ÖSTROS (s)	30
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m)	30
Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s)	31
Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (m)	31
<i>Kopplingen mellan idrott och politik.....</i>	<i>32</i>
Anf. 34 CECILIA MAGNUSSON (m).....	32
Anf. 35 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	32
Anf. 36 CECILIA MAGNUSSON (m).....	32
Anf. 37 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	32
<i>Kommunernas ekonomiska situation.....</i>	<i>32</i>
Anf. 38 MIKAELA VALTERSSON (mp).....	32
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m)	33
Anf. 40 MIKAELA VALTERSSON (mp).....	33
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m)	33
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	<i>34</i>
Anf. 42 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	34
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 44 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	34
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	35
<i>Situationen för de långtidsarbetslösa</i>	<i>35</i>
Anf. 46 ERIK A ERIKSSON (c).....	35
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
Anf. 48 ERIK A ERIKSSON (c).....	36
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
<i>Kultur och jämställdhet.....</i>	<i>37</i>
Anf. 50 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	37
Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	37
Anf. 52 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	37
Anf. 53 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	38
<i>Rovdjurspolitiken.....</i>	<i>38</i>
Anf. 54 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s).....	38
Anf. 55 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	38
Anf. 56 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s).....	39
Anf. 57 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	39

<i>Psykiatrin</i>	39
Anf. 58 LARS-AXEL NORDELL (kd).....	39
Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	40
Anf. 60 LARS-AXEL NORDELL (kd).....	40
Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	40
<i>Psykiatriutredningen</i>	41
Anf. 62 ANN ARLEKLO (s)	41
Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	41
Anf. 64 ANN ARLEKLO (s)	41
Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	42
<i>Stöd till företag att anställa</i>	42
Anf. 66 ULF HOLM (mp).....	42
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
Anf. 68 ULF HOLM (mp).....	43
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
<i>Uranbrytning i Sverige</i>	44
Anf. 70 FREDRIK LUNDH (s).....	44
Anf. 71 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	44
Anf. 72 FREDRIK LUNDH (s).....	44
Anf. 73 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	44
<i>Kärnkraften</i>	45
Anf. 74 WILLEMO CARLSSON (m).....	45
Anf. 75 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	45
Anf. 76 WILLEMO CARLSSON (m).....	45
Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	45
<i>A-kassan</i>	46
Anf. 78 LARS JOHANSSON (s)	46
Anf. 79 Finansminister ANDERS BORG (m).....	46
Anf. 80 LARS JOHANSSON (s)	47
Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (m).....	47
<i>Arbetsmarknaden på kulturområdet</i>	47
Anf. 82 MARGARETA ISRAELSSON (s)	47
Anf. 83 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	48
Anf. 84 MARGARETA ISRAELSSON (s)	48
Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	48
<i>Barn- och ungdomspsykiatrin</i>	49
Anf. 86 TOBIAS KRANTZ (fp)	49
Anf. 87 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	49
Anf. 88 TOBIAS KRANTZ (fp)	49
Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	50
Anf. 90 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	50
11 § (forts. från 9 §) Arbetsrätt (forts. AU7)	50
Anf. 91 ULF HOLM (mp).....	50
Anf. 92 JAN ERICSON (m).....	53

Anf. 93 LARS LILJA (s) replik	57
Anf. 94 JAN ERICSON (m) replik	57
Anf. 95 LARS LILJA (s) replik	58
Anf. 96 JAN ERICSON (m) replik	58
Anf. 97 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	58
Anf. 98 JAN ERICSON (m) replik	59
Anf. 99 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	59
Anf. 100 JAN ERICSON (m) replik	60
Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik	60
Anf. 102 JAN ERICSON (m) replik	61
Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik	61
Anf. 104 JAN ERICSON (m) replik	62
Anf. 105 ERIK A ERIKSSON (c).....	62
(forts. 14 §).....	65
Ajournering.....	65
Återupptagna förhandlingar	65
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 februari.....	65
UbU6 Yrkehögskolan	65
TU8 Säkra förare på mopeder, snöskotrar och terränghjulingar	66
KU14 Riksdagsordningsfrågor m.m.....	67
KU15 Riksdagens arbetsformer, m.m.	68
FiU33 Bank- och försäkringsfrågor	68
CU20 Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor.....	70
CU22 Grönboken om kollektiva provningsmöjligheter för konsumenter	71
FöU5 Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser	71
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	71
MJU14 Livsmedelskontroll – förenklad beredning.....	71
MJU15 Skogspolitik – förenklad beredning.....	71
MJU16 Kemikaliekontroll.....	72
14 § (forts. från 11 §) Arbetsrätt (forts. AU7)	72
Anf. 106 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	72
Anf. 107 ERIK A ERIKSSON (c) replik	73
Anf. 108 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	73
Anf. 109 ERIK A ERIKSSON (c) replik	74
Anf. 110 LARS LILJA (s) replik	74
Anf. 111 ERIK A ERIKSSON (c) replik	75
Anf. 112 LARS LILJA (s) replik	75
Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (c) replik	76
Anf. 114 ULF HOLM (mp) replik	76
Anf. 115 ERIK A ERIKSSON (c) replik	76
Anf. 116 ULF HOLM (mp) replik	77
Anf. 117 ERIK A ERIKSSON (c) replik	77
Anf. 118 TINA ACKETOFT (fp)	78
Anf. 119 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	80
Anf. 120 TINA ACKETOFT (fp) replik	81

Anf. 121 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik.....	81	Prot. 2008/09:78
Anf. 122 TINA ACKETOFT (fp) replik	81	26 februari
Anf. 123 LARS LILJA (s) replik.....	82	<hr/>
Anf. 124 TINA ACKETOFT (fp) replik	82	
Anf. 125 LARS LILJA (s) replik.....	83	
Anf. 126 TINA ACKETOFT (fp) replik	83	
Anf. 127 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	84	
Anf. 128 LARS LILJA (s) replik.....	87	
Anf. 129 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	88	
Anf. 130 LARS LILJA (s) replik.....	88	
Anf. 131 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	89	
Anf. 132 MARIA STENBERG (s).....	89	
Anf. 133 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	91	
Anf. 134 MARIA STENBERG (s) replik.....	91	
Anf. 135 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	91	
Anf. 136 MARIA STENBERG (s) replik.....	92	
(Beslut skulle fattas den 11 mars.).....	92	
15 § Bordläggning.....	93	
16 § Anmälan om interpellationer.....	93	
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.43.....	94	

Prot. 2008/09:78
26 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2009